

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
DEVLETLER ÖZEL HUKUKU BİLİM DALI**

**SPOR HUKUKU UYUŞMAZLIKLARININ
MİLLETLERARASI TAHKİM YOLUYLA ÇÖZÜMÜ**

Yüksek Lisans Tezi

Murat Nart BOZKURT

Tez Danışmanı

Doç.Dr. F. Bilge TANRIBİLİR

Ankara - 2009

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
DEVLETLER ÖZEL HUKUKU BİLİM DALI**

**SPOR HUKUKU UYUŞMAZLIKLARININ
MİLLETLERARASI TAHKİM YOLUYLA ÇÖZÜMÜ**

Yüksek Lisans Tezi

Murat Nart BOZKURT

Tez Danışmanı

Doç.Dr. F. Bilge TANRIBİLİR

Ankara - 2009

ONAY

Murat Nart BOZKURT tarafından hazırlanan “*Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Milletlerarası Tahkim Yoluyla Çözümü*” başlıklı bu çalışma, 19/01/2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Özel Hukuk Anabilim Dalı Devletler Özel Hukuku dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof.Dr.Vahit DOĞAN

.....

Prof.Dr.Bülent ÇİÇEKLİ

.....

Doç. Dr.F.Bilge TANRIBİLİR

.....

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
KISALTMALAR	V
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR HUKUKU UYUŞMAZLIKLARININ TESPİTİ

VE

ÇÖZÜM YOLLARI

I.SPOR HUKUKUNA GENEL BAKIŞ	3
A. Spor- Hukuk İlişkisi	3
B. Spor Hukuku ve Niteliği.....	6
1. Spor Hukukunun Tanımı	6
2. Spor Hukukunun Niteliği	7
II.SPOR HUKUKU UYUŞMAZLIKLARI.....	8
A. Spor Hukukuna İlişkin Uyuşmazlık Türleri	9
1.Kaynaklarına Göre Spor Hukuku Uyuşmazlık Türleri	9
a. Özel Hukuktan Doğan Spor Uyuşmazlıkları	9
(1)Hukuki İşlemlerden Doğan Uyuşmazlıklar.....	10
(2) Haksız Fiillerden Doğan Uyuşmazlıklar	11
b. Kamu Hukukundan Doğan Spor Uyuşmazlıkları	14
(1) İdare Hukukundan Doğan Uyuşmazlıklar	14
(2) Ceza Hukukundan Doğan Uyuşmazlıklar.....	15
(3) Vergi Hukukundan Doğan Uyuşmazlıklar.....	16
c. Kendine Özgü Hukuk Alanlarından Doğan Uyuşmazlıklar	17
d. Sportif Uyuşmazlıklar.....	18
2. Amatör Spor Uyuşmazlıkları – Profesyonel Spor Uyuşmazlıkları ..	18
3. Milli Spor Uyuşmazlıkları – Milletlerarası Spor Uyuşmazlıkları.....	19

4.Ticari Spor Uyuşmazlıkları–Ticari Nitelikte Olmayan Spor Uyuşmazlıkları.....	20
B.Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Tarafları	21
C.Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözüm Yollarına Genel Bakış	21
1. Genel Yargı Yolu İle Mahkemede Çözümlemesi	24
2. Müzakere Yöntemi İle Çözümlemesi	25
3. Arabuluculuk Yöntemi İle Çözümlemesi	26
4. Hakem-Bilirkişilik Yöntemi İle Çözümlemesi	28
5. Sözleşmelere Üçüncü Kişinin Müdahalesi Yöntemi İle Uyuşmazlığın Çözümlemesi	28
6. Ön Hakemlik Yöntemi İle Uyuşmazlığın Çözümlemesi	29
7. Tahkim Yöntemi ile Uyuşmazlığın Çözümlemesi	30
a.Genel Olarak Tahkim ve Tanımı	30
b.Tahkim Türleri	31
(1) Kurumsal Tahkim- <i>Adhoc</i> Tahkim	32
(2) Milli Tahkim- Milletlerarası Tahkim	33
(3) İhtiyari Tahkim-Zorunlu Tahkim.....	35
c. Tahkimin Sağladığı Avantajlar	36

İKİNCİ BÖLÜM

SPOR HUKUKU UYUŞMAZLIKLARININ TAHKİM YOLUYLA ÇÖZÜMÜ

I. Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Spor Kuruluşları İçinde Çözümü	39
A.Türkiye’de Spor Kuruluşlarınca Spor Uyuşmazlıklarının Çözümü	39
1. Futbol Faaliyetlerinden Doğan Uyuşmazlıklar	40
a. Disiplin Yargılaması ve Disiplin Kurulları	41
b.Uyuşmazlık Çözüm Kurulu.....	44
c. Tahkim Kurulu	45
2. At Yarışlarından Doğan Uyuşmazlıklar.....	48
3. Diğer Sportif Faaliyetlerden Doğan Uyuşmazlıklar	49
a. Disiplin Yargılaması	49
b. GSGM Tahkimi.....	53

B. Milletlerarası Spor Kuruluşlarınca Spor Uyuşmazlıklarının Çözümü	54
II. Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Milletlerarası Tahkimde Çözümü	57
A. Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS).....	57
1. CAS Tahkiminin Tarihsel Gelişimi	59
2. CAS Tahkiminin Yapısı ve Fonksiyonu	65
3. Milletlerarası Spor Tahkim Konseyi (ICAS)	68
4. CAS TAHKİMİNİN UNSURLARI	70
a. CAS Tahkiminin Yetkisi.....	70
b. CAS Tahkimine Başvuru Usulü.....	71
(1) Başvuruda Bulunabilecekler	71
(2) Başvuruda Bulunma Koşulları	71
c. Tahkimin Yeri	73
d. Tahkimin Dili	74
5. CAS TAHKİMİ YARGILAMASI	75
a. Hakemler.....	75
(1) Hakem Listesinin Oluşturulması	75
(2) Hakemlerin Yükümlülükleri	77
(3) Hakemlerin Seçilmesi	78
i. İlk Derece Tahkim Yargılamasında Hakemlerin Seçilmesi	78
ii. Temyiz Tahkim Yargılamasında Hakemlerin Seçilmesi ...	80
b. Yargılama Usulleri.....	81
(1) Birinci Derece Tahkim Usulü	81
(2) Temyiz Tahkim Usulü	84
c. Uygulanacak Hukukun Belirlenmesi	86
d. Diğer Hizmetler.....	87
(1) Uzlaştırma	87
(2) Arabuluculuk.....	88
(3) Görüş Bildirme.....	92
(4) Ad Hoc Tahkim.....	93
e. Karar	95
(1) CAS Kararlarına Yönelik Olumlu Eleştiriler	98
(2) CAS Kararlarına Yönelik Olumsuz Eleştiriler	99

III.Spor Hukuku Uyuşmazlıklarına İlişkin Yabancı Kararların	
Tanınması ve Tenfizi.....	100
A. Spor Kuruluşlarının Tahkim Kurulları Kararlarının	
Tanınması ve Tenfizi	100
B. CAS Hakem Kararlarının Tanınması ile Tenfizi	101
SONUÇ	104
KAYNAKÇA.....	106
ÖZET.....	118
SUMMARY.....	120

KISALTMALAR

ADR	: Alternative Dispute Resolution
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
AFDK	: Amatör Futbol Disiplin Kurulu
AMKD	: Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi
ANOC	: Association of National Olympic Committees
ASOIF	: Association of Summer Olympic International Federations
AIOWF	: Association of the International Olympic Winter Sports Federations
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
B.	: Basım
BK.	: Borçlar Kanunu
Bkz./bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CAS	: Court Of Arbitration For Sport
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
Dp.	: Dipnot
E.	: Esas
Ed.	: Editör
FEI	: International Equestrian Federation
FIBA	: International Basketball Federation
FIFA	: Federation Internationale de Football Association
FILA	: Fédération Internationale des Lutttes Associées
FINA	: International Swimming Federation
FIVB	: International Volleyball Federation

GSGM	: Gençlik ve Spor Genel Mdrlė
GHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD.	: Hukuk Dairesi
HPD.	: Hukuki Perspektifler Dergisi
HUMK	: Hukuk Usul Muhakemeleri Kanunu
IAAF	: International Association of Athletics Federations
IHF	: International Handball Federation
IWF	: International Weightlifting Federation
ICAS	: International Council of Arbitration for Sport
ICC	: International Chamber Of Commerce
ICSID	: International Centre for Settlement of Investment Disputes
IFS	: International Sports Federations
IJF	: International Judo Federation
ITF	: International Tennis Federation
IOC	: International Olympic Committee
İDDGK	: İdari Dava Daireleri Genel Kurulu
K.	: Karar
m.	: Madde
MÖHUK	: Milletlerarası zel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
MTO.	: Milletlerarası Ticaret Odası
OCOG	: Organising Committee for the Olympic Games
RG.	: Resmi Gazete
PFDK	: Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu
S.	: Sayı
S.K.	: Sayılı Kanun
SLJ.	: School Library Journal
s.	: Sayfa
T.	: Tarih
TAS	: Tribunal Arbitral Du Sport
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
UEFA	: Union of European Football Associations

UCI	: International Cycling Union
vb.	: ve benzeri
v.d.	: ve diğ�erleri
vd.	: ve devamı
Vol.	: Volume
WADA	: World Anti Doping Agency
YKD.	: Yargıtay Kararları Dergisi

GİRİŞ

Spor, günümüzde dünyada bir endüstri haline gelerek, sporcularla, spor izleyicileriyle, spor malzemesi üreten firmalarla ve sponsor firmalarla birlikte milyonlarca dolarlık dev bir piyasa oluşturmuştur. Gerek bu sebepten ötürü gerekse sporun kendine has özelliklerinden kaynaklanan sebeplerle, spor uyuşmazlıklarının çok kısa süre içerisinde sonuçlandırılması gerekmekte; aksi takdirde telafisi olmayan zararlarla karşı karşıya kalınmaktadır. Şöyleki, bir spor uyuşmazlığının çözümü için adli yargı yoluna başvurulması halinde uyuşmazlığın çözümü uzunca bir süre almaktadır. Ancak, tahkim yargılama yolu ile spor hukuku uyuşmazlıkları uzman kişiler tarafından yapılacak yargılama ile hızlı bir şekilde çözümlenebilmektedir.

Bu çalışmayla, *“spor, spor hukuku, spor hukuku uyuşmazlıkları, spor hukuku uyuşmazlıkları çözüm yolları, tahkim, spor hukuku uyuşmazlıklarının ülkemizde tahkim yoluyla çözümü, spor hukuku uyuşmazlıklarının milletlerarası tahkim yoluyla çözümünde tek yetkili olan CAS’ın (Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi, Court Of Arbitration for Sport); kuruluşu, tarihi, yapısı, görevleri, fonksiyonu, uyguladığı usuller, tahkim dışındaki uyuşmazlık çözüm yolları, kararlarının özellikleri ile kararlarının ülkemizde tanınması ve tenfizi”* gibi hususların incelenmesi ve bu şekilde spor hukuku uyuşmazlıklarının tahkim yoluyla çözümünde son yıllarda çok büyük önem kazanan CAS’ın incelenmesi amaçlanmaktadır.

Çalışma, tümdengelim yöntemiyle iki ana bölüm halinde hazırlanmıştır. İlk bölümde öncelikle *“spor”* ve *“spor hukuku”* kavramlarının açıklanmasından sonra *“spor hukuku uyuşmazlıklarının”* hangi uyuşmazlıklar olduğu üzerinde durulacaktır. Ardından, *“spor hukuku uyuşmazlıkları türlerinin ve taraflarının”* açıklanmasıyla, Dünyada *“bu uyuşmazlıkların hangi yöntemler ile çözüldüğü”*

hususlu incelenecek ve alternatif uyuşmazlık çözüm yolları arasında en çok tercih edilmekte olan *“tahkim”* hakkında bilgi verilecektir.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise spor hukuku uyuşmazlıklarının milletlerarası tahkim yoluyla çözümü konusuna geçmeden çalışmanın daha iyi kavranabilmesi amacıyla, öncelikle *“spor hukuku uyuşmazlıklarının ülkemizde nasıl çözümlendiği”* hususu Türk Hukuku bakımından irdelenecek; daha sonra, *“spor hukuku uyuşmazlıklarının milletlerarası spor kuruluşlarınca nasıl çözümlendiği”* üzerinde durulacaktır. Son olarak, çalışmamın da konusunu oluşturan; *“spor hukuku uyuşmazlıklarının milletlerarası tahkimde çözümünde CAS”* ayrıntılı olarak inceleyecek, bu mahkemenin ve milletlerarası spor kuruluşlarının vermiş oldukları kararların ülkemizde tanınmasının ve tenfizinin mümkün olup olmadığının açıklanmasıyla çalışma sonlandırılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR HUKUKU UYUŞMAZLIKLARININ TESPİTİ VE ÇÖZÜM YOLLARI

I.SPOR HUKUKUNA GENEL BAKIŞ

A.Spor - Hukuk İlişkisi

Eskiden, insanların hayatlarını devam ettirebilmek için atlama, kaçma, tırmanma, yakalama, avlanma gibi faaliyetler şeklinde yer alan spor, günümüzde insanların boş zamanlarını değerlendirmek, eğlenmek, sağlıklı yaşamak, bedensel ve zihinsel gelişimlerini sağlamak amacıyla yapmış oldukları her türlü vücut ve zihin etkinliği haline dönüşmüştür.¹ “Spor”, sözlük anlamı olarak Latince “dağıtmak, birbirinden ayırmak” anlamına gelen “*disporate*” ve “*desport*” sözcüklerinden türetilmiş olup,² kişisel veya toplu yarışlar biçiminde yapılan, bazı kurallara göre uygulanan beden hareketlerinin tümü olarak tanımlanmaktadır.³

Toplular, bazen benzer sosyal olgulara sahip olsalar da her toplumsal olgu, bulunduğu toplumun yapısal özelliklerinden de parçalar taşımaktadır. İşte spor da, bulunduğu toplumun özelliklerini yansıtan bir kültür

¹ Şeref Ertaş, Hasan Petek, **Spör Hukuku**, Ankara, 2005, s. 23.

² Ramazan Çağlayan, **Spör Hukuku**, Ankara, 2007, s. 12; Dieter Voigt, **Spör Sosyolojisi**, Çev.: Ayşe Atalay, İstanbul, 1998, s. 86.

³**Türk Dil Kurumu Sözlüğü**, (çevrimiçi, <http://www.tdk.gov.tr/TR/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFAAAF6AA849816B2EF05A79F75456518CA>, 04.10.2008); Sporun değişik şekillerdeki tanımları için bkz.: Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 23, dp. 1.; Kurthan Fişek, **Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünya’da Türkiye’de Spör Yönetimi**, 2.B., Ankara, 1998, s. 27 vd.; Çağlayan, a.g.e., s. 12 ; Rıfat Erten, **Milletlerarası Özel Hukukta Spör**, Ankara, 2007, s. 11; Mustafa Ketten, Türkiye’de Spör, Ankara, 1974, s. 5.; M. Tayfun Amman, “Spör Sosyolojisi”, **Sporda Sosyal Bilimler**, Der.: H.Can İkizler, İstanbul , 2000, s. 101 vd.; Mehmet Şahin, **Spör Ahlakı ve Sorunları**, İstanbul, 1998, s. 43 vd.; Özbay Güven, **Türklerde Spör Kültürü**, 2.B., Ankara, 1999, s. 2.

aracıdır⁴. Günümüzde insanların sportif faaliyetlere olan ilgisi her geçen gün artmakta ve bunun sonucunda birçok spor türü ile bu sporları gerçekleştirmeye yönelik birçok spor alanı oluşturulmaktadır. Bugünkü çağdaş anlamda sporun; oyalanma, boş zamanları değerlendirme, eğlendirme fonksiyonlarının yanında estetik, ekonomik ve siyasal fonksiyonları da bulunmaktadır⁵. İşte, başlangıçta bir oyun ve işten uzaklaşma aracı iken zamanla gerek ekonomik ve siyasal, gerekse milletlerarası barış ve hukuki bakımlardan çok farklı bir görünüme kavuşan spor, çok yönlü etkileri olan bir toplumsal kurum haline bürünerek günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası olmuştur.⁶ Ayrıca, spor, seyir yönü yüksek olan spor dallarının topladığı seyirci kitlesiyle büyük bir ekonomik sektör haline geldiği gibi aynı zamanda ticari şirketlerin ve devletlerin sahip oldukları oyuncular ile kendi güçlerini ispatlamaya çalıştıkları dev bir sektör haline gelmiştir.⁷

Sporun tüm amaçlarının gerçekleştirilmesi için, sportif hareketlerin kurallara bağlı olarak yapılması gerekmektedir. Bu kurallara uymak, sporda centilmenliğin ana ilkesini meydana getirmektedir. Bu sebeple, bir kurallar bilimi olan hukuk ile spor belli noktalarda kesişmektedir. Nasıl ki, hukuk sisteminin iyi işleyebilmesi için hukuk kurallarının birbirleriyle uyumlu olması ve uygulanması gerekseyse, sporda da başarının ortaya çıkabilmesi için de önceden belirlenen sportif kurallara uyulması gerekmektedir.⁸

Hukuk, topluluk halinde yaşayan insanların sosyal bakımdan önemli olan davranışlarını düzenleyerek, ortak hayatın huzur, barış ve karşılıklı

⁴ Güven, a.g.e., s. 3; H.Basri Öngel, **Türk Kültür Tarihinde Spor**, Ankara, 2001, s. 1.

⁵ Hasan Petek, **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi**, Ankara, 2002, s. 19.(Profesyonel) ; Fişek, a.g.e., s. 46 vd.; Durmuş Ali Genç, **Futbol Kulüplerinin Stratejik Yönetimi**, Ankara, 1999, s. 42 vd.(Futbol Kulüpleri)

⁶ A.Nadi Günal, Erkan Küçükgüngör, **Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat**, Ankara, 1998, s. 11 (Mevzuat); A.Nadi Günal, Erkan Küçükgüngör : “Türk Spor Teşkilatının Hukuki Yapısı”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 3.S., 1998, s. 1040 (Türk Spor Teşkilatı) ; Y. Selim Sarıbrahimoğlu v.d., **Spor Hukuku**, Ankara, 2002, s.8; Fişek, a.g.e., s. 39 vd.

⁷ Ertaş, Petek, a.g.e., s. 23-25.

⁸ Ertaş, Petek, a.g.e., s. 26.

güven içinde yürümesini sağlayan emir ve yasaklardan oluşan sosyal davranış kurallarının tümüdür.⁹ Sosyal bakımdan bir davranışlar bütünü olan spor da, hukuk biliminin düzenleme alanı içerisinde yer almakta olup hukuk, sporu ve spordan kaynaklanan ilişkileri düzenlemektedir. Bu sebeple, spordaki kuralların ihlalinin, belli bir yaptırıma bağlandığı her durumda spor ile hukuk ilişki içinde bulunmaktadır.¹⁰ Diğer taraftan ise, kurallara uygun davranma, spor ile hukukun kesiştiği en önemli ortak noktadır. Kaldı ki, kurallara uygun davranmayı sağlamak hukukun görevi olduğu gibi, sporda da kurallara uygun hareket etmek sportif bir zorunluluktur.¹¹ Ayrıca, hukuka uygun olarak yapılmayan sportif faaliyetler sonucu doğan zararlar sebebiyle cezai ve hukuki sorumluluk da söz konusu olabileceğinden, sporda hukuk kurallarına uymak aynı zamanda hukuki bir zorunluluk gereğidir.¹²

Günümüzde sportif faaliyetler genelde spor teşkilatlarının bir faaliyeti olarak ortaya çıkmakta ve bireyler amatör veya profesyonel olarak sportif faaliyetlerini bu spor kuruluşları aracılığıyla icra etmektedirler. Spor kuruluşlarına (kulüpler, şirketler) üye olmak, üyelikten çıkarılmak, tesislerden yararlanmak gibi sporcularla spor kuruluşları arasındaki bu ilişkilerin düzenlenmesi ile bu ilişkilerden doğabilecek uyuşmazlıkların giderilmesi de hukukun ilgi alanı içindedir. Aynı zamanda; sporcu ile sporcu, kulüp ile kulüp, kulüp ile federasyon, kulüp veya federasyon ile milletlerarası spor kuruluşları arasındaki hukuki ilişkiler ve bu ilişkilerden doğabilecek sorunların çözüm yollarının tümü de hukuk içinde aranacaktır.¹³

Yukarıda da belirtildiği üzere günümüzde birçok spor dalı aynı zamanda ekonomik ve ticari bir faaliyet haline dönüştüğünden spor kulüpleri dışında, sporla ilgilenen, spora destek olan ticaret şirketleri kurulmaktadır. Bu şirketlerin

⁹ Jale G.Akipek, Turgut Akıntürk, **Türk Medeni Hukuku: Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku**, İstanbul, 2007, 1.C., 6.B., s. 3.

¹⁰ Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 26.

¹¹ Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 27, Fişek, **a.g.e.**, s. 95.

¹² Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 28.

¹³ Çağlayan, **a.g.e.**, s. 16.

spor kulüpleriyle ve sporcularla aralarındaki ilişkilerin (ticari, sponsorluk, yayın, reklam vb.) düzenlenmesi ve bu ilişkilerden çıkabilecek uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulması da hukukun ilgi alanı içindedir. Aynı zamanda sporun halk sağlığını ilgilendiren boyutunun da olması nedeniyle, Devletin bir kamu hizmeti olarak spora yönelik faaliyetlerinin yürütülmesi de hukukun düzenleme alanına girmektedir.¹⁴

B. Spor Hukuku ve Niteliği

1.Spor Hukukunun Tanımı

Spor Hukuku; sportif faaliyetlerle ve sportif örgütlerle ilgili hukuk kurallarının sistematik bir şekilde incelenmesiyle, spora ilişkin kuralların tespit edilmesini amaçlayan ve sporun özneleri (sporcular, teknik adamlar, kulüpler, şirketler, milletlerarası spor kuruluşları ve devlet) arasındaki ilişkileri düzenleyen bir hukuk dalıdır.¹⁵ Bununla birlikte, spor hukuku henüz yeni gelişmekte olan bir hukuk disiplini. Bu bakımdan medeni hukuk, ceza hukuku veya anayasa hukuku gibi kendine özgü kuralları bulunan belli bir "*mevzuatı*" bulunmadığından mevzuatımızda Anayasa, yasa, tüzük, yönetmelik, talimat gibi çeşitli düzenlemelerle sporla ilgili kurallar oluşturulmaktadır.¹⁶ Bu sebeplerden ötürü, doktrinde spor hukuku tanımları birbirlerinden farklılıklar göstermektedir.¹⁷

¹⁴ Çağlayan, **a.g.e.**, s. 16.; Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 29-30; Beden ve zihin sağlığını korumak ve geliştirmek, bir meslek olarak sporu yapmak konusunda kişilerin sahip olduğu menfaatler hukuk tarafından korunmakta olup, kişilerin bir "spor hakkı" bulunmaktadır. Anayasamızın 59, 17, 43, 48 ve 49.maddeleri ile spor hakkı temel bir hak olarak kabul edilmiştir. (Şeref Ertaş, "Spor Karşılaşmalarında Sporcuların Yaralanmalarından ve Ölümünden Doğan Sorumluluk", **Spor Hukuku Dersleri**, Ed.: Kısmet Erkiner, İstanbul, 2007, s. 239. (**Sporcuların Yaralanmaları**))

¹⁵ Michael J. Beloff v.d., **Sports Law**, Oxford, 1999, s. 1.; Luc Silance : " The Rules Of International Olympic Committee and Law ", **Olympic Review**, 1971, 50-51 S. , s. 586.

¹⁶ Çağlayan, **a.g.e.**, s. 17.; Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 30.

¹⁷ "Spor hukuku, sportif faaliyetlerle ve sportif örgütlerle ilgili hukuk kurallarını sistematik bir şekilde inceleyen hukuk dalıdır" (Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 30); "Spor hukuku, spor öznelerinin (kişiler ve spor kuruluşları) birbirleriyle münasebetlerini düzenleyen, bunların hak ve yükümlülüklerini ortaya koyan kurallar bütününi sistematik biçimde inceleyen disiplindir." (Çağlayan, **a.g.e.**, s. 17); "Spor hukuku,

2.Spor Hukukunun Niteliği

Hukuk, kurallarının niteliğine göre kamu hukuku ve özel hukuk olarak; uygulandıkları alana göre de, milli hukuk ve milletlerarası hukuk olarak ikiye ayrılmaktadır. Ancak, bazı hukuk dallarının yerinin kesin olarak saptanmasının olanaksız olması ve bu ayrımların yetersiz kalması sebebiyle bu ayrımların yanına ayrıca kendine özgü (*sui generis*) hukuk dalları eklenmektedir.¹⁸

Spor hukukunun (*lex sportiva*) özel hukuk-kamu hukuku ile milli hukuk-milletlerarası hukuk bölümlerinden hangisinin içine girdiği konusuna kesin bir cevap vermek mümkün değildir. Çünkü spor hukuku hem kamu hukuku, hem özel hukuk, hem milli hukuk hem de milletlerarası hukuk karakterlerini taşımaktadır.¹⁹

Şöyle ki; spor kulüplerinin, bazı ülkelerde dernek, bazılarında ticaret şirketi, bazılarında ise hem ticari şirket hem de dernek şeklinde oluşması ve sporcu ile bu kulüpler arasındaki ilişki dernek üyeliği şeklinde veya bir tür hizmet sözleşmesi olarak ortaya çıkması nedenleriyle spor hukukunun bir medeni hukuk veya ticaret hukuku dalı olduğu dolayısıyla özel hukukun kapsamı içerisinde yer aldığı söylenebilir. Diğer taraftan, spor hukukunun,

sporcuların sporcularla, kulüplerle, federasyonlarla, hakemlerle, menejerlerle ve bunların birbirleriyle aralarındaki ilişkileri düzenleyen hukuk dalıdır" (Sarıbrahimoğlu v.d., s.8); "*Spor hukuku, "sporcular ile kulüpler, kulüpler ile kulüpler, kulüpler ile federasyonlar veya sporun diğer sükeleri arasında ortaya çıkan problemlerin çözümüne spor ruhuna uygun hukukun genel ilkeleriyle bağdaşır çözümler bulan bir disiplindir"* (Durmuş Ali Genç, **Spor Hukuku Ders Kitabı**, İstanbul, 1998, s. 61. (**Spor Hukuku**)); "*Spor hukuku, gerçek ve tüzel kişiler arasında toplumsal bir faydayı (sporu) gerçekleştiren çıkan bir takım problemlerin çözülmesine yönelik çalışmaların yapılmasıdır. Spor hukuku yalnızca problemlerin çözülmesine yönelik olmayıp spor hukuku kurumlarının çalışmalarını ve bu kurumların ve sporcuların statülerini de irdeleyen onların statülerine uygun hak ve fiil ehliyetlerini gerçekleştirmelerini ve sporcuların insanlık onuru ile bağdaşır ve sporculuk hayatlarını sağlamaya yönelik olumlu ilişkilerin kurulmasını sağlayan hukuk düzenidir."* (Genç, **a.g.e.**, s. 59)

¹⁸ Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 31.; Seyfullah Edis, **Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri**, 6.B., Ankara, 1997, s. 21-22.

¹⁹ Robert P. Garbarino, "So You Want to be Sports Lawyer, or is it a Player Agent, Player Representative, Sport Agent, Contract Advisor, Family Advisor or Contract Representative", **Vill. Sports & Ent. L. J.**, 2006, 13.C., 1.B, s.4 vd.; Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 31.; K.Yücel Dönmez, "Türk Spor Hukukunun Kaynakları", **Faruk Erem Armağanı**, Ankara, 1988, s. 223.

sporla ilgili bazı düzenlemelerinin anayasalarda bulunması sebebiyle anayasa hukuku; spor kurallarının ihlali sonucu sporculara ve spor kulüplerine disiplin cezaları verilmesi sebebiyle ceza hukuku; sporun bir kamu hizmeti olarak devlet tarafından örgütlenmesi, kişilere spor imkanlarının sunulması ve kişilerin yararlanma koşullarının devletçe belirlenmesi sebebiyle ise idare hukuku dalı olduğu dolayısıyla kamu hukuku niteliği de taşıdığı söylenebilir.²⁰

Diğer ayrım açısından spor hukukunu inceleyecek olursak ise, sportif olayların, milli spor örgütleriyle ilişkileri milli hukukun, milletlerarası kuruluşlarla ilişkileri ise milletlerarası hukukun kapsamı içerisine girmektedir. Bununla birlikte, spor hukukunun, bu ayrımlar içinde net olarak bir yere oturtulamayan ve *sui generis* hukuk dalları olarak adlandırılan hukuk dalları ile kesiştiği noktalar da bulunmaktadır.²¹

Tüm belirttiğimiz bu sebeplerden ötürü spor hukuku, özel hukuk ya da kamu hukuku veya milli hukuk ya da milletlerarası hukuk dallarından sadece birisi içine yerleştirmenin mümkün olmamasından ve tüm bu dallara özgü niteliklerin spor hukukunda bulunmasından dolayı spor hukukunun “*karma bir hukuk dalı*” olduğunu kabul etmek gerekir.²²

II. SPOR HUKUKU UYUŞMAZLIKLARI

Daha önce yukarıda da belirttiğimiz üzere spor hukuku; ticaret hukuku, idare hukuku, medeni hukuk, ceza hukuku, anayasa hukuku, devletler özel hukuku gibi birçok hukuk dalı ile iç içedir. Bu sebeple spor hukukundaki

²⁰ Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 31, Erten, **a.g.e.**, s. 54.; Çağlayan, **a.g.e.**, s. 19.

²¹ Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 31; Erten, **a.g.e.**, s. 55.

²² Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 31; Erten, **a.g.e.**, s.55; Genç, **Spor Hukuku**, s. 61 vd.; Çağlayan, **a.g.e.**, s. 19; Ercan Karaoğlu, **Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar, Tarafları Ve İhtilafların Spor Hukuku Mevzuatı Çerçevesinde Çözümü**, Ankara, 2007, s. 5.

uyuşmazlık türleri, spor hukukunun ilişkili olduğu hukuk dallarına göre farklılıklar göstermektedir.

A.Spor Hukukuna İlişkin Uyuşmazlık Türleri

Spor hukukuna ilişkin uyuşmazlıklar farklı ölçütlere göre çeşitli ayrımlara tabi tutulmaktadır. Kaynağına göre; özel hukuk, kamu hukuku, *sui generis* (kendine özgü) hukuk alanlarından veya sporun kendine özgü yapısından ve işleyişinden doğan sportif uyuşmazlıklar, niteliğine göre ise; amatör spor uyuşmazlıkları, profesyonel spor uyuşmazlıkları, milli spor uyuşmazlıkları, milletlerarası spor uyuşmazlıkları, ticari spor uyuşmazlıkları, ticari nitelikte olmayan spor uyuşmazlıkları olarak sınıflandırılmaktadır.²³

1. Kaynaklarına Göre Spor Hukuku Uyuşmazlık Türleri

Spor hukukunun kaynaklarına göre uyuşmazlıklar, özel hukuktan, kamu hukukundan, kendine özgü hukuk alanlarından ve bu üç alandan herhangi birinin içine girmeyen tamamen sporun kendine özgü yapısından ve işleyişinden doğanlar olarak dörde ayrılmaktadır.²⁴

a. Özel Hukuktan Doğan Spor Uyuşmazlıkları

Özel hukuktan doğan spor uyuşmazlıkları, bireylerin eşit menfaat ilişkilerini düzenleyen hukuk kurallarından²⁵ doğan uyuşmazlıklar olup, bu

²³ Spor Hukukuna ilişkin uyuşmazlık türleri için bkz.: T.Emre Koçak: **Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu**, Ankara, 2007, s. 25 vd.; Erten: **a.g.e.**, s. 195 vd.; Adam Samuel, Richard Gearhart, "Sporting Arbitration and the International Olympic Committee's Court of Arbitration for Sport", **Journal of International Arbitration**, 1989, 6.C., 4.B, s. 40.

²⁴ Erten, **a.g.e.**, s. 198.

²⁵ Necip Bilge, **Hukuk Başlangıcı: Hukukun Temel Kavram ve Kurumları**, Ankara, 2003, 17.B., s. 112.; Erhan Adal, **Hukukun Temel İlkeleri**, İstanbul, 1998, 5.B., s. 61.

uyuşmazlıklar hukuki işlemlerden veya haksız fiillerden doğan uyuşmazlıklar olarak ikiye ayrılmaktadır.²⁶

(1) Hukuki İşlemlerden Doğan Uyuşmazlıklar

Sporun ekonomik boyutundaki gelişime bağlı olarak ortaya çıkan spor sözleşmelerine ilişkin uyuşmazlıklar, hukuki işlemlerden doğan uyuşmazlıklardır. Bu sözleşmelerden sporcular ile kulüpler arasında yapılan, taraflara karşılıklı sorumluluklar yükleyen ve standart sözleşmeler (*standard player's contract*) şeklinde yapılan, rızai sözleşme niteliğindeki belirli süreli hizmet sözleşmesi en önemlisidir.²⁷ Doktrindeki, farklı görüşlere rağmen, sporcu ile kulüp arasındaki sözleşme hizmet sözleşmesi olarak kabul edilmektedir.²⁸ Nitekim hukukumuzda Yargıtay da hizmet sözleşmesinin ayırıcı özellikleri olan zaman ve bağımlılık unsurlarının sporcu ile kulüp arasında yapılan bu sözleşmelerde de bulunduğu ve dolayısıyla bu sözleşmelerin hizmet sözleşmesi niteliğinde olduğu görüşündedir.²⁹

Transfer sözleşmelerinin dışında, sporcuların sporcu temsilcileri (menajerler) ile kulüplerin teknik adamlarla veya masörlerle yaptıkları sözleşmeler de bulunmaktadır. Son yıllarda, medyanın spora ilgisinin artmasıyla ve sporun daha geniş kitlelere yayılması ile birlikte, sporcuların, kulüplerin veya federasyonların yapmış oldukları sponsorluk, yayın, reklam

²⁶ Erten, a.g.e., s. 198.

²⁷ Walter T.Champion, **Sports Law**, 2.B, St.Paul, 2000, s. 3; Öner Eyrenci, “Hukuka Uygun Belirli Süreli İş Akitlerinin Türleri”, **Belirli Süreli İş Akitlerinin Hukuki Sorunları**, Der.: Manfred Rehbinden, Münir Ekonomi, İstanbul, 1979, s.67; Erten, a.g.e., s. 198; Petek, **Profesyonel**, s. 48.; Genç, a.g.e., s. 67.

²⁸ Doktrindeki görüşler için bkz.: Erkan Küçükgüngör, Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, **GÜHFD**, 1998, 2.C, S. 1-2, s. 133.; Teoman Gönen, “Profesyonel Futbolcu ve Sosyal Sigortalar”, **İş ve Hukuk**, 1971, S.60, s.4.; Eyrenci, a.g.e., s. 67; V.Ahsen Coşar, “Sporcuların İş Hukuku ve Sosyal Sigortalar Hukuku Yönünden Statüleri”, **Yargıtay Dergisi**, Ocak 1975, s. 148.; Genç, **Spor Hukuku**, s. 82; Haluk Tandoğan, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 1.C., 6.B., İstanbul, 1990, s. 82; Petek, **Profesyonel**, s. 45-48.

²⁹ Yargıtay 10.HD., T.24.1.1974, E.1974/199, K.1974/1274, YKD., S.1, 1975, s. 81-83 ; Yargıtay 9. HD., T.8.12.2003, E.2003/19877, K. 2003/20178 (çevrimici) <http://www.kazanci.com>, Yargıtay 20.HD., T. 12.10.2004, E.2004/9042, K.2004/10169 (<http://www.kazanci.com>).

sözleşmeleri de önem kazanmış ve bu sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar da spor hukukunun çözmesi gereken uyuşmazlıklar içerisindeki yerini almıştır.³⁰

Yukarıda sayılan sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklar, esasen sportif mücadelenin kendisinden doğmamakta olup, hizmet sözleşmesi veya sponsorluk sözleşmesi gibi kendine özgü (*sui generis*) sözleşmelere bağlı olarak ortaya çıkmakta ve bu tür uyuşmazlıklar sportif mücadeleleri doğrudan etkilemeleri nedeniyle spor hukuku kapsamında değerlendirilmektedir.³¹

(2) Haksız Fiillerden Doğan Uyuşmazlıklar

Bir spor dalı için öngörülen risk kapsamı içinde yapılan kasıtsız hareketler sonucu ortaya çıkan zararlardan herhangi bir sorumluluk doğmamaktadır.³² Diğer taraftan, öngörülme risk kapsamı içinde yapılan kasıtlı hareketler veya güvenliği sağlayan kuralların ihlali sonucu doğan zararlardan sorumluluğun mevcut olduğu kabul edilmektedir.³³

Sporcuların, yaptıkları spor dalının niteliğine uygun olan riskler öngörülebilir risklerdir ve sporcular bu riskleri göze alarak karşılaşmaya çıkarlar. Sporcunun karşılaşma sırasında öngörülebilir risklerin gerçekleşmesi sonucu zarar görmesi halinde, riski önceden kabul ettiğinden dolayı herhangi bir talepte bulunamayacağı (*volenti non fit injuria*) ifade edilmektedir. Aynı şekilde, spor dalının gerektirdiği emniyet tedbirlerini almayan sporcu uğrayacağı zararlar sebebiyle herhangi bir tazminat talebinde bulunamayacaktır. Diğer bir deyişle, sportmenliğe aykırı olarak

³⁰ Erten, **a.g.e.**, s. 198.

³¹ Koçak, **a.g.e.**, s. 26.

³² M.Kemal Oğuzman, M.Turgut Öz, **Borçlar Hukuku: Genel Hükümler**, 4.B., İstanbul, 2005, s. 503.; Genç, **a.g.e.**, s. 141.

³³ Fikret Eren, **Borçlar Hukuku: Genel Hükümler**, 9.B., İstanbul, 2006, s. 566; A.Naim İnan, **Borçlar Hukuku: Genel Hükümler**, 3.B., Ankara 1984, s. 258; Champion, **a.g.e.**, s. 95; Beloff v.d., **a.g.e.**, s. 114.

dikkatsiz veya kasıtlı hareketler nedeniyle öngörülemeyen bir zarara neden olan sporcunun fiili hukuka aykırıdır ve sorumluluğu bulunmaktadır.³⁴

Öte yandan, spor karşılaşmalarında sporcuların dışında, üçüncü kişilerin de haksız fiilin faili olmaları mümkündür. Üçüncü kişiler; izleyiciler, güvenlik personeli, diğer hizmetlerde görevli personel, hakemler, gözlemciler, teknik direktörler, gazeteciler, spor organizatörleri, federasyonlar ve sportif malzeme üreticileri olabilir.³⁵ Özellikle, karşılaşmalar esnasında oyuncularından birinin veya bir teknik adamının hareketleri nedeniyle tahrik olan seyircilerin işlemiş oldukları haksız fiil dolayısıyla sorumluluklarının olup olmadığı günümüzde çok tartışılan bir konudur. Burada söz konusu kişilerin tahriklerinin kasıtlı olup olmadığı değerlendirilerek karar verilecektir.³⁶

Sporcular gibi seyircilerin de izledikleri karşılaşma sırasında, öncesinde veya sonrasında yaralanmaları söz konusu olabilir. Bu durumda seyirciler, izledikleri spor karşılaşmasında öngörülen ve olağan risklerden biri gerçekleştiğinde uğradıkları zararlar dolayısıyla bir talepte bulunamayacaklardır. Örneğin, oyun alanından seyircilere gelen bir topun veya yanlışlıkla fırlayan bir spor malzemesinin seyircilere gelmesi ile yaralanmaların gerçekleşmesi sonucu kimseye herhangi bir sorumluluk yükletilemeyecektir.³⁷ Ancak, sporcuların veya sporla ilgili üçüncü kişilerin, kusurlu ve öngörülmeleyen hareketleri sonucu seyircilere verdikleri zararlar sebebiyle sorumlulukları bulunacaktır. Örneğin, spor alanının seyirciler için

³⁴ Erten, **a.g.e.**, s. 199; Eren, **a.g.e.**, s.566; Champion, **a.g.e.**, s. 99; Beloff v.d., **a.g.e.**, s. 114; Farklı görüş için bkz.: Genç, **Spor Hukuku**, s. 142. Genç'e göre; Hukuka uygun kabul edilen fiil sonucu sporcuya bir zarar gelmiş olması halinde bile sporcunun korunması gerekir. Fiilden zarar gören sporcunun Borçlar Kanununda bulunan kusursuz sorumluluk hallerinden hakkaniyet sorumluluğu ile korunmalıdır.

³⁵ Beloff v.d., **a.g.e.**, s. 114-119; Champion, **a.g.e.**, s. 122-139; Richard Caddell, "Referees Liability for Catastrophic Sports Injuries - A UK Perspective", **Marq. Sports L. Rev.**, 2004, 15.C., 1.B., s. 415-424; James George, "Watson v British Boxing Board of Control: Negligent Rule-Making in the Court of Appeal", **Modern Law Review**, 2002, 65.C., s. 106-119.

³⁶ Erten, **a.g.e.**, s. 200.

³⁷ Champion, **a.g.e.**, s. 104; Erten, **a.g.e.**, s. 200-201. Farklı görüş için ayrıca bkz. Erten, **a.g.e.** s. 201. Erten'e göre; keyifli vakit geçirmekten başka amacı bulunmayan seyircinin her zaman için korunması gereklidir. Bu sebeple, her ne sebeple olursa olsun zarar gören seyircinin tehlike sorumluluğu uyarınca uğranılan zararının tazminini talep hakkı olması gerekir.

güvenli olmaması sonucu veya bir sporcunu kasıtlı olarak seyircilere bir cisim (top, külle, cirit v.b.) atması sonucu seyirci veya seyircilerin yaralanmasına neden sporcuların ya da sporla ilgili üçüncü kişilerin sorumlulukları olacaktır.³⁸

Türk hukukunda bu husustaki tek düzenleme yarış düzenleyenlerin tehlike sorumluluğuna ilişkin olup, bunun dışında herhangi bir düzenleme Türk hukukunda bulunmamaktadır. Söz konusu düzenlemeye göre; araba yarışları sırasında, bu araçları kullanan kişilerin vereceği zararlar sebebiyle yarış düzenleyicilerin farazi işleten olarak işleten gibi sorumlu olacakları ve aynı zamanda araba yarışları için getirilen bu hükmün bisiklet yarışları için de uygulanacağı aynı maddede hüküm altına alınmıştır.³⁹ Diğer spor dallarında ise kulüplerin kendilerine bağlı olan sporcularının, seyircilere vermiş oldukları zararlardan dolayı 818 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun⁴⁰ 100. maddesine⁴¹ göre sorumlulukları söz konusu olabilecektir. Ayrıca, bu hareketlerden zarar gören kişinin seyirci olmaması durumunda ise diğer bir ifade ile karşılaşmayı seyretmek amacıyla orada olmayan kişi olması durumunda kulüplerin sorumluluğu Borçlar Kanunu'nun 55. maddesine⁴² göre belirlenecektir.⁴³

³⁸ Erten, **a.g.e.**, s. 201; Genç, **Spor Hukuku**, s. 143.

³⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Eren, **a.g.e.**, s. 650; Oğuzman, Öz, **a.g.e.**, s. 631 vd. 13.10.1983 tarih ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu m. 105/1: "*Yarış düzenleyicileri, yarışa katılanların veya onlara eşlik edenlerin araçları ile gösteride kullanılan diğer araçların sebep olacakları zararlardan dolayı motorlu araç işletenin sorumluluğuna ilişkin hükümler uyarınca sorumludurlar.*" Karayolları Trafik Kanunu m. 105/son: "*Bu madde hükümleri ortalama hızı saatte en az elli kilometrenin üstünde olan veya ulaşılacak hıza göre değerlendirme yapılması öngörülen motorlu araç veya bisiklet sporu gösterilerinde uygulanır. Bu hükümler, yarış güzergahının diğer trafiğe kapatılması halinde de geçerlidir. İçişleri Bakanlığı bu madde hükümlerinin, başka yarışlar bakımından da uygulanmasına karar verebilir.*" (RG. 18.10.1983, S. 18195).

⁴⁰ RG. 29.04.1926, S. 359.

⁴¹ 818 Sayılı Borçlar Kanunu m.100 : "*Bir borcun ifasını veya bir borçdan mütevellit bir hakkın kullanılmasını kendisi ile beraber yaşayan şahıslara veya maiyetinde çalışanlara velev kanuna muvafık surette tevdi eden kimse, bunların işlerini icra esnasında ika ettikleri zarardan dolayı diğer tarafa karşı mesuldür. Bunların fiilinden mütevellit mesuliyeti, evvelce iki taraf arasında yapılan bir mukavele tamamen veya kısmen bertaraf edebilir. Alacaklı, borçlunun hizmetinde ise veya mesuliyet hükümleri tarafından imtiyaz suretiyle verilen bir sanatın icrasından tevellüt ediyorsa; borçlu mukavele ile ancak hafif bir kusurdan mütevellit mesuliyetten kendisini beri kılabilir.*"

⁴² 818 Sayılı Borçlar Kanunu m.55: "*Başkalarını istihdam eden kimse, maiyetinde istihdam ettiği kimselerin ve amelesinin hizmetlerini ifa ettikleri esnada yaptıkları zarardan mesuldür. Şukadar ki*

b. Kamu Hukukundan Doğan Spor Uyuşmazlıkları

Kamu Hukukundan doğan spor uyuşmazlıkları, kamu otoritesi ile donatılmış devlet örgütlerinin işleyişinden, devletlerin özel ve tüzel kişilerle ve diğer devletlerle olan ilişkilerinden⁴⁴ doğan uyuşmazlıklardır. Bu uyuşmazlıklar idare hukukundan doğabileceği gibi, ceza hukukundan ve vergi hukukundan da doğabilir.⁴⁵

(1) İdare Hukukundan Doğan Uyuşmazlıklar

Devletin vatandaşlarına bir kamu hizmeti olarak sporu örgütlemesi, spor yapılabilmesi için imkanlar yaratması ve vatandaşların spor imkânlarından yararlanma koşullarını belirlemesi yükümlülüğü bulunmakta olup, bu hususlara ilişkin uyuşmazlıklar idare hukukunun konusunu oluşturmaktadır.⁴⁶

Diğer taraftan, sporcuların veya kulüplerin federasyonlarla ilişkileri de idare hukuku alanı içine girmektedir. Türkiye’de idari teşkilat yapısı içinde yer alan spor federasyonları (Türkiye Futbol Federasyonu hariç⁴⁷), Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ne (GSGM) bağlı kuruluşlar olup, kulüplerin

böyle bir zararın vukubulmaması için hal ve maslahatın icabettiği bütün dikkat ve itinada bulunduğunu yahut dikkat ve itinada bulunmuş olsa bile zararın vukuuna mani olamayacağını ispat ederse mesul olmaz.İstihdam eden kimsenin, zamin olduğu şey ile zararı ika eden şahsa karşı rücu hakkı vardır.”

⁴³ Sporcunun fiili hukuka aykırı değilse, sporcunun sorumluluğu olmayacağı gibi bağlı bulunduğu kulübün de istihdam eden olarak bir sorumluluğu bulunmayacaktır. (Ahmet Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 4.B., s. 230); Erten, **a.g.e.**, s. 201. Karşı görüş için bkz.: Genç, **a.g.e.** s. 144-145.

⁴⁴ Bilge, **a.g.e.**, s. 112.; Adal, **a.g.e.**, s. 61.

⁴⁵ Champion, **a.g.e.**, s. 193 vd.; Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 31; Erten, **a.g.e.**, s. 54, 202, 203; Çağlayan, **a.g.e.**, s. 19.

⁴⁶ Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 31.

⁴⁷ Türkiye Futbol Federasyonu, 3813 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun (RG. 03.07.1992, S. 21273) uyarınca kurulmuş özel hukuk hükümlerine tabi, kendine özgü yapısı olan ve tüzel kişiliğe sahip özerk bir federasyondur. (Koçak, **a.g.e.**, s. 43)

federasyonlarla ve GSGM ile ilişkilerinden doğan uyuşmazlıklar idare hukukundan kaynaklanmaktadır.⁴⁸

(2) Ceza Hukukundan Doğan Uyuşmazlıklar

Spor kurallarının ihlal edilmesi, sporculara ve spor kuruluşlarına disiplin cezaları verilmesini diğer bir deyişle ceza hukuku kurallarının uygulanmasını zorunlu kılmaktadır.⁴⁹ Örneğin, karşılaşma sırasında kavgaya çıkaran, rakip sporcuya müessir fiilde bulunan, hakaret eden veya rakip sporcuyu tehdit eden sporcuların eylemleri ceza hukukunun konusuna girmekte olup, verilecek disiplin cezaları her spor dalının kendisine özgü yapısı ile sporcuların rızaları göz önünde bulundurularak değerlendirilecektir.⁵⁰

Boks, güreş gibi spor alanlarında, sporcuların hareketlerinin sportif sınırlar içinde kalması koşuluyla vücut bütünlüğüne verilebilecek zararlar için sporcuların zımni rızalarıyla tehlikeyi (riski) kabulleri söz konusudur. Kaldı ki; doğrudan veya oyun aletleriyle, rakip sporcuya karşı kuvvet veya şiddet kullanılması, o sporların kuralları gereğidir. Ancak, sportif hareketlerin dışına çıkılarak kural dışı hareket edildiğinde örneğin boksta vurulması yasak yere vurulması halinde fiil, hukuka aykırı olacağı gibi sporcunun cezai sorumluluğu da doğacaktır.⁵¹ Bunların dışında sporcuların doping kullanmaları sonucu da ceza sorumluluğu doğmaktadır. Bu sebeple, dopingin doğru tanımlanması ve

⁴⁸ A.Şeref Gözübüyük, Turgut Tan, **İdare Hukuku: Genel Esaslar**, 1.C, 3.B., Ankara, 2004, s. 394 vd.; Erten, **a.g.e.**, s. 203.

⁴⁹ Champion, **a.g.e.**, s. 193 vd.; Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 31.

⁵⁰ Erten, **a.g.e.**, s. 202; Spor yapan kişinin, her zaman diğer sporcuların kendini yaralamasına izin verdiğini kabul etmek mümkün değildir. Böyle bir iznin olduğunu kabul etmek, trafiğin risklerini bilip de trafiğe çıkan yayanın, trafiğe çıkan diğer kişilerin kendisini yaralamasına izin verdiğini kabul etmek gibi bir sonuca götürür. (Andreas Donatsch, “Sporun Cezai Korunmasına İlişkin Düşünceler”, **Spor ve Ceza Hukuku**, Ed.:Prof. Dr. Kayıhan İçel, Çev.:Sevim Gezici, Ankara, 2004, s. 132.)

⁵¹ Ertaş, **Sporcuların Yaralanmaları**, s. 240; Eren, **a.g.e.**, s. 566; İnan, **a.g.e.**, s. 258; Erten, **a.g.e.**, s. 203; Genç, **Spor Hukuku**, s. 136-137.

doping ile oluşabilecek ceza sorumluluğu türlerinin belirlenmesi spor ceza hukuku açısından çok büyük önem taşımaktadır.⁵²

Öte yandan, sportif etkinliklerde sporcunun ceza sorumluluğu doğabileceği gibi, hakemlerin, seyircilerin, antrenörlerin, spor kulübü idarecilerinin, hatta spor organizatörlerinin ceza sorumlulukları sözkonusu olabilir.⁵³ Bu sorumluluklardan her birinin sınırlarının ve boyutlarının belirlenmesi de spor ceza hukukunun görevi içerisinde yer almaktadır.⁵⁴

(3) Vergi Hukukundan Doğan Uyuşmazlıklar

Spor hukuku, vergi hukuku ile de ilişki içindedir. Sporcuların elde ettikleri kazançlarının vergilendirilmesine ilişkin ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar vergi hukukunun kapsamı içine girmektedir.⁵⁵

Türk hukukunda sporcular için, diğer ücretlilere göre farklı bir vergilendirme rejimi uygulanmakta olup, bu sisteme göre sporcular diğer ücretlilere göre çok daha az oranlarda vergilendirilmeye tabidir. Ancak, her ne kadar Türk vergi sistemi sporcuların lehine bir düzenleme içerse de⁵⁶ bu husus, vergi yükünün adaletli ve dengeli dağıtımı ile eşitlik ilkelerine aykırılık teşkil ettiği için eleştirilmektedir.⁵⁷

⁵² Kayıhan, İçel, **Spor ve Ceza Hukuku**, Ankara, 2004, s. 9.

⁵³ Wolfgang Schild, “Antrenörün, Hakemin ve Seyircinin Ceza Sorumluluğu”, **Spor ve Ceza Hukuku**, Ed.:Prof. Dr. Kayıhan İçel, Çev.: Hakan Hakeri, Ankara, 2004, s. 41 vd.; Andreas Donatsch, “Spor Organizatörünün Cezai Sorumluluğu”, **Spor ve Ceza Hukuku**, Ed.:Prof. Dr. Kayıhan İçel, Çev.: Mahmut Koca, Ankara, 2004, s. 71 vd.

⁵⁴ İçel, **a.g.e.**, s. 9.

⁵⁵ İlhan Çakar, “Sporda Vergi Hukuku”, **Spor Hukuku Tezleri**, Ed.: Kısmet Erkiner, İstanbul, 2007, s. 69 vd.

⁵⁶ 31/12/1960 Tarih ve 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici m.64: “31/12/2007 tarihine kadar sporculara ücret olarak yapılan ödemeler gelir vergisinden müstesnadır. Bu ücretler üzerinden % 15 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılır. Bu istisnanın tevkif yoluyla ödenen gelir vergisine şümulü yoktur.Bakanlar Kurulu % 15 oranını % 25 oranına kadar artırmaya veya kanuni oranına kadar indirmeye yetkilidir.” (Ek madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./17. m.) (RG.06.01.1961, S.10700).

⁵⁷ Çakar, **a.g.e.**, s.83.

c.Kendine Özgü Hukuk Alanlarından Doğan Uyuşmazlıklar

Spor hukukuna ilişkin uyuşmazlıklar, kamu veya özel hukuk alanlarından birisi içerisine net olarak yerleştirilemeyen hukuk dallarından, diğer bir deyişle kendine özgü hukuk alanlarından da doğmaktadır. Örneğin, sporcuların kulüpleriyle yaptıkları sözleşmeler hizmet sözleşmesi olarak nitelendirilmesine rağmen⁵⁸, sporcular İş Kanunu'nun⁵⁹ (İş Kanunu m. 4/g⁶⁰) kapsamında sayılmadıklarından, sporcular ile kulüpleri arasında iş hukuku ilişkisinin bulunduğunu söylemek isabetli olmayacaktır. Bununla birlikte, sporcular ile kulüpleri arasındaki ilişkilerden doğan uyuşmazlıklara, her spor dalına ait federasyonların yapmış oldukları düzenlemeleri öncelikle uygulanmaktadır. Federasyonların düzenlemelerinde yer almayan konularda ise Borçlar Kanunu'nun hizmet sözleşmesine ilişkin hükümleri (B.K., m. 313 vd.) uygulanma imkanına sahiptir.⁶¹ Ayrıca, sporcular her ne kadar İş Kanunu'na göre işçi sayılmasalar da sporcuların Türkiye'de, sosyal güvenlik, sendika kurmak hakları bulunmakta olup, sporcuların, toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt haklarının olup olmadığı ise tartışılmaktadır.⁶²

Spor hukukuna ilişkin uyuşmazlıklar, kimi zaman kendine özgü hukuk alanlarından olan rekabet hukukundan da doğmaktadır. Günümüzde özellikle, şifreli ve dijital televizyon yayıncılığının en önemli gelir kaynaklarından biri olan spor müsabakalarının yayınlarına ilişkin uyuşmazlıklarda rekabet hukukunun müdahalesi söz konusu olabilmektedir.⁶³

⁵⁸ Küçükgüngör, "Sporcular", s. 133; Gönen, **a.g.e.**, s. 4.; Coşar, **a.g.e.**, s. 148.; Genç, **Spor Hukuku**, s.82; Tandoğan, **a.g.e.**, s. 82; Petek, **Profesyonel**, s. 45-48; Eyrenci, **a.g.e.**, s. 67.

⁵⁹ RG. 10.06.2003, S. 25134.

⁶⁰ 4857 Sayılı İş Kanunu m.4/g: "Aşağıda belirtilen işlerde ve iş ilişkilerinde bu Kanun hükümleri uygulanmaz; g) Sporcular hakkında,..."

⁶¹ Genç, **Spor Hukuku**, s.81; Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s.28; Erten, **a.g.e.**, s.203-204.

⁶² Küçükgüngör, **a.g.e.**, s. 135-139; Genç, **a.g.e.**, s. 82. ABD'de sporcuların bu haklara sahip olduğu kabul edilmektedir. (bkz. Champion, **a.g.e.**, s. 44 vd.)

⁶³ John Ratliff, "EC Competition Law And Sport", **Sports and The Law Journal**, 6.C., 3.B., 1998, s. 4-10; Ian S. Blackshaw, "Sports Marketing-The EC Challenge", **European Business Law Review**, 1993, s. 111-112.(**Sports Marketing**)

d. Sportif Uyuşmazlıklar

Sporun kendine özgü yapısı ve işleyişinden doğan, yukarıda sayılan ve kaynağına göre yapılan sporla ilgili uyuşmazlık türlerinden herhangi birinin içine girmeyen uyuşmazlıklar sportif uyuşmazlık olarak tanımlanmaktadır.⁶⁴

Disiplin uyuşmazlıkları, en çok karşılaşılan sportif uyuşmazlıklardandır. Bu uyuşmazlıklar, spor müsabakaları içinde meydana gelen veya spor müsabaka kurallarının ihlâli sonucunda ortaya çıkmaktadır. Örneğin; milli veya milletlerarası federasyonlar tarafından kulüplere, hakemlere veya sporculara ya da kulüplerin oyuncularına veya antrenörlerine verdiği disiplin cezaları disiplin uyuşmazlıkları içinde değerlendirilmektedir. Bunun dışında, bir sportif müsabakada hakemin vermiş olduğu kararın yanlış olması durumunda, bunun sonuçlarının ne olacağına ilişkin tamamen teknik olan uyuşmazlıklar da sportif uyuşmazlıkların konusuna girmektedir.⁶⁵

2.Amatör Spor Uyuşmazlıkları – Profesyonel Spor Uyuşmazlıkları

Amatör spor uyuşmazlıkları, amatör spor dallarından; profesyonel spor uyuşmazlıkları ise profesyonel spor dallarından doğan uyuşmazlıklar olup, amatör ve profesyonel spor dallarında uygulanan hükümlerde ve uyuşmazlıkların karara bağlanması usulündeki farklılıklar sebebiyle bu ayırım yapılmaktadır.⁶⁶

⁶⁴ Erten, **a.g.e.**, s. 205.

⁶⁵ Erten, **a.g.e.**, s. 205; Koçak, **a.g.e.**, s. 26.

⁶⁶ Genç, **Spor Hukuku**, s. 169-170; Erten, **a.g.e.**, s. 205. Profesyonel futbolda takımların profesyonel takım kurabilmeleri ve profesyonelliğin esaslarının belirlenmesi amacıyla Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı (RG. 14.05.2002, S.24755), amatör futbolda ise aynı hususlar için Amatör Futbol Lisans ve Transfer Talimatı (RG. 11.08.2006, S. 26256) ile farklı hükümler getirilmiştir. Diğer taraftan, Futbol Disiplin Talimatıyla (RG. 04.08.2006, S. 26249), disiplin soruşturması yapacak kuruluşlar da futbolun amatör veya profesyonel oluşuna göre değişik usûllere tabi tutularak, amatör futbol için Amatör Futbol Disiplin Kurulları, profesyonel futbol için Profesyonel Futbol Disiplin Kurulları oluşturulmuştur .

Günümüzde sportif faaliyetler bireysel girişimlerden çok, spor örgütlerinin bir faaliyeti olarak ortaya çıkmakta ve kişiler, bir sportif örgütün çatısı altında sportif faaliyetlere katılmaktadırlar. Bu sebeple, sporcularla bu örgütler arasında "*amatör*" veya "*profesyonel*" şeklinde oluşan ilişkiler sonucu ortaya çıkan uyuşmazlıkları spor hukukunun çözümülemesi gerekmektedir. Bu açıdan spor, bir mesleki faaliyet olarak ve spor hukuku da iş hukukunun bir tür alt dalı olarak belirmektedir. Ancak, diğer taraftan yukarıda belirtildiği üzere, Türk Hukukunda profesyonel sporcular İş Kanunu kapsamında sayılmadıklarından⁶⁷, dolayısıyla sporcular ile kulüpleri arasında iş hukuku ilişkisi de bulunmamaktadır.⁶⁸

3.Milli Spor Uyuşmazlıkları – Milletlerarası Spor Uyuşmazlıkları

Bazı spor kurallarının Türkiye sınırları içinde uygulanarak sadece milli düzeyde kalmasına karşılık; milletlerarası ikili ve çok taraflı sportif yarışmalar ile bu yarışmaların örgütlenmesi, tüm ülkelerde uygulanacak spor kurallarının oluşturulması, sporu, milletlerarası hukukun konusu haline de getirmektedir. Bu sebeple spor hukuku uygulandıkları alana göre, milli hukuk ve milletlerarası hukuk olarak ikiye ayrılmaktadır.⁶⁹

⁶⁷ 4857 Sayılı İş Kanunu m.4: "Aşağıda belirtilen işlerde ve iş ilişkilerinde bu Kanun hükümleri uygulanmaz; a) Deniz ve hava taşıma işlerinde, b) 50'den az işçi çalıştırılan (50 dahil) tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerlerinde veya işletmelerinde, c) Aile ekonomisi sınırları içinde kalan tarımla ilgili her çeşit yapı işleri, d) Bir ailenin üyeleri ve 3 üncü dereceye kadar (3 üncü derece dahil) hısımları arasında dışardan başka biri katılmayarak evlerde ve el sanatlarının yapıldığı işlerde,e) Ev hizmetlerinde, f) İş sağlığı ve güvenliği hükümleri saklı kalmak üzere çıraklar hakkında,g) **Sporcular hakkında**, h) Rehabilitasyon edilenler hakkında) 507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanununun 2 nci maddesinin tarifine uygun üç kişinin çalıştığı işyerlerinde.Şu kadar ki;a) Kıyılarda veya liman ve iskelelerde gemilerden karaya ve karadan gemilere yapılan yükleme ve boşaltma işleri,b) Havacılığın bütün yer tesislerinde yürütülen işler, c) Tarım sanatları ile tarım aletleri, makine ve parçalarının yapıldığı atölye ve fabrikalarda görülen işler,d) Tarım işletmelerinde yapılan yapı işleri,e) Halkın faydalanmasına açık veya işyerinin eklentisi durumunda olan park ve bahçe işleri, f) Deniz İş Kanunu kapsamına girmeyen ve tarım işlerinden sayılmayan, denizlerde çalışan su ürünleri üreticileri ile ilgili işler, bu Kanun hükümlerine tabidir."

⁶⁸ Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 28.

⁶⁹ Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 31.

Buna göre milli spor uyuşmazlıkları yabancı unsur içermeyen, milletlerarası spor uyuşmazlıkları ise yabancı unsur içeren uyuşmazlıklardır. Milletlerarası spor uyuşmazlıklarına, farklı ülkelerin kulüpleri arasında, yabancı sporcularla kulüpler arasında veya milletlerarası federasyonlar ile kulüpler arasında çıkan uyuşmazlıkları örnek olarak verebiliriz.⁷⁰

4.Ticari Spor Uyuşmazlıkları – Ticari Nitelikte Olmayan Spor Uyuşmazlıkları

Günümüzde sportif faaliyetler ayrıca birer geçim kaynağı, birer meslek halini almıştır. Geçimini, yapmakta olduğu spordan elde ettiği gelirle sağlayan sporcuların, diğer bir ifadeyle profesyonel sporcuların sayısındaki artış, birçok ticari şirketin pazarlarını genişleterek insanların spora olan ilgilerinden pay çıkarabilmek için sportif faaliyetlere sponsor olmasına, reklamlar vermek suretiyle spora kaynak aktarmasına ve böylece sporun ekonomik bir faaliyet halini almasına sebep olmuştur. Özellikle seyircisi çok spor dallarında sporun ekonomik ve ticari yönü kendini daha da göstermektedir. İşte, birçok spor dalı aynı zamanda ekonomik ve ticari bir faaliyet haline dönüştüğünden spor kulüpleri dışında, sporla ilgilenen, spora destek olan ticaret şirketleri kurulmaktadır. Bu şirketlerin spor kulüpleriyle ve sporcularla aralarındaki ilişkilerin (ticari, sponsorluk, yayın, reklam vb.) düzenlenmesi ve bu ilişkilerden çıkabilecek uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulması gerekmektedir.⁷¹

Diğer taraftan, Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesinin (*Court Of Arbitration For Sport-CAS*) veya diğer ülke mahkemelerinin spor hukukuna ilişkin vereceği kararların⁷², Türk Mahkemeleri nezdinde tanınmasında ve tenfizinde, “10 Haziran 1958 Tarihli Yabancı Hakem Kararların Tanınması ve

⁷⁰ Erten, **a.g.e.**, s. 206; Genç, **Spor Hukuku**, s. 170.

⁷¹ Koçak, **a.g.e.**, s. 33; Çağlayan, **a.g.e.**, s. 16.; Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s. 29-30.

⁷² CAS tarafından konu ile ilgili olarak verilmiş örnek bir karar olarak bkz.: Matthieu Reeb, "CAS/O/319", **Digest of CAS Awards III 2001 - 2003**, Lahey, 2004, s. 3 vd.

*Tenfizi Hakkında New York Sözleşmesi*⁷³ hükümlerinin uygulanabilmesi açısından spor uyuşmazlığının ticari nitelikte olup olmaması önem arz etmektedir.⁷⁴ Bu sebeplerden ötürü, spor uyuşmazlıklarını ticari spor uyuşmazlıkları – ticari nitelikte olmayan spor uyuşmazlıkları şeklinde bir ayırıma tutmakta fayda bulunmaktadır.

B.Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Tarafları

Sporcular, federasyonlar, milletlerarası konfederasyonlar, sponsorlar, takım sahibi kulüp ya da şirketler, organizatörler, yöneticiler, antrenörler, sporcu temsilcileri (menajerler), zarar gören izleyiciler, hakemler, oyun sahasında görevli diğer personel, televizyon yayıncıları, gazeteciler ve gerektiğinde devlet kurumları spor hukukuna ilişkin bir uyuşmazlığın taraflarından olabilmektedirler.⁷⁵

C.Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözüm Yollarına Genel Bakış

Uyuşmazlıklar kural olarak mahkemelerde devletlerin koymuş oldukları yargı kurallarına göre çözümlenmekte ise de devletlerin yargı yükünün ve yargı giderlerinin giderek artması sonucu yargının yavaş işlemesi, devletleri uzlaşma yoluyla uyuşmazlıkların çözümüne yönlendirmektedir.⁷⁶ Böylelikle maddi hukukta tanınan irade serbestisi prensibi usul hukukunda

⁷³ RG.25.09.1992, S. 21002; Sözleşmenin İngilizce ve Türkçe tam metinleri için bkz.: Feyiz Erdoğan, **Uluslararası Hukuk ve Tahkim**, Ankara, 2004, s. 363-372.

⁷⁴ Türkiye bu sözleşmeyi onaylarken iki konuda çekince koymuştur: 1- Türkiye Cumhuriyeti, Sözleşmenin sadece karşılıklılık esasına göre bu Sözleşmeye taraf bir Devlet ülkesinde verilmiş olan hakem kararlarının tanınması ve tenfizi hakkında uygulanacağını,

2- Sözleşmeyi sadece akdi ve akit dışı hukuki ilişkilerden kaynaklanan ve kendi iç hukukuna göre ticari nitelikte sayılan uyuşmazlıklar hakkında uygulanacağını beyan ederek çekincelerini bildirmiştir.

⁷⁵ Jan Paulsson, “Arbitration of International Sports Disputes”, **Arbitration International**, 9.C., 4.B., 1993, s. 359 ; Genç, **Spor Hukuku**, s. 39-56; Erten, **a.g.e.**, s. 207.

⁷⁶ İnci Bıçkın, “Genel Olarak Alternatif Uyuşmazlık Çözümü”, **HPD**, 2006, S. 7, s. 34. (**Alternatif Uyuşmazlık Çözümü**)

uygulanmakta⁷⁷ ve uyuşmazlığın tarafları, kendi aralarında yapacakları bir anlaşma ile bu uyuşmazlık hakkında karar verme yetkisini devletin mahkemelerinden alarak özel kişilere devredebilmektedirler.⁷⁸ İşte, alternatif uyuşmazlık çözüm yolları⁷⁹ (*alternative dispute resolution*) ve tahkim ile, devletlere ait olan yargı yetkisinin mutlak egemenliğine zarar vermeden uyuşmazlıkların çok daha basit ve kolay çözümü amaçlanmaktadır.⁸⁰ Diğer bir deyişle, bu yöntemler, mahkemelerdeki yargılamaya alternatif çözümler olup, mahkemeler tarafından uygulanabileceği gibi, mahkeme dışında da bağımsız olarak da uygulanabilmektedirler.⁸¹

Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları; uyuşmazlıkların bağımsız ve tarafsız üçüncü bir kişinin katılımı ile çözülmemeye çalışıldığı; başvurunun zorunlu veya ihtiyari olabildiği ancak, ulaşılan çözümün kural olarak bağlayıcı olmadığı, yargılama süreci dışında ya da yargılama süreci içinde devlet mahkemelerinde gerçekleşen yargılamaya göre seçimlik bir yol olarak başvurulmuş uyuşmazlık çözüm yollarının bütünüdür.⁸² Süreç sonunda bağlayıcı olmayan tavsiyelerde bulunulması ve uzlaşma sağlanamaması halinde yargıya başvuru hakkının korunması alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin en önemli özelliğidir.⁸³ Bununla birlikte, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri ancak, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebildikleri

⁷⁷ Saim Üstündağ, **Medeni Yargılama Hukuku**, I-II. C., 7. B., İstanbul, 2000, s. 933-934.

⁷⁸ Hakan Pekcanitez v.d. , **Medeni Usul Hukuku**, 6.B, Ankara, 2007, s.692.

⁷⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Biçkin, **a.g.e.**, s.34 vd.; Gülgün Ildır, **Alternatif Uyuşmazlık Çözümü**, Ankara, 2003. s. 21 vd.; Gülgün Ildır, “Alternatif Uyuşmazlık Çözümü ve Hak Arama Özgürlüğü”, **75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı**, Ankara, 2005, s. 397 vd. (**Hak Arama Özgürlüğü**); Mustafa Özbek, **Alternatif Uyuşmazlık Çözümü**, Ankara, 2004, s. 83 vd.; Süha Tanrıver, “Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Özellikle Arabuluculuk”, **Makalelerim (2006)**, Ankara, 2007, s. 4 vd.; M. Kamil Yıldırım, “İhtilafların Mahkeme Dışı Usullerle Çözülmesi Hakkında”, **Prof. Dr. Yavuz Alangoya için Armağan**, İstanbul, 2007, s. 358 vd.; David A. Newton, “Alternative Dispute Resolutionin Australia”, **A Handbook Of Dispute Resolution ADR in Act**, 1991, s. 210-230; Henry J.Brown, Arthur L.Marriott, **ADR Principles and Practice**, London, 1993, s.21 vd.; Allan J. Stitt, **Alternative Dispute Resolution For Organization**, Toronto, 1998, s. 14 vd.

⁸⁰ Ildır, **Alternatif Uyuşmazlık Çözümü**, s. 23; Ildır, **Hak Arama Özgürlüğü**, s. 397; Yıldırım, **a.g.e.**, s. 358.

⁸¹ Newton, **a.g.e.**, s. 210; Ildır, **Alternatif Uyuşmazlık Çözümü**, s. 26.

⁸² Brown, Marriott, **a.g.e.**, s. 12; Stitt, **a.g.e.**, s.14; Ildır, **Alternatif Uyuşmazlık Çözümü**, s.30. Benzer tanımlar için bkz. Özbek, s. 83; Pekcanitez v.d., s. 721; Yıldırım, **a.g.e.**, s. 349-350.

⁸³ Tanrıver, **a.g.e.**, s. 4.

ve kamu düzeninden sayılmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar söz konusu olduğu zaman uygulama alanı bulabilmektedir. Tahkim ise bir yargılama yolu olup, uyuşmazlığın uzman kişiler tarafından yapılacak yargılama sonunda hızlı bir şekilde çözüldüğü uyuşmazlık çözüm yöntemidir.⁸⁴

Spor hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda ise uyuşmazlığın niteliğine göre uyuşmazlık çözüm mercileri değişiklik göstermektedir. Örneğin, bir futbolcunun diğer bir futbolcuya müsabaka sırasında tokat atması halinde bu durum hem ceza hukukunun, hem de tazminat hukukunun konusu haline gelecektir. Ceza hukuku bakımından, zarar gören futbolcunun şikayeti üzerine tokat atan futbolcu hakkında ceza soruşturması açılabileceği gibi kamu davası da açılabilecektir. Böylelikle bu durumda uyuşmazlık, genel yargı yolu ile çözümlenmiş olacaktır. Öte yandan, yine ceza hukuku açısından; zarar gören futbolcunun herhangi bir şikâyeti olmaksızın saldırıda bulunan futbolcu, bağlı bulundukları federasyon tarafından ağır disiplin ağır cezalarına (müsabakalardan men, para cezası, lisans iptali v.b.) çarptırılabilir. Bu durumda ise uyuşmazlık ilgili federasyon tarafından oluşturulan disiplin ve tahkim kurullarınca tahkim yoluyla veya alternatif uyuşmazlık çözüm yollarıyla çözümlenecektir. Tazminat hukuku bakımından ise, haksız fiile maruz kalan futbolcu genel yargı yoluna başvurarak karşı tarafın kendisine vermiş olduğu zarar dolayısıyla hem maddi hem de manevi tazminat davası açabilecektir. Tüm bu aşamalarda uyuşmazlığın kısa süre içerisinde uzman kişiler tarafından çözümlenmesi önem arz etmektedir. Aksi takdirde, spor hukuku açısından telafisi güç zararlar ile karşı karşıya kalınması muhtemeldir. Çünkü bu dönem içerisinde futbolcu müsabakalara çıkamayacağı gibi popülerliğini ve sponsorlarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalacak, hatta kulübü ile bağları kopacaktır. Bu sebeple,

⁸⁴ Süha Tanrıver, “Yabancı Hakem Kararlarının Türkiye’de Tenfizi Bağlamında Kamu Düzeninin Etkisi”, **Makalelerim (1985-2005)**, Ankara, 2005, s. 110-111.

uyuşmazlıkların bir haftada dahi çözülmesi, bazı durumlarda çok uzun görülmektedir.⁸⁵

Yukarıdaki genel açıklamalardan sonra, spor hukukunda uyuşmazlık çözüm yöntemleri şu şekilde sıralanmaktadır:

1.Genel Yargı Yolu İle Mahkemede Çözülmesi

Yasama, yürütme ve yargı kuvvetleri kuvvetler ayrılığı ilkesi doğrultusunda devletler tarafından kullanılmaktadır. Yargı erkinin faaliyet alanına giren uyuşmazlıkların çözümü sağlıklı bir toplum düzeninin sağlanabilmesi için önem arz etmektedir. Bu sebeple uyuşmazlıkların; tarafsızlık, bağımsızlık, eşitlik ve adalet ilkeleri çerçevesinde, süratli ve etkin bir yargılamanın yapılacağı kurallar ve yöntemler içinde çözülmesi gerekmektedir.⁸⁶ İşte, bir uyuşmazlığa mahkemeler tarafından maddi hukuk kurallarının uygulanması ile devlet yargısı anlamında yargılama faaliyeti söz konusu olmaktadır.⁸⁷

Türk hukuk sisteminde uyuşmazlıkların asli çözüm mercii bağımsız mahkemeler olup, bu husus Anayasa'nın 9. maddesinde; "*Yargı yetkisi Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır*" hükmüyle açıkça belirtilmiştir. Hukuk sistemimizde uyuşmazlıkların çözümü için "*adli, idari ve askeri yargı yolları*" bulunmaktadır. Adli yargıda; özel hukuk ve ceza hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıklar (Hukuk ve Ceza Mahkemeleri ile Yargıtay'da), idari yargıda; kişilerle idare arasındaki kamu hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıklar (İdare, Vergi ve Bölge İdare Mahkemeleri ile Danıştay'da), Askeri Yargıda; asker kişilerle askeri makamlar arasında çıkan uyuşmazlıklar (Askeri İdare Yüksek Mahkemesi'nde) ile askeri suçlardan

⁸⁵ İsmail Altay, "Sporda Uyuşmazlıkların Alternatif Çözümü ve Türk Futbolunda Tahkim", **Spor Hukuku Tezleri**, Ed.: Kısmet Erkiner, İstanbul, 2007, s. 4.

⁸⁶ Altay, **a.g.e.**, s. 3.

⁸⁷ Baki Kuru v.d., **Medeni Usul Hukuku**, 17.B., Ankara, 2006, s. 58.

doğan suçlar çözümlenmektedir. Diğer taraftan, seçimlerle ilgili uyuşmazlıklar; Yüksek Seçim Kurulunda, adli, idari ve askeri yargı yerleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıkları; Uyuşmazlık Mahkemesi'nde, yasaların anayasaya aykırılığı ise; Anayasa Mahkemesi'nde çözümlenerek karara bağlanmaktadır.⁸⁸

Spor hukukunda da tüm uyuşmazlıklar genel yargı yolu çözümlenebilmekte ise de, bu uyuşmazlıkların uzman kişiler tarafından kısa süre içerisinde çözümlenmesi gerektiğinden ve spora özgü spor mahkemelerinin kurulmamış olması nedeniyle milli ve milletlerarası spor federasyonları, uyuşmazlıkların devlet eliyle çözümlenmesini istememektedirler.⁸⁹

2.Müzakere Yöntemi İle Çözümlenmesi

Müzakere yöntemi⁹⁰, yargılama dışı bir uzlaştırma yöntemidir. Bu yöntem ile uyuşmazlığın taraflarının veya vekillerinin bir araya getirilmesi, taraflar arasındaki iletişimin sağlanması ve ortak bir karar alınması amaçlanmaktadır.⁹¹

Müzakere yöntemi taraflarca yönetilen, esnek, resmi olmayan bir usuldür. Tahkim usulünden farklı olarak çok az usul kuralına sahiptir.⁹² Bu yöntem ile uyuşmazlığın çözülememesi durumunda ise taraflar mahkeme veya tahkim yoluna başvurabilmektedirler.⁹³

⁸⁸ Altay, **a.g.e.**, s. 7-8.

⁸⁹ Altay, **a.g.e.**, s. 3-4.

⁹⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Özbek, **a.g.e.**, s. 72-80.

⁹¹ Ayça Özer, **Aracı Kuruluşlar İle Yatırımcılar Arasında Sermaye Piyasası Faaliyetlerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümünde Arabuluculuk Yöntemi**, Ankara, 2002, s. 16.

⁹² Özbek, **a.g.e.**, s. 72,73.

⁹³ Özer, **a.g.e.**, s. 16.

3.Arabuluculuk Yöntemi İle Çözümlemesi

Arabuluculuk yöntemi⁹⁴ (*mediation*), alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri içinde en yaygın ve başarılı olarak uygulananıdır.⁹⁵

Arabuluculuk, aralarında uyuşmazlık bulunan tarafları konuşmak ve müzakerelerde bulunmak amacıyla bir araya getiren, birbirlerini anlamalarını ve bu suretle “*kendi çözümlerini kendilerinin üretmelerini sağlamak*” için aralarındaki iletişimi kolaylaştıran, uzman eğitimi almış, tümüyle bağımsız, tarafsız ve objektif bir konumda bulunan üçüncü kişinin katkısı ya da katılımıyla yürütülen, gönüllü yani ihtiyari olarak işlerlik kazanan bir uyuşmazlık çözüm yöntemidir.⁹⁶

Arabulucu, uyuşmazlık hakkında herhangi bir karar veremeyeceği gibi⁹⁷, taraflara somut çözüm önerilerinde de bulunamamaktadır.⁹⁸ Arabulucu, taraflar arasında iletişimin kurulmasını kolaylaştırmakla, diyalog sürecine işlerlik kazandırmakla ve bu diyalog sürecinin canlı tutulmasına katkı sağlamakla yükümlüdür.⁹⁹ Arabulucu geliştirdiği çözüm önerilerini taraflara empoze edemeyeceği gibi geliştirilen çözüm önerileri üzerinde de

⁹⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. Özbek, **a.g.e.**, s. 201-344; Deniz Kite, **21. Yüzyılda Arabuluculuk – Mediasyon**, Kayseri, 2007, s. 41; Özer, **a.g.e.**, s. 16 vd.

⁹⁵ Yıldırım, **a.g.e.**, s. 349.

⁹⁶ Kite, **a.g.e.**, s. 201.

⁹⁷ Yıldırım, **a.g.e.**, s. 349.

⁹⁸ Bu noktada arabuluculuk, “uzlaştırma” yönteminden ayrılmaktadır. Uzlaştırma (*conciliation*) ve arabuluculuk (*mediation*) birbirlerinden ayrı iki hukuki kavram olup, birbirleriyle karıştırılmamalıdır. Uzlaştırma yönteminde uzlaştırıcı uyuşmazlığa karşı aktif konumda olup, tarafları biraraya getirmek, taraflara anlaşma zemini sağlamak, tarafları uyuşmazlığın çözümünde bir sonuca varmalarını sağlamakla yükümlüdür. Arabulucu ise uyuşmazlığa karşı pasif konumdadır. Arabulucu, tarafları biraraya getirmek, görüşmeler yapılmasını sağlayarak görüş ayrılıklarının giderilmesine yardımcı olmaktadır. Uzlaştırma kavramının tanımı ve arabuluculuk ile uzlaştırma yöntemleri arasındaki diğer farklar için bkz. Tanrıver, *Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları*, s. 15-16; Uzlaştırma ve arabuluculuğun aynı kavramlar olduğu görüşü için bkz.: Pekcanitez v.d., **a.g.e.**, s. 725, Özbek, **a.g.e.**, s. 201; Ziya Akıncı, **Milletlerarası Tahkim**, 2.B., Ankara, 2007, s. 34-35. (**Tahkim**) Akıncı’ya göre; arabulucu kavramı ile uzlaştırıcı kavramları arasında fark bulunmamaktadır. Bu sebeple arabulucu (uzlaştırıcı) taraflara alternatif çözüm önerileri sunabileceği gibi uyuşmazlıkla ilgili bağlayıcı olmayan tavsiye niteliğinde karar da verebilir.

⁹⁹ Pekcanitez v.d., **a.g.e.**, s. 725.

tarafları anlaşmaya varmaları için zorlayamaz.¹⁰⁰ Arabuluculuk sürecinin işleyişinde ve uyuşmazlığın çözümünde taraflar tümüyle egemendir. Aynı zamanda, bu uyuşmazlık çözüm yöntemi tarafları kendi iradeleriyle uygulama alanı bulmaktadır.¹⁰¹ Arabulucunun tarafları orta noktada buluşturamaması, uzlaştıramaması halinde ise taraflar tahkim veya genel yargı yoluna başvurabilmektedirler.¹⁰²

Arabuluculuk yöntemine ilişkin bir düzenleme Milletlerarası Tahkim Odası'nın (*International Chamber Of Commerce - ICC*) "*Uyuşmazlıkların Dostane Halli Kuralları*"¹⁰³ arasında yer almakta olup, taraflarca uyuşmazlığın çözümü için başka bir yöntem seçilmemesi durumunda, kural olarak tarafların "*arbuluculuk*" yöntemini seçtikleri kabul edilmektedir.¹⁰⁴

Spora ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde arabuluculuk yöntemi, Türkiye Futbol Federasyonu'nun "Profesyonel Futbol Ve Transfer Talimatı"nın¹⁰⁵ 36. maddesinde¹⁰⁶ düzenlenmektedir. Bu maddeye göre, kulüpler ile kulüpler ve kulüpler ile futbolcular arasında çıkan uyuşmazlıklarda, taraflar TFF'den uyuşmazlığın çözümünde arabulucu olmasını talep edebilmektedirler. Böyle bir durumda, TFF Hukuk Kurulu, tarafları dinleyerek uyuşmazlığın çözümü için çaba sarfedecektir.¹⁰⁷ Ayrıca, aşağıda detaylı olarak inceleneceği üzere CAS'ın önüne gelen spor hukuku uyuşmazlıkları, tarafların rızalarının olmaları koşuluyla; CAS bünyesinde bulunan arabuluculuk kurulları aracılığıyla çözümlenebilmektedir.

¹⁰⁰ İbrahim Subaşı, "Toplu İş Hukukunda Arabuluculuk", *Ünal Tekinalp'e Armağan*, 2.C, İstanbul, 2003, s. 759-760.

¹⁰¹ Pekcanitez v.d., *a.g.e.*, s. 722-725.

¹⁰² Şanlı, *a.g.e.*, s. 347; Özer, *a.g.e.*, s. 17.

¹⁰³ Tam metin için bkz. (çevrimiçi, <http://www.iccwbo.org/display7/doctype6/index.html>, 10.04.2009)

¹⁰⁴ Altay, *a.g.e.*, s. 10.

¹⁰⁵ RG. 14.05.2002, S. 24755.

¹⁰⁶ Profesyonel Futbol Ve Transfer Talimatı m.36: "*Kulüpler ile kulüpler ve kulüpler ile futbolcular arasında çıkacak ihtilaflarda taraflar Federasyondan ihtilafların çözümünü için arabuluculuk etmesini talep edebilirler. Bu durumda, Hukuk Kurulu diğer taraf ya da tarafları da dinleyerek ihtilafların halli için çaba gösterir.*"

¹⁰⁷ Altay, *a.g.e.*, s. 10.

4. Hakem-Bilirkişilik Yöntemi İle Çözümlemesi

Zaman ve masraf açısından avantajları olan bu yöntem ile taraflar, aralarında çıkabilecek belirli teknik sorunlara ilişkin uyuşmazlıkların yetkili kıldıkları uzman bir kişi (hakem-bilirkişi) tarafından çözümlemesini kararlaştırmaktadırlar.¹⁰⁸ Hakem-bilirkişiler, hakemlerden tamamen farklı bir kavramdır. Hakem yargılamanın sonunda bir hüküm vermek zorunda olduğu halde hakem-bilirkişi, bir hukuki uyuşmazlığın çözümü için olayla ilgili bir vakıayı tespit etmekle yükümlüdür.¹⁰⁹

Hakem-bilirkişiler, uyuşmazlığın tamamını değil, sadece teknik nitelikteki uyuşmazlıkların çözümüne yardımcı olmaktadır. Hakem-bilirkişi tarafından verilen kararlar ise çözüm önerisi içeren tespit niteliğinde kararlar olup, nihai nitelikte değildir. Ancak, taraflar bilirkişi kararının bağlayıcı olup olmayacağına dair sözleşmeye hüküm koyabilmektedirler. Taraflarca sözleşmeye bilirkişi kararının bağlayıcı olup olmadığına dair bir hüküm koyulmamışsa veya kararın bağlayıcı olmadığına dair bir hüküm koyulmuşsa, hakem-bilirkişinin niteliği “*arabulucu*” olacaktır. Öte yandan, taraflar bilirkişinin vereceği kararın bağlayıcı olacağına dair sözleşmelerine hüküm koymalarına rağmen tarafların buna uymamaları halinde, bilirkişinin vereceği karar, mahkeme veya tahkim yargılamasında delil teşkil edecektir.¹¹⁰

5. Sözleşmelere Üçüncü Kişinin Müdahalesi Yöntemi İle Uyuşmazlığın Çözümlemesi

Bu yöntem ile uzun zaman diliminde ifa edilecek olan sözleşmelerde, sözleşmede boşluk olması, sözleşmenin yorumlanması ve sözleşmenin değişen şartlara uyarlanması amaçlanmaktadır. Diğer bir deyişle,

¹⁰⁸ Özer, **a.g.e.**, s. 18.

¹⁰⁹ Kuru v.d., **a.g.e.**, s. 959.

¹¹⁰ Özer, **a.g.e.**, s. 18.

sözleşmelerde bulunan boşluklardan ve sözleşmede değişen şartlar sonucu ortaya çıkan belirsizliklerden kaynaklanan uyuşmazlıklar, üçüncü bir kişinin veya kurumun yetkilendirilmesiyle dostane yollardan çözülmektedir. Burada da yetkili üçüncü kişinin sözleşmeye müdahalesinin geçerliliği ve bağlayıcılığı, tarafların iradesine bırakılmıştır. Taraflar, kararın bağlayıcı olacağını kararlaştırmışlarsa, karara uyup uymamakta serbesttirler. Ancak, tarafların karara uymamaları halinde bu karar mahkeme veya tahkim yargılamasında delil teşkil edecektir. Diğer taraftan, taraflar kararın bağlayıcı olmayacağını kararlaştırmışlarsa, verilen karar tavsiye niteliğinde olacaktır.¹¹¹

6.Ön Hakemlik Yöntemi İle Uyuşmazlığın Çözümlemesi

Ön hakemlik yöntemi ile uyuşmazlığın çözümlemesi yöntemi ile, taraflar arasındaki sözleşmenin ifası sırasında ortaya çıkan ve acilen çözümü gereken uyuşmazlıkların, sözleşmenin ifası imkansız hale gelmeden taraflarca uzman ve tarafsız olduğuna inanılan ön hakemin müdahalesi ile çözümlenmektedir.¹¹²

Ön hakem, tarafların hak ve yükümlülüklerini tespit ederek zararın büyümesine engel olmak amacıyla delilleri koruma altına alabileceği gibi acil ve geçici tedbirler de alabilmektedir. Ön hakemin vermiş olduğu kararlar geçici nitelikte olup, ön hakem bazen arabulucu, bazen hakem-bilirkişi, bazen de tedbir kararı veren mahkeme veya hakem vasfında olabilmektedir.¹¹³

¹¹¹ Özer, **a.g.e.**, s. 18,19.

¹¹² Özer, **a.g.e.**, s.19.

¹¹³ Özer, **a.g.e.**, s. 19.

7. Tahkim Yöntemi ile Uyuşmazlığın Çözümlemesi

a.Genel Olarak Tahkim ve Tanımı

Günümüzde milletlerarası ilişkilerin hızlanması ile milletlerarası hukukun önemi artmış ve herhangi bir devlet mahkemesinin yapacağı yargılamanın tarafsız olamayacağına ilişkin güçlü bir inanış oluşmuştur. Bu sebeple hukuki uyuşmazlıkların çözüm yöntemlerinde değişimler olmuş¹¹⁴; kural olarak tarafların serbest iradelerine dayanan tahkim¹¹⁵, en sık başvurulana yargılama yolu haline gelmiştir.¹¹⁶

Tahkim; bir uyuşmazlığın taraflarının, aralarında yaptıkları bir anlaşma ile uyuşmazlık hakkında karar verme yetkisinin devlet mahkemeleri yerine uzman kişilere vererek, uyuşmazlığın bu kişiler tarafından hızlı bir şekilde çözülmesine olanak veren uyuşmazlık çözüm yöntemidir.¹¹⁷ Uyuşmazlığın çözümü kendilerine bırakılan özel kişilere ise “*hakem*” adı verilmektedir.¹¹⁸

Tahkimde kural olarak; taraflar aralarındaki uyuşmazlığı çözecek hakem veya hakemleri, bu kişilerin sayılarını, niteliklerini, seçilme usullerini, tahkim yerini, tahkim anlaşmasının içeriğini, tahkim anlaşmasına uygulanacak hukuku, uyuşmazlıkların çözümünde uygulanacak maddi hukuku, tahkim yargılamasının tabi olacağı hukuku, yargılamanın usul ve şeklini, başvurulabilecek ispat vasıtalarını ve yargılamada kullanılacak dili serbestçe belirleyebilmektedirler. Bunun dışında sadece milli hukuklarda ve

¹¹⁴ Koçak, **a.g.e.**, s.37.

¹¹⁵ Ergin Nomer v.d., **Milletlerarası Tahkim Hukuku**, Ankara, 2008, s.1. (**Tahkim Hukuku**)

¹¹⁶ Koçak, **a.g.e.**, s.37.

¹¹⁷ Nomer v.d., **Tahkim Hukuku**, s.1; Akıncı, **a.g.e.**, s. 29; İzzet Karataş, **İhtiyari Tahkim**, Ankara, 1999, s. 6; Süleyman Dost, **Yabancı Yatırım Uyuşmazlıkları ve ICSID Tahkimi**, Ankara, 2006, s.6; Kuru v.d., **a.g.e.**, s. 957; Süha Tanrıver, “Yabancı Hakem Kararlarının Türkiye’de Tenfizi Bağlamında Kamu Düzeninin Etkisi”, **Makalelerim (1985-2005)**, Ankara, 2005, s. 110-111.

¹¹⁸ Kuru v.d., **a.g.e.**, s. 957; Türkçe’de “hakem” terimi hem spor karşılaşmalarını yöneten hem de tahkimde görev alan kişi anlamında kullanılmaktadır. İngilizce’de ise iki ayrı ifade ile spor hakemlerine “*referee*”, tahkim hakemlerine ise “*arbitrator*” denmektedir.

milletlerarası sözleşmelerde, tahkim kurumunun kötüye kullanılmasının önlenmesi amacıyla sınırlı sayıdaki emredici kurallarla taraf iradelerine müdahale edilmektedir.¹¹⁹

Tahkim kurumu her ne kadar geçtiğimiz yüzyılda önem kazanmış olsa da; Roma, Yunan, Cermen, Mısır, Hint ve İslam hukukları gibi eski çağların önde gelen hukuk sistemlerinin hepsinde de tahkime yer verilmiştir.¹²⁰ Tahkim kurumu bu sebeple uzun bir geleneğe sahip olduğu gibi iç hukukta da önemli bir yeri bulunmaktadır. Ancak, tahkim kurumunun asıl ağırlığı milletlerarası alanda, yabancı unsurlu olaylarda ve özellikle milletlerarası ticarete hissedilmektedir.¹²¹

Aşağıda ayrıntılı olarak inceleneceği üzere *CAS (Court Of Arbitration For Sport- Spor Tahkim Mahkemesi)* özel bir uzmanlık alanı olarak spor hukuku uyuşmazlıklarını karara bağlamak amacıyla kurulmuş mahkeme dışı uyuşmazlık çözüm merciidir. Ancak, spor hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde tahkim kurumunu incelemeden önce, konunun daha iyi kavranabilmesi için öncelikle tahkim türlerinin ve tahkim türlerini birbirinden ayıran özelliklerin anlatılmasında fayda bulunmaktadır.

b.Tahkim Türleri

Klasik tahkim hukuku çalışmalarında tahkim türleri temel olarak üç ana başlık altında incelenmekte olup, ilk başlık konusunu, kurumsal olarak yapılan kurumsal tahkim¹²² (*Institutional Arbitration*) ile herhangi bir kuruma bağlı olmaksızın (*ad hoc*) yapılan tahkim oluşturmaktadır. Doktrinde bu iki farklı yapı birbirinden ayrı olarak incelenmektedir.

¹¹⁹ Ergin Nomer, Cemal Şanlı, **Devletler Hususi Hukuku**, 16. B., İstanbul, 2008, s. 498.

¹²⁰ Cemal Şanlı, **Milletlerarası Ticari Tahkimde Esasa Uygulanacak Hukuk**, Ankara, 1986, s. 13; Dost, a.g.e., s. 5.

¹²¹ Nomer, Şanlı, a.g.e., s.497.

¹²² Kurumsal tahkim konusunda ayrıntılı bilgi için bkz.: Banu Şit, **Kurumsal Tahkim ve Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi**, Ankara, 2005, s. 5 vd.

İkinci sınıflandırma yöntemi ise, tahkimin milli veya milletlerarası nitelikte olmasına göre milli tahkim veya milletlerarası tahkim olarak incelenmesidir. Üçüncü ve son sınıflandırma yöntemi ise, tarafların iradelerine göre tahkimin zorunlu veya ihtiyari tahkim olmasıdır.

(1)Kurumsal Tahkim- Adhoc Tahkim

Milletlerarası uygulamada milletlerarası ticari tahkimin, kurumsal olarak veya herhangi bir kuruma bağlı olmaksızın (*ad hoc*) gerçekleştiği görülmektedir.¹²³ Taraflar, aralarındaki uyuşmazlığın çözümünü seçmiş oldukları bir hakeme veya hakem kuruluna bırakabilecekleri gibi bir tahkim kurumunu da uyuşmazlığın çözümü için yetkilendirmekte serbesttirler.¹²⁴

Kurumsal tahkim (*Institutional Arbitration*) , ticari hayatın kendine özgü yapısından kaynaklanan uyuşmazlıkların, ticari hayatın gerekleri doğrultusunda, belli kurumlar tarafından önceden hazırlanmış yargılama kuralları ile yargılamanın bu tahkim kurumları tarafından yapıldığı tahkim türüdür. Bu tahkim yolunda, taraflarca düzenlenmeyen hususlar, bu kurumların kurallarına tabidir.¹²⁵ Ayrıca, tahkim yargılaması, düzenli bir sekreteryası bulunan tahkim kurumu tarafından öngörülmüş olan usul kuralları çerçevesinde yapılmaktadır.¹²⁶ Milletlerarası uygulamada, uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümlenmesi için kurulmuş çok sayıda kurum bulunmaktadır.¹²⁷

Ad hoc tahkim (geçici, arizi - *ad hoc arbitration*) ise, tarafların anlaşmasıyla ve sadece uyuşmazlığa ilişkin somut olay için geçici olarak taraflarca

¹²³ Akıncı, **Tahkim**, s.29.

¹²⁴ Nomer v.d., **Tahkim Hukuku** , s.3.

¹²⁵ Şanlı, **a.g.e.**, s. 69; Akıncı, **Tahkim**, s.29; Şit, **a.g.e.**, s. 5.

¹²⁶ Koçak, **a.g.e.**, s.39.

¹²⁷ Dünyada, Milletlerarası Ticaret Odası (MTO veya ICC Tahkimi), Amerikan Tahkim Kurumu (AAA), Londra Tahkim Kurumu (LCA), Stockholm Ticaret Odası Tahkim Kurumu, bitkisel yağ sektörünün (FOSFA), pamuk sektörünün (Liverpool Cotton Rules), hububat sektörünün (GAFTA) kendine özgü tahkim kurumları bulunmaktadır. Ülkemizde ise İstanbul Ticaret Odasının ve İzmir Ticaret Odası'nın tahkim faaliyetleri vardır.

oluşturulan (düzenli bir sekretaryası bulunmayan) hakem veya hakem kurulu ile herhangi bir tahkim kurumuna tabi olmadan yapılan tahkim türüdür. Bu tahkim türünde taraflar, hakemleri, tahkim yerini, tahkim usulünü ve esasa uygulanacak maddi hukuku kendileri belirlerler veya hakemlere bu konuda yetki verirler.¹²⁸

Günümüzde, *ad hoc* tahkim türünün tercih edilmesinde, kurumsal tahkimi etkileyebilecekleri düşünülen güçlü şirketlerin veya devletlerin, tarafların kendi ticari sırlarını öğrenebilmeleri sebebiyle ortaya çıkan güvensizlik yatmaktadır.¹²⁹ Kurumsal tahkimde, hakem ücretinin yanı sıra bir de tahkimi yürüten kuruma belirli bir idari ücret (harç) ödeneceği için tahkim masrafları *ad hoc* tahkime göre daha yüksek olup, bu tahkimde bürokratik engeller fazladır. Diğer taraftan, hakemlerin atanması, hızlı ve geçerli bir karar vermesi kurumsal tahkimde çok daha sistemli şekilde yapılmaktadır. Ayrıca, kurumsal tahkim yargılamaları sonunda verilen kararların infazı *ad hoc* tahkim yargılaması sonucu elde edilen kararların infazından daha kolaydır. Bu nedenlerle, genellikle küçük miktardaki uyuşmazlıklar için *ad hoc* tahkim, büyük miktarlardaki uyuşmazlıklar için ise kurumsal tahkim tercih edilmektedir.¹³⁰

Aşağıda ayrıntılı olarak inceleneceği üzere, CAS hem kurumsal tahkimin hem de *ad hoc* tahkimin özelliklerini taşımaktadır.

(2) Milli Tahkim¹³¹ - Milletlerarası Tahkim¹³²

Tahkim hem milletlerarası ilişkilerden doğan uyuşmazlıkların çözümü amacıyla hem de birçok hukuk sisteminde hiçbir yabancılık unsuru içermeyen uyuşmazlıkların çözümünde kullanılan alternatif bir çözüm yöntemidir.

¹²⁸ Şanlı, **a.g.e.**, s. 69; Akıncı, **Tahkim.**, s.30; Dost, **a.g.e.**, s. 9.

¹²⁹ Dost, **a.g.e.**, s. 9.

¹³⁰ Akıncı, **a.g.e.**, s.29-30; Dost, **a.g.e.**, s. 10; Nomer, Şanlı, **a.g.e.**, 502-503.

¹³¹ Doktrinde milli tahkim kavramı ile birlikte “*iç tahkim, yerli tahkim ve mahalli tahkim*” ifadeleri de kullanılmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz.: Yavuz Kaplan, **Milletlerarası Tahkimde Usule Aykırılık**, Ankara, 2002, s. 26 vd.; Nomer v.d., **a.g.e.**, s. 3.

¹³² Doktrinde milletlerarası tahkim kavramı ile birlikte “milletlerarası ticari tahkim” ifadesi de kullanılmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz.: Nomer, **a.g.e.**, s. 4.

Özellikle devlet mahkemeleri tarafından yapılan yargılamaların pahalı, yavaş ve kamuya açık olması gibi sebeplerden ötürü gelişmiş ülkelerde birçok uyuşmazlıkta devlet mahkemeleri yerine tahkime başvurulmaktadır.¹³³ Tahkimin bu sebeplerden ötürü milli ve milletlerarası niteliği söz konusudur. Tahkimin milli ve milletlerarası niteliğinin belirlenmesi, tahkimin tabi olacağı hukuki rejimin tespiti ile tahkim yargılaması sonucu verilmiş olan kararın tenfizi açısından önem taşımaktadır.¹³⁴

Milletlerarası tahkim, millilik sınırını aşarak objektif açıdan iki veya daha çok ülke ile bağlantılı uyuşmazlıkları, diğer bir ifade ile milletlerarası bir ilişkiden doğan tüm uyuşmazlıkları kapsamına alan tahkim türüdür.¹³⁵ Milletlerarası Ticaret Odası milletlerarası tahkimi, “*milletlerarası karakterdeki ilişkilerden doğan uyuşmazlıkların tahkim yolu ile halli*” (*settlement by arbitration of business disputes of an international character*) şeklinde tanımlamaktadır.¹³⁶

Öte yandan, bir ülkenin iç hukukundaki tahkime ilişkin düzenlenmelerine göre yargılamanın yapılması halinde, bu tahkimin niteliği yargılamanın yapıldığı ülke açısından milli tahkim olacaktır.¹³⁷ Milli tahkimin uygulama alanı ülkesel olup¹³⁸, Türk Hukukunda milli tahkime ilişkin hükümler

¹³³ Koçak, **a.g.e.**, s.40.

¹³⁴ Kaplan, **a.g.e.**, s. 26. HUMK hükümlerine göre yürütülen milli bir tahkim yargılaması sonucunda verilen kararın tenfizi ile milletlerarası tahkim sonucu verilen kararın tenfizi farklı kurallara tabidir. Milli tahkim ile verilen bir kararın tenfiz edilebilmesi için, kararın; verildiği ülkenin tahkim yargılamasına ilişkin hukuki düzenlemelerine uygun olması zorunludur.

¹³⁵ Ziya Akıncı, **Milletlerarası Ticari Hakem Kararları ve Tenfizi**, Ankara, 1994, s.23; Nomer v.d., **a.g.e.**, s.8; Koçak, **a.g.e.**, s.41. Milletlerarası tahkim kavramı doktrinde tartışılmakta olup, uygulamada Milletlerarası Ticari Tahkime İlişkin *UNCITRAL* Kanun Örneği'nin (*UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration*) Birinci maddesinin üçüncü fıkrasında milletlerarası tahkim kavramı tanımlanmıştır. Bu tanıma göre, tahkimin milletlerarası tahkim niteliği için aranan şartlar şunlardır:(1) bir tahkim sözleşmesinin taraflarının iş yerlerinin, sözleşmenin yapıldığı tarihte ayrı devletlerde olması, (2) aşağıdaki yerlerden birinin, tarafların işyerlerinin bulunduğu devletten başka bir ülkede bulunması: tahkim yeri, ticari ilişkiden doğan yükümlülüklerini önemli bir bölümünün ifa edileceği yer veya uyuşmazlığın konusunun en çok bağlantılı olduğu yer, tarafların, tahkim sözleşmesinin konusunun birden çok devletle ilişkili olduğunu açık bir şekilde kabul etmesi.

¹³⁶ Turgut Kalpsüz, **Türkiye’de Milletlerarası Tahkim**, Ankara, 2007, s.2.

¹³⁷ Nomer v.d., **a.g.e.**, s. 4.

¹³⁸ Kaplan, **a.g.e.**, s.26.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda¹³⁹ (HUMK) bulunmaktadır. HUMK'un tahkime ilişkin hükümleri sadece milli tahkimin varlığı halinde uygulanmaktadır.¹⁴⁰ Uyuşmazlığın yabancı unsur taşıması halinde ise Milletlerarası Tahkim Kanunu¹⁴¹ söz konusu olacaktır. Bu durumda yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için uygulanmak üzere seçilebilecek olan Milletlerarası Tahkim Kanunu'na uygun olarak verilen hakem kararları milletlerarası hakem kararlarıdır. Aynı şekilde, yabancı unsur taşımayan uyuşmazlıklar için HUMK'un uygulanmasıyla verilen hakem kararları da milli hakem kararları olarak nitelendirilecektir.¹⁴²

(3)İhtiyari Tahkim-Zorunlu Tahkim

Bir uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözümlenebilmesi için uyuşmazlığın tahkime elverişli bir uyuşmazlık olması ve tarafların söz konusu uyuşmazlığı tahkim yoluyla çözme konusunda anlaşmış olmaları şartları aranmaktadır. Bu şartlar sebebiyle de, tahkim kural olarak tarafların iradelerine bağlı olarak başvuru ihtiyari bir uyuşmazlık çözüm yöntemi kabul edilmektedir. Ancak, kanunların açıkça düzenlediği bazı konularda tarafların aralarındaki uyuşmazlığı devlet mahkemeleri yerine zorunlu (kanuni-mecburi) tahkime götürmeleri gerekmektedir. İşte bu nedenlerden ötürü, tahkimin niteliğine göre ihtiyari

¹³⁹ RG. 04.07.1927, S. 624.

¹⁴⁰ Koçak, **a.g.e.**, s.41.

¹⁴¹ RG. 05.07.2001, S.24453; Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun 1.maddesinde hangi tür uyuşmazlıklarda bu kanunun uygulanacağı belirtilmiştir. Bu maddeye göre: “*Bu Kanunun amacı, milletlerarası tahkime ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyan ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği veya bu Kanun hükümlerinin taraflar ya da hakem veya hakem kurulunca seçildiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanır. Bu Kanunun 5 ve 6 ncı madde hükümleri, tahkim yerinin Türkiye dışında belirlendiği durumlarda da uygulanır. Bu Kanun, Türkiye’de bulunan taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklara ilişkin uyuşmazlıklar ile iki tarafın iradelerine tabi olmayan uyuşmazlıklarda uygulanmaz. 21/01/2000 tarihli ve 4501 sayılı Kamu Hizmetleri ile İlgili İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkim Yoluna Başvurulması Halinde Uyulması Gereken İlkelere Dair Kanun uyarınca yabancılık unsurunun bulunduğu kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi de bu Kanuna tabidir. Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu milletlerarası antlaşma hükümleri saklıdır.*”

¹⁴² Çelikel, **a.g.e.**, s.641.

tahkim ve kanuni tahkim olarak incelenmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır.¹⁴³

Zorunlu tahkim genel olarak istisnai nitelikte olup, hukuk sistemimizde hangi durumlarda kanuni tahkime başvurulacağı özel kanun hükümleri ile belirlenmiştir. Kanunda belirtilen durumlarda¹⁴⁴, taraflar devlet mahkemelerine başvuramayacaklardır. Bu tahkim türünde tarafların özel kanunda belirtilen hakemlere başvurma zorunlulukları bulunmaktadır.¹⁴⁵

Zorunlu tahkim dışında kalan durumlarda ise tahkim, ihtiyaridir. Diğer bir deyişle, taraflar aralarında yaptıkları anlaşma ile uyuşmazlığın hakemler tarafından çözümlenmesini kararlaştırabilirler.¹⁴⁶ İhtiyari tahkim, geleneksel bir tahkim türü olarak kabul edildiğinden, yukarıda da belirtildiği üzere tahkim yargılamalarının temelini oluşturmaktadır. Ayrıca, Türk hukuk sistemi içinde HUMK m.516 - 536 arasında düzenlenmiş olan tahkim türü de tarafların iradesine dayanan ihtiyari tahkimdir.¹⁴⁷ Ancak, aşağıda inceleneceği üzere spor hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümünde, gerek Türk hukuk sistemi gerekse CAS düzenlemeleri tahkimi zorunlu kılmıştır.

c. Tahkimin Sağladığı Avantajlar

Tahkimin diğer uyuşmazlık çözüm yöntemlerine göre spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümünde tercih edilmesinin altında sağladığı avantajlar yatmaktadır. Bu avantajlar şu şekilde özetlenebilir:

¹⁴³ Akıncı, **Tahkim**, s.31; Dost, **a.g.e.**, s. 8.

¹⁴⁴ 5719 Sayılı TFF Kanunu'nun 11.maddesine koyulmuş olan özel bir hükümle futboldan doğan belirli tür uyuşmazlıkların TFF Tahkim Kurulu tarafından karara bağlanmasını zorunlu kılınmıştır. Umumi, Mülhak ve Hususi Bütçelerle İdare Edilen Daireler ve Belediyelerle Sermayesinin Tamamı Devlete ve Belediyeye veya Hususi İdarelere Ait Daire ve Müesseseler Arasındaki İhtilafların Halli Hakkındaki 29. 6. 1938 tarihli 3533 Sayılı Kanuna göre, bu Kanun'a tabi kuruluşlar arasında çıkan uyuşmazlıklarda dava, hakem sıfatı ile o yerdeki yüksek derecedeki hukuk mahkemesi başkanı veya hakiminin vazifeli olduğu mahkemede görülecektir. 91 Sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükümünde Kararname'nin 13. maddesinde, 11.6 1936 tarihli 3039 Sayılı Çeltik Ekimi Kanunu'nun 14. maddesinde mecburi tahkim öngörülmüştür.

¹⁴⁵ Akıncı, **Tahkim**, s.31.

¹⁴⁶ Ergin Nomer v.d., **Milletlerarası Tahkim**, Ankara, 2003, s. 15.

¹⁴⁷ Dost, **a.g.e.**, s. 9.

Devlet mahkemelerinin yükü fazla olması nedeniyle adli kuruluşlarda yargılama yavaş işlemektedir. Bu sebeple daha hızlı bir yargılamanın yapıldığı tahkim tercih sebebi olmaktadır. Tahkim yoluyla uyuşmazlıklar formalitelerden uzak, hızlı bir şekilde çözümlenmektedir.¹⁴⁸

Uyuşmazlıkların çözümünde aksi kararlaştırılmadıkça, uzlaştıma, müzakere gibi bazı uyuşmazlık çözüm yolları, tarafları bağlamamaktadır. Halbuki tahkim yargılaması sonucu verilen hakem kararları, mahkeme kararları gibi tarafları bağlayıcı etkiye sahip olan kararlardır.¹⁴⁹

Tahkim ile yabancılık unsuru taşıyan hukuki ilişkilerde milli mahkemelerin tarafsızlığı konusundaki endişeler en aza indirgenmiştir.¹⁵⁰

Tahkim, uyuşmazlığın uzman kişiler tarafından çözümlenmesine olanak vermekte, taraflar, uyuşmazlığın ilgili olduğu konu hakkında bilgili ve uzman kişileri hakem olarak belirleyebilmektedirler. Böylelikle, yargılamanın daha hızlı yapılması ve en doğru şekilde bir karar verilmesi ihtimali artmaktadır.¹⁵¹

Tahkimde taraflara irade serbestisi tanınmaktadır. Bu irade serbestisi sayesinde taraflar, devlet yargısından farklı olarak tahkim yargılamasında uygulanacak usul kurallarını, yargılama dilini, yargılamanın yapılacağı ülkeyi ve hakemleri seçebilmektedirler. Bu durum tahkime özel bir yargı niteliği kazandırmaktadır.¹⁵²

Tahkimin gizlilik özelliği bulunmaktadır. Uyuşmazlığın gizlilik içerisinde çözümlenmesi diğer bir deyişle şirketlerin mali durumlarının, ticari defterlerindeki bilgilerin ve mali sırların açıklanmaması ve hakem kararlarının kural olarak yayınlanmaması, milletlerarası ticaret alanındaki kurum ve

¹⁴⁸ Nomer v.d., **Milletlerarası Tahkim**, s.16.

¹⁴⁹ Akıncı, **Tahkim**, s.32.

¹⁵⁰ Şanlı, a.g.e., s. 321; Nomer v.d., **Milletlerarası Tahkim**, s.16; Akıncı, **Tahkim**, s.32.

¹⁵¹ Akıncı, **Tahkim**, s.33; Nomer v.d., **Milletlerarası Tahkim**, s.16.

¹⁵² Akıncı, **Tahkim**, s.33; Nomer v.d., **Milletlerarası Tahkim**, s.16.

kuruluşlar için tercih sebebidir.¹⁵³

Milletlerarası tahkim, devlet yargısına göre hakem kararının tenfizi açısından daha avantajlıdır. Milletlerarası sözleşmeler sayesinde¹⁵⁴, hakem kararlarının tenfizi, mahkeme kararlarının tenfizine göre daha kolaydır.¹⁵⁵

Tahkim, büyük miktardaki uyuşmazlıklar açısından ucuz bir çözüm yoluken, küçük uyuşmazlıklar açısından devlet yargısına göre daha pahalı olabilmektedir. Ancak, uyuşmazlığın daha kısa zamanda sonuçlandırılması, tarafların beklentilerine de uygun olması sebebiyle, tahkim pahalı gibi görünse de çoğu zaman daha ekonomik bir çözüm yoludur.¹⁵⁶

¹⁵³ Akıncı, **Tahkim**, s.33-34; Nomer v.d., **Milletlerarası Tahkim**, s.16.

¹⁵⁴ Türkiye, hakem kararlarının tenfizi konusunda 1958 tarihli *New York* Sözleşmesi'ne taraftır. Bu sözleşme sayesinde hakem kararları, Türkiye dahil dünyanın hemen hemen tüm ülkelerinde tenfiz edilebilmektedir.

¹⁵⁵ Akıncı, **Tahkim**., s.32.

¹⁵⁶ Akıncı, **Tahkim**, s.34.

İKİNCİ BÖLÜM

SPOR HUKUKU UYUŞMAZLIKLARININ TAHKİM YOLUYLA ÇÖZÜMÜ

I. Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Spor Kuruluşları İçinde Çözümü

İlk bölümde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere Dünyada spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümünde genelde alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvurulmaktadır. İşte, alternatif çözüm yollarının uygulanarak uyuşmazlıkların çözülmesi yöntemi, spor kuruluşlarının başvurdukları bir yoldur. Aşağıda, hem ülkemizdeki hem de Dünyadaki spor kuruluşlarının, spor uyuşmazlıklarını nasıl çözümledikleri üzerinde durulacaktır.

A.Türkiye’de Spor Kuruluşlarınca Spor Uyuşmazlıklarının Çözümü

Türkiye’de spor hukuku uyuşmazlıklarının çözülmesinde futbol ve at yarışları diğer spor dallarından farklı kurallara tabidir.¹⁵⁷ Futbol, GSGM'den bağımsız, özel hükümlere tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk bir kuruluş olan TFF tarafından idare edilmektedir.¹⁵⁸ Diğer taraftan, ülkemizde at yarışları düzenleme yetkisi ise Tarım ve Köy İşleri Bakanlığına verilmiştir.¹⁵⁹ Futbol ve at yarışları¹⁶⁰ dışındaki sporlar ise GSGM'ye bağlı federasyonlar ile GSGM'ye

¹⁵⁷ Erten, **a.g.e.**, s.214.

¹⁵⁸ Bknz.: 5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun m.1 (R.G. 16.05.2009., S.27230) ; 3289 Sayılı Gençlik Ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun m.18/son (R.G. 28.05.1986, S. 19120).

¹⁵⁹ Bknz.: 5476 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun m.1. (R.G. 28.03.2006, S. 26122).

¹⁶⁰ 5476 sayılı Kanunda, at yarışlarının GSGM dışında bir organ tarafından idare edileceğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, At Yarışları Hakkında Kanunun hükümleri ve uygulama birlikte değerlendirildiğinde bahis için düzenlenen at yarışlarına ilişkin faaliyetin diğerlerinden farklı olduğu görülmektedir.

bağlı iken özerkleşme sürecine giren federasyonlar tarafından yürütülmektedir.

1.Futbol Faaliyetlerinden Doğan Uyuşmazlıklar

Futbolu dünyada en üst düzeyde organize eden *FIFA (Federation Internationale de Football Association)*'nın statüsünde¹⁶¹ futbola ilişkin uyuşmazlıklarının tahkim yoluyla çözümlenmesi gerektiği yönünde açık hükümler bulunmaktadır.¹⁶² Bu sebeple, futbola ilişkin uyuşmazlıkların tarafları uyuşmazlığın çözümünü devlet mahkemelerine götürememektedirler. Milli federasyonlar da bu düzenlemelere işlerlik kazandırmak amacıyla kendi kanunlarına, futbola ilgili uyuşmazlıklar için devlet mahkemelerine gidilemeyeceğine ve bu tür uyuşmazlıklar bakımından tahkime müracaat edilmesinin zorunlu olduğuna ilişkin hükümler koymakla yükümlüdürler.¹⁶³

Ülkemizde ise futbolda hem amatör hem profesyonel açıdan TFF, tek yetkili Federasyon olup, özel hükümlere tabi, tüzel kişiliğe sahip, faaliyetinde bağımsız, özerk bir kuruluştur.¹⁶⁴ 5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda¹⁶⁵, futbola ilişkin spor hukuku uyuşmazlıklarının Futbol Federasyonun içinde bulunan Tahkim Kurulu önünde nihai olarak çözümlenmesi düzenlenmiştir. Bu kanun ile tüm futbol kulüpleri GSGM'den ayrı ve bağımsız olarak Türkiye Futbol Federasyonu nezdinde tescil olunmuşlardır.

¹⁶¹İngilizce tam metin için bkz. (çevrimiçi, <http://www.fifa.com/mm/01/24/fifa%5fstatutes%5f072008%5fen.pdf> , 05.03.2009)

¹⁶² Olağan mahkemelere başvuru hakkı FIFA düzenlemelerinde aksi belirtilmedikçe yasaklanmıştır. (FIFA Statüsü m. 61/2) Ayrıca FIFA'ya üye federasyonların statülerine, tescilli kulüplerinin veya üyelerinin, devlet mahkemelerine başvurmayacaklarını, her türlü anlaşmazlığın giderilmesi için federasyona, ilgili konfederasyona veya FIFA'ya başvurulacağına ilişkin kayıtlar koymaları zorunluluğu bulunmaktadır. (FIFA Statüsü m. 61/3) FIFA Statüsünün bu hükümlerinin ihlal edilmesi halinde FIFA Disiplin Koduna göre disiplin soruşturması yapılır. (FIFA Statüsü m. 63)

¹⁶³ Erkan Küçükgüngör, “Türk Spor Yargılaması”, **Spor Hukuku Dersleri**, Ed.: Kısmet Erkiner, İstanbul, 2007, s.318. (**Spor Yargılaması**).

¹⁶⁴ Ertaş, Petek, **a.g.e.**, s.143-144.

¹⁶⁵ R.G 16.05.2009, S.27230.

Aynı zamanda futbol kulüpleri ayrı bir taahhütname¹⁶⁶ imzalayarak Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunun yetkisini kabul etmişler ve böylelikle TFF Tahkim Kurulu futbolda nihai karar organı olmuştur.¹⁶⁷ İşte, devlet yargısı dışında işleyen bu tahkim sistemi ile futbolu ve bu sporu düzenleyen FIFA ve UEFA'nın talimat ve düzenlemelerine uygun bir yargılama sistemi oluşturulmuştur.¹⁶⁸

a. Disiplin Yargılaması ve Disiplin Kurulları

Spor hukukunda, sporun doğasından kaynaklanan zorunluluk gereğince disiplin kurulları tarafından yürütülen soruşturmanın kısa bir süre içinde sonuçlandırılması gerekmektedir. Spor karşılaşmaları çok kısa zaman aralıkları ile gerçekleştirilmesi nedeniyle burada ortaya çıkacak disiplin uyuşmazlıkları ile ilgili verilecek kararların sporcu ve kulüplerin haklarına zarar vermeyecek hızda olması zorunluluğu doğmaktadır.¹⁶⁹ İşte, belirli kurallar çerçevesinde oynanan her spor müsabakalarında, tarafların müsabaka organizasyonuna ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemeleri, sporcuların veya diğer ilgililerin oyun kurallarını ihlal etmeleri halinde uygulanmak üzere

¹⁶⁶ TFF'nin, FIFA talimatlarını yerine getirebilmek için uygulamada, kulüplerden ve sporcularda TFF Tahkim Kurulu'nun münhasır yetkisini kabul ettiklerine dair aldığı taahhütname şu şekildedir: *"Kulübümüzün Profesyonel Futbol dalında faaliyet göstermek üzere tescil edilmesi halinde; Türkiye Futbol Federasyonunun Kanun, Ana Statü, çalışma usul ve esasları ile karar ve tebliğlerine ve düzenlenecek Profesyonellik kriterleri ile Lig Statülerini kabul ettiğimizi, Federasyonla, diğer kulüp veya futbolcularla çıkacak ihtilafların 5894 sayılı Kanuna, FIFA kurallarına ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa göre kurulup çalışacak Tahkim Kurulu tarafından çözümlenmesini ve bu kurulun kararlarına uyacağımızı, bu kararlara karşı hiçbir idari ve adli yargıya, temyiz, tashihi karar, yargılamanın iadesi gibi kanun yollarına başvurmayacağımızı ve bütün bunlara aykırı hareket ettiğimiz takdirde tescilimizin iptalini ve müsabakalara iştirak ettirilmemeyi kabul, taahhüt ve beyan ederiz."*

¹⁶⁷ Levent Bıçakçı, "Uluslararası Spor Yargısı", **Spor Hukuku Dersleri**, Ed.: Kısmet Erkiner, İstanbul, 2007, s.456.

¹⁶⁸ TFF Statüsü'nün Hukuk Kurullarının Yetki Alanı başlıklı 63.maddesine göre;

"1. TFF Statüsü ve FIFA ve UEFA talimatlarında özel olarak düzenlenmediği sürece TFF, üyeleri, kulüpler, hakemler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, futbolcu temsilcileri, müsabaka organizatörleri, sağlık personelleri ve diğer resmi görevliler, futbol ile herhangi bir uyuşmazlık hakkında hukuk kurullarının dışında başka hiçbir yargısal makama başvuramazlar.

2. Yetki alanına ilişkin tüm uyuşmazlıklar FIFA, UEFA veya TFF hukuk organları tarafından karara bağlanır.

3. Ulusal ihtilaflarda TFF, uluslararası ihtilaflarda ise FIFA yetkilidir."

¹⁶⁹ Bıçakçı, **a.g.e.**, s.453.

disiplin kurallarına ihtiyaç duyulmaktadır. Buna göre hazırlanan disiplin kurallarını içeren düzenlemeler de "*disiplin talimatı*" veya "*disiplin yönetmeliği*" olarak adlandırılmaktadır.¹⁷⁰

Futbolda disiplin talimatı, "*5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kurulu ve Görevleri Hakkındaki Kanun*" ve "*Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü*"¹⁷¹ gereğince Federasyon Yönetim Kurulu tarafından hazırlanarak Resmi Gazetede ilan edilmek suretiyle "*TFF Futbol Disiplin Talimatı*"¹⁷² olarak yürürlüğe girmiştir. Bu talimat ile disiplin ihlalleri¹⁷³ ile disiplin cezaları¹⁷⁴

¹⁷⁰ Adnan Türkkan, "Disiplin Hukukunda Delil ve Savunma Hakkı", **Spor Hukuku Dersleri**, Ed.: Kısmet Erkiner, İstanbul, 2007, s.323.

¹⁷¹ R.G. 24.06.2009, S.27268.

¹⁷² Türkiye Futbol Federasyonu'nun remi internet sitesi olan www.tff.org.tr adresinde, 16.07.2009 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

¹⁷³ Futbol Disiplin Talimatı'nda; spor müsabakalarında meydana gelen disiplin ihlali teşkil eden olaylar Talimat'ın 37 ile 60.maddeleri arasında sayılmıştır. Bu ihlalleri; Talimatlara aykırı hareket olarak nitelendirilen, müsabakaların organizasyonuna ve düzenine ilişkin disiplin ihlalleri, Sportmenliğe ve oyun kurallarına aykırı hareket olarak nitelendirilen disiplin ihlalleri, Saha ve seyirci olayları şeklinde gerçekleşen disiplin ihlalleri olarak üç temel başlık altında toplamak mümkündür.

¹⁷⁴ Futbol Disiplin Talimatı çerçevesinde ilgili kişi veya kuruluşlara verilebilecek cezalar Talimat'ın 18 ile 36.maddeleri arasında şu şekilde sayılmış ve açıklanmıştır:

a. İhtar Cezası : İhtar Cezası ilgililerin yazılı olarak uyarılmasıdır.

b. Kınama : Kınama, sorumluların, eylemlerinin, tasvip edilmediğinin (kınandığının) yazılı olarak bildirilmesidir.

c. Para Cezası : Profesyonel futbol ile ilgili olarak, disiplin ihlali bulunan kişi veya kuruluşlara ceza olarak takdir edilen meblağın Federasyona ödenmesidir.

d. Ödüllerin İadesi : Kulüp veya kişilerin kazandıkları menfaatleri özellikle para veya manevi değeri olan varlıkları (kupa, madalya vs.) iade etmeleridir.

e. İhraç : Bir kulübün halihazırdaki veya gelecekteki bir organizasyona katılmaktan men edilmesidir.

f. Müsabakadan Men Cezası : Kuruluşun, sporcunun veya diğer kişilerin resmi müsabakalara katılmaktan men edilmesidir.

g. Soyunma Odası ve Yedek Kulübesine Giriş Yasağı: Bir kişinin soyunma odası koridorlarına, soyunma odasına, yedek kulübesine ve saha içine girmesinin yasaklanmasıdır.

h. Stadyuma Giriş Yasağı : Bir kişinin, bir veya daha fazla stadyuma ve bağlı bölümlerine girisinin yasaklanmasıdır.

ı.Hak Mahrumiyeti Cezası : Kişinin her türlü amatör ve profesyonel futbol müsabakalarına iştirak etmekten; hakemlik, temsilcilik, gözlemcilik, saha komiserliği yapmaktan; Federasyon veya kuruluş yöneticisi, idari ve teknik görevlisi olarak müsabakalarda görev almaktan; kuruluş mensubu olarak Federasyonla resmi ilişkide bulunmaktan, kişilerin müsabakalarda resmi sıfat ve görevine ilişkin faaliyetten men edilmesidir.

i. Lisansın Askıya Alınması : Bir kişinin, futbolla ilgili bir faaliyeti yerine getirmesi için gerekli olan lisansının kendisine sağladığı hakları kullanmaktan geçici olarak men edilmesidir.

j. Lisansın İptali : Bir kişinin futbolla ilgili bir faaliyeti yerine getirmesi için gerekli olan lisansının iptal edilmesidir.

belirlenmiş ve profesyonel futbol müsabakalarında meydana gelen disiplin ihlallerini soruşturmak¹⁷⁵, gerektiğinde ceza vermekle yetkili ve görevli kurul olan Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu (PFDK) ile amatör futbol müsabakalarında meydana gelen disiplin ihlallerini soruşturmak, gerektiğinde ceza vermekle yetkili ve görevli kurul olan Amatör Futbol Disiplin Kurulu (AFDK) ve il disiplin kurulları oluşturulmuştur. İşte, futbolda disiplin ihlalleri ve bu konuda ortaya çıkan uyuşmazlıklar, ceza ve idare hukuku prensipleri çerçevesinde, Futbol Disiplin Talimatı kuralları uyarınca ilgili disiplin kurulu tarafından çözümlenmektedir.¹⁷⁶

Disiplin Kurulları tarafından yapılan yargılama sonucu disiplin cezaları verilebilmesi, soruşturma dosyasında kabul edilebilir delillerin bulunması koşuluna bağlıdır ve verilen kararlarda resmi nitelikteki raporlar esas alınmaktadır.¹⁷⁷

Diğer taraftan, spor karşılaşmaları çok kısa zaman aralıkları ile tekrarlanarak gerçekleşmekte olduğundan, disiplin kurullarının bu tür uyuşmazlıklarla ilgili verecekleri kararlarının bu yoğun karşılaşma

k. Transfer Yasağı: Bir kulübün belirli bir transfer dönemi içerisinde futbolcu transfer etmesine izin verilmemesidir.

l. Saha Kapatma Cezası : Kuruluşların resmi müsabakalarının mutad sahalardan başka sahalarda yaptırılmasıdır.

m. Müsabakayı Seyircisiz Oynatma Cezası : Kuruluşların, mutad sahadaki resmi müsabakalarının seyircisiz oynatılmasıdır.

n. Hükmen Mağlubiyet : Hükmen yenik sayılan takımın müsabakayı 3-0 kaybetmiş kabul edilmesidir.

o. Puan İndirme Cezası : Bir takımın puanlarının, her müsabaka için galibiyet halinde verilen puan miktarı kadar puanın düşürülmesidir.

ö. Küme Düşürme Cezası : Bir takımın bir alt lige indirilmesidir.

¹⁷⁵ Futbol Disiplin Talimatı'nın 3. maddesinde, disiplin kurullarının soruşturma yetkisine giren kişiler;

- a) Kulüpler ve yöneticileri,
- b) Müsabaka görevlileri,
- c) Amatör ve profesyonel futbolcular,
- d) Teknik adamlar,
- e) Müsabaka organizatörleri ve futbolcu temsilcileri,
- f) Seyirciler,
- g) TFF tarafından düzenlenen bir müsabaka veya etkinlik kapsamında yetkilendirilmiş kişiler,
- h) Futbolda görevli diğer kişiler olarak belirlenmiştir.

¹⁷⁶ Türkkan, **a.g.e.**, s.324.

¹⁷⁷ Türkkan, **a.g.e.**, s.325.

maratonunda sporcu ve kulüplerin haklarına zarar vermeyecek çabuklukta olması gerekmektedir. Bu sebeple, disiplin yargılamasının en önemli özelliği, yargılamanın en kısa süre içerisinde sonuçlandırılması zorunluluğudur. Bu ilkenin uygulanamadığı hallerde ise karardan önce idari tedbirler alınmakta ve ceza kararları daha sonra verilmektedir. Bu durumlarda, verilen ceza kararının infazı, tedbir kararından itibaren başlamaktadır.¹⁷⁸

b. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu

Türkiye Futbol Federasyonu bünyesinde 2008 yılı içerisinde oluşturulan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu;

a) Kulüpler,

b) Kulüpler ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, futbolcu temsilcileri, sağlık personelleri ve müsabaka organizatörleri,

c) Futbolcu temsilcileri ile futbolcular, teknik direktörler ve antrenörler,

arasında her türlü sözleşmeden doğan ve futbolla ilgili olan uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran yetkili olarak inceyerek karara bağlamaktadır. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarına karşı Tahkim Kuruluna başvurulabilmektedir. Tahkim Kuruluna müracaat edilmediği hallerde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararları kesin ve nihai nitelikte olmaktadır. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar ise Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı¹⁷⁹ ile belirlenmektedir.¹⁸⁰

¹⁷⁸ Türkkan, **a.g.e.**, s.325.

¹⁷⁹ Türkiye Futbol Federasyonu'nun remi internet sitesi olan www.tff.org.tr adresinde, 11.04.2008 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

¹⁸⁰ Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü m.57.

c. Tahkim Kurulu

Türkiye Futbol Federasyonu içinde yer alan Tahkim Kurulu,

a) Federasyon ile kulüpler¹⁸¹, hakemler, futbolcular¹⁸², teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri, sağlık personelleri ve diğer yetkililer hakkında Yönetim Kurulu tarafından verilen kararları,

b) Amatör ve Profesyonel Disiplin Kurullarının kararları,

c) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararları,

d) Kulüp Lisans Kurulu kararları,

e) Etik Kurulu kararları,

f) Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü ve talimatları uyarınca nihai karar verme yetkisine sahip diğer kurulların verdikleri hukuki sonuç doğuran kararları,

g) Yönetim Kurulu tarafından çıkarılan talimatları,

¹⁸¹ “Türk kulüplerinin yabancı kulüplerle yapmış oldukları karşılaşmalarda meydana gelen uyuşmazlıkları Milletlerarası Konfederasyonlar çözümleyeceklerdir. Örneğin Şampiyonlar Liginin organize eden UEFA olduğundan, bu turnuvada karşılaşan iki farklı ülke kulübü (ya da bu turnuva kapsamında kalmak kaydıyla aynı ülke kulüpleri) arasında çıkan uyuşmazlığı UEFA çözümleyecektir.” (Altay, a.g.e., s.24)

¹⁸² “Türk kulüpleri ile yabancı ülke futbolcu, teknik direktör, antrenör vs. arasında sözleşmeden doğan bir takım hak ve borçlar sebebiyle çıkan uyuşmazlıkları, daha genel bir deyişle yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıkları Uluslararası Konfederasyonlar, mağdur olanın yapacağı itiraz ya da şikayet sonucunda çözümleme hakkına sahiptir. Uluslararası Konfederasyonlar, kendilerine bağlı Federasyonlara yabancı ülke vatandaşı sporcuların ülkelerindeki spor faaliyetleri sırasında mağdur edilmemelerini sağlamak için, yabancı sporcuları koruyucu hükümler koymuş, onların alacaklarını veya sorumluluklarını Konfederasyon nezdinde himaye etmiştir. Bu bağlamda yabancı bir futbolcunun, Türk kulüplerinden bir alacağı olması halinde, FIFA'ya başvurabilmektedir. Türkiye liglerinde oynayan yabancı devlet vatandaşı olan futbolcular, Profesyonel Disiplin Kurulu'nun aleyhlerine verdiği disiplin kararına karşı TFF Tahkim Kurulu'na itiraz edeceklerdir. Ayrıca yabancı devlet vatandaşı olan futbolcuların, kulüpten alacağı için uluslararası Konfederasyon (FIFA) yerine, TFF Tahkim Kurulu'na başvurma olanağı da bulunmaktadır.” (Altay, a.g.e., s.23-25)

ilgililerinin başvurusu üzerine inceleyerek kesin olarak karara bağlamakla görevlidir.¹⁸³ Tahkim Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar da Türkiye Futbol Federasyon Tahkim Kurulu Talimatı¹⁸⁴ ile düzenlenmiştir.

Tahkim Kurulu'na yapılacak başvuruların ve itirazların, kararın başvuru sahibine tebliği veya tebliğ hükmündeki duyurudan itibaren yedi gün içinde yapılması zorunludur.¹⁸⁵ Bu süre hak düşürücü süre olup, Tahkim Kurulu süre konusunda re'sen inceleme yapmaktadır.¹⁸⁶

Tahkim Kurulu, uyuşmazlık hakkındaki gerekçeli kararını başvuru tarihinden itibaren en geç iki aylık süre içinde vermek zorundadır.¹⁸⁷ Diğer taraftan, bu süreye uyulmaması halinde doğacak sonuçlara ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.¹⁸⁸

Tahkim Kurulu, 5894 sayılı Kanun, TFF Statüsü, *FIFA* ve *UEFA* düzenlemeleri¹⁸⁹, yargılamaya ilişkin kanunların ilgili hükümleri ve diğer talimatların TFF Tahkim Kurulu Talimatı'na aykırı olmayan hükümlerini esas alarak hak ve nesafetle karar vermektedir.¹⁹⁰ Tahkim Kurulu, başvuru veya itiraz hakkında kısmen ret kısmen kabul kararı, tamamen kabul ve ret kararı veya itiraz konusu kararın değiştirilerek karara bağlanmasına hükmedebilir.¹⁹¹

¹⁸³ TFF Statüsü m.62.

¹⁸⁴ R.G. 04.09.2005, S.25926.

¹⁸⁵ TFF Statüsü m.62.

¹⁸⁶ Bknz.: TFF Tahkim Kurulu, T.07.09.2000, E.2000/135, K.2000/144, **Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Önemli Kararları**, Ankara, 2004, s.235.

¹⁸⁷ TFF Tahkim Kurulu Talimatı m.13/son.

¹⁸⁸ Altay, **a.g.e.**, s.49.

¹⁸⁹ Uyuşmazlık Mahkemesi bir kararında; “Diğer taraftan, *UEFA* ve *FIFA*, milli federasyonların üye sıfatı ile bağlı oldukları üst kuruluşlar olup milli federasyonlar bu üst kuruluşlara organik ve hukuksal olarak bağlıdırlar. Bu kuruluşların Ana Statülerine ve Talimatlarına uymak zorundadırlar.” ifadelerine yer vererek, bir milli federasyon olan TFF'nin üyesi olduğu milletlerarası spor organizasyonlarının (*UEFA-FIFA*) düzenlemelerine uymak zorunda olduğu hususu vurgulanmıştır. (Uyuşmazlık Mahkemesi, T. 21.05.1990, E. 1990/12, K. 1990/12 (RG.18.06.1990, S.20552)).

¹⁹⁰ TFF Tahkim Kurulu Talimatı m.17.

¹⁹¹ TFF Tahkim Kurulu Talimat m. 15.

Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar, idari veya adli herhangi bir makamın onayına veya denetimine tabi olmadığı gibi, bu kararlara karşı idari ve adli makamlara da müracaat veya itiraz edilememektedir¹⁹². Ancak, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun kararların açıklanması, maddi hataların düzeltilmesi ve yargılamanın yenilenmesi hakkındaki hükümleri saklıdır.¹⁹³

Yukarıda belirtilen Tahkim Kurulunun görevleri dikkate alındığında, Tahkim Kurulunun futbolla ilgili uyuşmazlıkları karara bağlamakla görevli bir kurul olduğu ve bu tahkimin kanundan kaynaklanan "*zorunlu (mecburi) tahkim*" olduğu açıkça anlaşılmaktadır.¹⁹⁴ Diğer bir deyişle, uyuşmazlığın tarafları, uyuşmazlığı çözmek için mahkemeye başvuramamaktadırlar.¹⁹⁵ Dolayısıyla 3813 sayılı Kanunda düzenlenen bu uyuşmazlık çözüm yöntemi, ihtiyari tahkimden de tamamen farklı bir yöntemdir.¹⁹⁶ Bu usulde, ihtiyari tahkim usulünde olduğu gibi tarafların tahkim sözleşmesi yapmalarına gerek olmadığı gibi, taraflar aralarında anlaşarak uyuşmazlığı çözecek hakem ya da hakemleri belirlemelerini sağlayan hakem sözleşmesi yapma imkanı da bulunmamaktadır.¹⁹⁷

¹⁹² Türkiye Futbol Federasyon Tahkim Kurulu Talimatı m. 14/I ; Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yolunu kapatan bu hükmün anayasaya aykırı olduğu şeklinde görüşler bulunmaktadır. Ancak, Anayasa Mahkemesi yayın sözleşmesi ile ilgili olarak verdiği bir kararında Tahkim Kurulu'nun yetkisini tanımış ve Tahkim Kurulu'nun futbol faaliyetlerine ilişkin uyuşmazlıklarda nihai ve kesin karar vermekle yetkili bir kurul olduğu belirtilmiştir. (Anayasa Mahkemesi, T. 10.6.1997, E. 1997/47, K. 1997/55, AMKD, S. 33, 1998, s.409 vd.). Yargıtay ise Tahkim Kurulu kararının niteliğine ilişkin bir kararında; Türkiye Futbol Federasyonu teşkilatı içinde yer alan Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların kesin olduğunun kanunda belirtildiğini, kanunda öngörülen bu tahkim usulünün mecburi tahkim niteliğinde olduğunu belirtmiştir. (Yargıtay 4.H.D., T.28.12.1990, E.1990/13984, K.1990/11144, YKD.,S.3,1991, s.343)

¹⁹³ TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 14/II

¹⁹⁴ Küçükgüngör, **Spor Yargılaması**, s.318.

¹⁹⁵ Altay, **a.g.e.**, s.20.

¹⁹⁶ Erten, **a.g.e.**, s.220.

¹⁹⁷ Altay, **a.g.e.**, s.20.

2.At Yarışlarından Doğan Uyuşmazlıklar

At yarışlarında disiplin yargılamasına ilişkin hükümler, “5476 Sayılı At Yarışları Hakkında Kanun”¹⁹⁸ ile düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre; koşularda ve yarışlarda görevlendirilenlerden yarış usul ve nizamlarına ve yarış dürüstlüğüne aykırı hareket eden, yarışların ve yarış yerlerinin ve yarışlarla ilgili yer ve tesislerin düzen ve disiplinini bozanlar hakkında disiplin cezaları¹⁹⁹ uygulanmaktadır.

At yarışlarına ilişkin disiplin cezalarının verilmesinde 6132 Sayılı Kanun ile yetkilendirilen kurullar; Yarış Komiserler Kurulu ile Yüksek Komiserler Kuruludur. Disiplin cezalarından ihtar cezası ile onbeş yarış gününe kadar koşulara katılmaktan ve yarışlarla ilgili yerlerde sanat icrasından geçici yasaklama cezaları, Yarış Komiserler Kurulu tarafından verilmektedir. Onbeş yarış günü aşan geçici yasaklama cezaları ile süresiz yasaklama cezaları ise Yüksek Komiserler Kurulu tarafından verilmektedir. Cezaların verilebilmesi için ilgililerin savunmalarının alınması şart olup, cezalar savunmalar, diğer bilgi ve belgeler dikkate alınarak verilir. Öte yandan, para cezaları ise her iki Kurul tarafından da verilebilmektedir.²⁰⁰

Yarış Komiserler Kurulu tarafından verilen cezalara, cezaların öğrenilmesinden itibaren 15 gün içinde Yüksek Komiserler Kurulunda itiraz edilebilir.²⁰¹ Diğer taraftan, Yüksek Komiserler Kurulunun itiraz üzerine veya

¹⁹⁸ R.G. 28.03.2006, S.19120.

¹⁹⁹ 5476 Sayılı At Yarışları Hakkında Kanun m.4; At Yarışları Hakkında Kanun çerçevesinde ilgili kişilere verilebilecek cezalar 4.maddesinde şu şekilde sayılmış ve açıklanmıştır:

a) İhtar cezası
b) Para cezası

Yarış usul ve nizamlarına aykırı hareket eden, yarışlarla ilgili yer ve tesislerin düzen ve disiplinini bozanlara yüzymbeşmilyon lira,

Kayıt ve tartı ile ilgili yükümlülükleri yerine getirmeyenlere ikiyüzelli milyon lira,

Yarış dürüstlüğüne aykırı olarak hileli davranışlarda bulunanlara beşyüzmilyon lira.

c) Yarışlarla ilgili yerlerde geçici veya süresiz sanat icrasından yasaklama.

d) Tribün ve eklentileri dışında, yarışlarla ilgili yer ve tesislere girmekten geçici veya süresiz yasaklama.

e) Atın koşulara katılmasının geçici olarak yasaklanması.

²⁰⁰ 5476 Sayılı At Yarışları Hakkında Kanun m.2, değişik m.4/IV.

²⁰¹ 5476 Sayılı At Yarışları Hakkında Kanun m. 4/VI, 1.C.

yetkisi dâhilinde ilk derece olarak verdiği disiplin cezalarına ilişkin kararları kesindir.²⁰² Ancak, Danıştay kararlarında Yüksek Komiserler Kurulunun disiplin cezalarına ilişkin kararlarına karşı idari yargıda itiraz yoluna başvurabilebileceğini vurgulamaktadır.²⁰³ Danıştay, kanunda geçen “kesindir” hükmünü “kesin ve yürütülmesi gerekli idari işlem” olarak yorumlamakta ve dolayısıyla da bu işlem hakkında dava açılabileceğini kararlarında belirtmektedir.²⁰⁴ Kaldı ki, idarenin bir eylem ya da işlemine karşı yargı yolunun kapatılması sonucu söz konusu düzenleme Anayasa’nın 125.maddesine de aykırılık oluşturacaktır.²⁰⁵

3.Diğer Sportif Faaliyetlerden Doğan Uyuşmazlıklar

a.Disiplin Yargılaması

Türk spor hukukunda diğer sportif faaliyetlerden doğan uyuşmazlıkların çözümü, federasyonların özerk olup olmamasına göre bazı farklılıklar göstermektedir.

3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2. ve Ek 9.maddelerine²⁰⁶ dayanılarak hazırlanan “Gençlik

²⁰² 5476 Sayılı At Yarışları Hakkında Kanun m. 4/VI/ son c.

²⁰³ Danıştay 12.D., T.23.06.1971, E.1970/2459, K.1971/1600, **Danıştay Dergisi**, 1972, Y. 2, S. 5, s. 321-323; Danıştay 12.D., T.03.02.1977, E.1975/1527, K.1977/308, **Danıştay Dergisi**, 1978, Y. 8, S. 28-29, s. 632-634; Danıştay 10.D., T. 29.03.2006, E.2005/3910, K.2006/2176 (çevrimiçi, www.kazanci.com) ; Danıştay İDDGK. , T.30.05.2003, E.2002/1279, K.2003/354 (çevrimiçi, www.kazanci.com); Danıştay İDDGK. , T. 14.04.2005, E. 2003/949, K. 2005/244 (çevrimiçi, www.kazanci.com) ; Danıştay İDDGK. , T. 05.02.1999, E. 1997/384, K. 1999/192 (çevrimiçi, www.kazanci.com).

²⁰⁴ Danıştay 12.D., 28.01.1975, E.1973/3030, K.1975/154, **Danıştay Dergisi**, 1976, Y. 6, S. 20-25, s. 622-623.

²⁰⁵ Erten, **a.g.e**, s.225.

²⁰⁶ 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2/e maddesinde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün görevlerinden birisi: “Spor federasyonlarının kurulması ve spor dallarını belirlemek için gerekli usul ve esasları tayin ve tespit etmek” olarak belirtilmiştir. Aynı kanunun Ek 9.maddesi “Özerklikle” ilgili olup,13.03.2004 tarih ve 25401 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5105 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle eklenmiştir. 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Ek 9.maddesine göre:

ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü²⁰⁷ gereğince GSGM bünyesinde bulunan federasyonların çoğu²⁰⁸ özerkleşerek kendi statülerine kavuşmuşlardır. Ancak, bu özerklik sadece mali ve idari açıdandır. Söz konusu özerk federasyonlar kendi bünyelerinde bulunan disiplin kurulları aracılığıyla disiplin suçlarına ilişkin spor hukuku uyuşmazlıklarını çözümlemekte iseler de; disiplin kurulu kararlarına karşı itirazları incelemekle ve diğer spor hukuku uyuşmazlıklarını çözmekle görevli

“Federasyonlara, talepte bulunmaları durumunda Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Başbakanın onayı ile idarî ve mali özerklik verilebilir. Federasyonun kuruluşuna ilişkin kararın, Resmî Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanılır. Özerk olan federasyonlar; organları genel kurulu tarafından seçimle göreve gelen, her türlü kararlarını kendi organları içerisinde alan, bütçesi genel kurul tarafından onaylanan ve ibra edilen federasyonlardır. Özerklikte aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulur:a) Faal sporcu sayısı.b) Faal kulüp sayısı.c) Spor dalının ülkemiz veya dünyadaki yaygınlığı ve gelişme potansiyeli.d) Gelirlerinin giderlerini karşılayabilme yeterliliği.e) Spor dalının olimpiik olup olmadığı.f) Federasyon veya bağlı kulüplerin tesis durumu.Özerkliği onanan federasyon, hazırlayacağı ana statü ve buna bağlı talimatlara göre genel kurulunu ve yetkilendireceği diğer organlarının oluşumunu, görev ve yetkilerini belirler. Özerk federasyonlar, uluslararası federasyonların öngördüğü kurulları oluşturmak zorundadır. Özerk federasyonların; genel kurullarının toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceği ve Tahkim Kurulu ile ilişkileri Genel Müdürlükçe düzenlenecek çerçeve statü ile belirlenir. Özerk federasyonlarca hazırlanacak ana statü, çerçeve statüye aykırı olamaz.Özerk federasyonların ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak Tahkim Kuruluna itiraz edilebilir. Tahkim Kurulu yedi asıl ve yedi yedek üyeden teşekkül eder. Üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş kariyer sahibi kişi olmaları şarttır. Üyeler Genel Müdürün teklifi ve Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın onayı ile altı yıl için görevlendirilirler. Üyeler kendi aralarından bir başkan seçerler. Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir. Tahkim Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.Tahkim Kurulu, federasyon ile kulüpler; federasyon ile hakemler; federasyon ile teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile oyuncular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında yönetim kurulunca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlar.Özerk federasyonların gelirleri; katılım payı, tescil, vize, transfer, itiraz, ceza, yayın, sponsorluk, reklam, yardım, bağış ve benzeri gelirler ile federasyon bütçesinin öz gelirlerinin %15'ini geçmemek üzere Genel Müdürlük bütçesinden ayrılacak paydan oluşur. Özerk federasyonların gelirleri ana statüsünde belirlenen usul ve esaslar dahilinde harcanır. Genel Müdürlük bütçesinden özerk federasyonlara, ilgili branşın alt yapısına ve eğitime ilişkin projelerinin desteklenmesi amacıyla gerektiğinde kaynak tahsis edilebilir. Özerk federasyonların tüm gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Genel Müdürlük, özerk federasyonların talebi durumunda, kendisine ait spor tesislerinin işletilmesini, menkul ve gayrimenkullerini bedelsiz olarak kırkdokuz yıla kadar federasyonun faaliyetleri için tahsis edebilir. Söz konusu spor tesisleri ile menkul ve gayrimenkullerin tahsis amacı dışında kullanılması halinde, tahsis işlemi Genel Müdürlükçe iptal edilir. Özerk federasyonların her türlü faaliyet ve işlemleri Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanlığın denetimine tâbidir. Bu denetim sonucunda görevi başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı veya yönetim kurulu üyeleri hakkında karar almak üzere, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakan, genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırır.”

²⁰⁷ R.G. 14.07.2004, S.25522.

²⁰⁸ Özerk federasyonlar için bkz.: (çevrimiçi, <http://www.gsgm.gov.tr> , 04.05.2009)

tek ve nihai karar organı GSGM Tahkim Kurulu'dur.²⁰⁹ Dolayısıyla, bu federasyonların tam anlamıyla özerk olduklarından söz edilemeyeceğinden, yarı özerk bir yapıya sahip oldukları kabul edilmektedir.²¹⁰

Öte yandan, özerk olmayan spor federasyonları ise Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunmakta olup, idari, mali ve yargısal olarak bu kuruma bağılıdır. GSGM'ye bağlı federasyonların disiplin yargılamasına ilişkin hükümler de, 3289 Sayılı Kanun hükümleri esas alınarak hazırlanan "*Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Amatör Spor Dallarında Ceza Yönetmeliği*"²¹¹ ile düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile milletlerarası esaslara ve teamüllere uygun olarak, disiplin suçu teşkil eden fiiller²¹² ile disiplin cezaları²¹³ tespit edilmiş olup, Yönetmeliğin kapsamına;

a) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün faaliyeti içerisinde yer alan amatör futbol müsabakalar ile futbol dışındaki amatör spor faaliyetinde bulunan kuruluşlar,

b) Amatör sporcular

c) Amatör hakemler

d) Amatör antrenörler,

²⁰⁹ Türkiye Futbol Federasyonu dışındaki özerk federasyonların bünyelerinde kendi tahkim kurulları bulunmamaktadır.

²¹⁰ Tekin Çolakoğlu, "**Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimleri**", (çevrimiçi, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_700.htm, 15.01.2009)

²¹¹ R.G. 07.01.1993, S.21458.

²¹² Yönetmelikte, suç teşkil eden davranış ve hareketler ; Kasıtsız ve kasıtlı fiiller, centilmenliğe aykırı hareketler, hakaret, sahte lisans kullanımı, sahtecilik ve teşkilatı kandırma, ceza süresini bitirmemek, cezalı hak mahrumiyet süresini beklememek, izinsiz dış görev, izinsiz yarışmak ve mazeretsiz yarışmamak, temsili ve milli yarışmalara katılmamak, milli şerefi ihlal, saha olayları, suça teşvik, yarışmanın devamına engel olmak, tanıklıktan kaçınmak, hileli ve dâşışıklı yarışma, doping, sair hallerde menfaat, emirlere uymamak, huzursuzluk çıkarmak, hakaret ve fiilen tecavüz, spor disiplinine aykırı hareket etmek, rakibi oyun dışı etme, rapor vermemek, gerçeğe aykırı rapor vermek, menfaat ile yönetim, eksik rapor vermek, raporu süresinde vermemek ve görevi suistimal olarak sayılmıştır. (GSGM Amatör Spor Dallarında Ceza Yönetmeliği m.32 -70)

²¹³ Yönetmelikte, ilgili kimselere verilecek cezalar şu şekilde sayılmıştır: İhtar Cezası, Yarışmadan Men Cezası, Hak Mahrumiyeti Cezası, Müsabakayı Seyircisiz Oynatma Cezası, Saha Kapatma Cezası, Puan İndirme Cezası, Küme Düşürme Cezası (GSGM Amatör Spor Dallarında Ceza Yönetmeliği m.15-22).

e) Amatör yöneticiler,

f) Amatör spor dallarında görevli diğer kişiler girmektedir.²¹⁴

Disiplin yargılaması sonucunda ceza vermeye yetkili kurullar görevlerinde bağımsız olan “*Merkez Ceza Kurulu, Genel Müdürlük Ceza Kurulu, İl ve İlçe Ceza Kurullarıdır*”.²¹⁵ Soruşturmayı yapan bu kurulların bazı kararları²¹⁶ verildikleri anda kesinleşmiş sayılır ve bu kararlara itiraz edilemez.²¹⁷ Öte yandan, kesin kararların dışında kalan cezalar ile kurullar içinde en üst mercii konumunda bulunan Merkez Ceza Kurulu kararları dışındaki kararlar için, ilgililer bir üst kurula itiraz edebilmektedir.²¹⁸ Ancak, sürekli hak mahrumiyeti cezaları için, hangi mercii tarafından verilirse verilsin tek itiraz mercii Merkez Ceza Kuruludur.²¹⁹

Öte yandan, itiraz mercii tarafından verilen ceza kararları onaylandıkları takdirde kesinleşmekte ve bu kararlara karşı itiraz edilememektedir. Bozma kararı verilmesi halinde ise, kararı veren ilk derece merciiin bozma kararına uyması zorunlu olup, direnme hakkı yoktur.²²⁰

GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği ile Ceza Kurullarının bazı kararları ile Merkez Ceza Kurulu kararlarının tamamının kesin olduğu düzenlenmiş olmasına rağmen, bu kararlar hakkında yargısal denetim yapılmasında bir engel bulunmamaktadır.²²¹

²¹⁴ GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği m.2.

²¹⁵ GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği m. 7, 8/1.

²¹⁶ Bir ay ve daha az yarışmalardan men ve hak mahrumiyeti, altı resmi yarışmadan men cezası, bir yarışmayı seyircisiz oynama, bir saha kapatma, teşekkülün bir yarışma cezası ve daha az cezalar ile cezayı kapsamayan kararlar verildikleri anda kesinleşmiş sayılırlar. (GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği m. 78) Merkez Ceza Kurulu’nun kararları kesindir. (GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği m. 8/II)

²¹⁷ GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği m. 78 ve 8/II.

²¹⁸ GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği m. 80.

²¹⁹ GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği m. 79/son.

²²⁰ GSGM Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği m. 81.

²²¹ Erten, a.g.e., s.225.

b. GSGM Tahkimi

GSGM tahkim yargılaması, TFF Tahkim yargılaması ile büyük benzerlikler göstermekte olup, GSGM Tahkim Kurulu 3289 sayılı Kanuna, 5105 sayılı Kanunla²²² eklenen Ek Madde 9 hükmü uyarınca kurulmuştur. Kurulun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları ise “*GSGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği*”²²³ ile düzenlenmiştir.

Görevinde bağımsız olan GSGM Tahkim Kurulu, federasyon ile kulüpler, federasyon ile hakemler, federasyon ile teknik direktör ve antrenörler, kulüpler ile teknik direktörler ve antrenörler, kulüpler ile oyuncular, kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak uyuşmazlıklar hakkında federasyonların ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararları ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin olarak karara bağlama yetkisine sahiptir.²²⁴

İlgililer federasyon yönetim kurulunun ya da disiplin veya ceza kurulu kararının kendilerine yazılı olarak tebliğinden itibaren on gün içerisinde Tahkim Kuruluna başvurmaları gerekmektedir.²²⁵

Tahkim Kurulu, sportif faaliyetlere ilişkin iş ve işlemlerde en kısa sürede, diğer hususlarda ise, en geç üç ay içerisinde kararını vermesi gerekmesine rağmen, bu sürelerle uyulmaması halinde doğacak sonuçlara ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.²²⁶

Tahkim Kuruluna yapılan başvuru icrayı ve infazı durdurmamaktadır. Ancak; Kurul, çok ivedi durumlarda, ilgilinin talepte bulunması koşuluyla, başvuru veya itiraz konusu kararda hukuka açıkça aykırılık bulunması halinde ve yargılamanın seyrini dikkate alarak, icranın veya infazın durdurulmasına

²²² RG. 13.03.2004, S. 25401.

²²³ RG. 28.05.2004, S. 25475.

²²⁴ 3289 Sayılı Kanun Ek m.9.

²²⁵ GSGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği m.7/I.

²²⁶ GSGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği m.11/I.

karar verebilmektedir. Kurul, ayrıca haklı ve gerekli nedenlerin bulunması halinde ihtiyati haciz veya ihtiyati tedbir kararına da hükmedebilmektedir.²²⁷

Tahkim Kurulu, başvuru veya itirazın kısmen veya tamamen kabulüne veya reddine ya da başvuru veya itiraz konusu kararın değiştirilerek karara bağlanmasına,²²⁸ 3289 sayılı Kanun, Genel Müdürlüğün ilgili mevzuatı, federasyonların ve milletlerarası federasyonların kuralları, kanunların usule ilişkin hükümleri ile adalet ve nesafet esasları dairesinde hükmetmektedir.²²⁹

İşte, Tahkim Kurulunun verdiği bu kararlar kesin olup²³⁰, kararlar aleyhine idari mercilere veya yargı yoluna başvurulamamaktadır.²³¹ Belirtilen uyuşmazlıkların çözülmesi bakımından GSGM Tahkim Kurulu münhasır bir yetkiye sahip olduğu gibi, Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlara karşı da yargı yolu kapalıdır. Bu sebepten ötürü, kanunda belirtilen uyuşmazlıklar bakımından yetkili olan GSGM Tahkim Kurulu, kanun tarafından öngörülen *"zorunlu (mecburi) bir tahkimdir."*²³² Ancak Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun kararların açıklanması, maddi hataların düzeltilmesi veya yargılamanın yenilenmesi hakkındaki hükümleri saklıdır.²³³

B.Milletlerarası Spor Kuruluşlarınca Spor Uyuşmazlıklarının Çözümü

Milletlerarası spor kuruluşları (*FIFA, UEFA, IOC* v.b.), milletlerarası hukuk anlamında *"örgüt"* niteliğinde olmayıp, birer özel hukuk tüzel kişisidirler.²³⁴ Çünkü milletlerarası spor kuruluşlarının kurulması ve bu

²²⁷ GSGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği m.16.

²²⁸ GSGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği m.13.

²²⁹ GSGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği m.15.

²³⁰ 3289 sayılı Kanun Ek m.9/VH, 4. c; Tahkim Kurulu Yönetmeliği m. 12/1,1. C.

²³¹ Tahkim Kurulu Yönetmeliği m. 12/I,II.

²³² Küçükgüngör, **Spor Yargılaması**, s.302.

²³³ GSGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği m.12/III.

²³⁴ Örneğin, dünyada futbol konusunda en üst düzeyde karar alma yetkisine sahip olan FIFA, İsviçre Medeni Kanunu'nun 60. maddesine göre kurulan bir dernektir.

kuruluşlara katılmayı sağlayan anlaşmalar devletlerarasında yapılmamakta, milletlerarası nitelik taşıyan özel hukuk kişileri tarafından yapılmaktadır.²³⁵

Öte yandan, milletlerarası alandaki spor karşılaşmalarında uyulacak kurallar milletlerarası spor kuruluşları tarafından belirlenmektedir. Milletlerarası spor kuruluşları, söz konusu spor dallarında bağlayıcı kurallar koyarak, ülkeden ülkeye farklılık göstermeyen bu kuralların tüm dünyada ortak uygulanmasını sağlamakta, bu şekilde, spor karşılaşmaları büyük bir uyum içerisinde gerçekleştirilmektedir.²³⁶ Milletlerarası spor kuruluşlarının *bu* düzenlemelerine üye ülkelerin aynen uyması zorunludur. Üye ülkeler, bu kuruluşların belirlediği düzenlemelere uymayı peşinen kabul etmiş sayılmaktadır. Üye ülke federasyonlarının veya sporcuların, milletlerarası spor kuruluşlarının kurallarına uyulmadığının tespit edilmesi halinde milletlerarası spor kuruluşlarının ceza verme yetkisi bulunmaktadır.²³⁷

Milletlerarası spor kuruluşları, ilgili oldukları spor dallarına ilişkin uyuşmazlıkları ise yeknesak bir şekilde uzmanlaşmış karar organları (*decision-making body*) tarafından çözümlenmesi taraftarıdır. Aksi takdirde olağan hukuk yollarının kullanılarak uyuşmazlıkların çözümlenmesi durumunda oyun kurallarının bozulabileceği düşünülmektedir. Bu sebeple, milletlerarası spor kuruluşları spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümü konusunda kendi organlarını yetkili görmüşlerdir. Bu organlar milletlerarası spor kuruluşları bünyesinde oluşturulan disiplin kurulları olup, disiplin kurullarının kararlarına karşı itiraz mercii, aynı spor kuruluşu içerisinde oluşturulmuş tahkim kurullarıdır (*arbitration tribunal*). Bu kurulların işleyişlerine ilişkin düzenlemeler de bu milletlerarası spor kuruluşları tarafından yapılmaktadır.²³⁸

²³⁵ Günal, Küçükgüngör, **Türk Spor Teşkilatı**, s.1037, dp.1.

²³⁶ Günal, Küçükgüngör, **Mevzuat**, , s. 11; Günal, Küçükgüngör, **Türk Spor Teşkilatı**, s.1035.

²³⁷ Genç, **Spor Hukuku**, s. 16.

²³⁸ Paulsson, **a.g.e.**, s.46 vd.

Spor kuruluşları, disiplin veya tahkim kurulları tarafından verilen kararlarına uyulmaması veya öngörülen usuller dışında bir çözüm aranması hallerinde çok sert tepkiler vermektedir. Özellikle, böyle durumlarda milletlerarası federasyonlar bu davranışlar içinde bulunan sporculara veya milli federasyonlara çeşitli yaptırımlar uygulamaktadır. Bu yaptırımlar; yarışmalara katılmaktan sürelili olarak men etmek, milli federasyonun üyeliğini askıya almak veya üyeliğine son vermek şeklindedir. Bu yaptırımlar spor dünyasında bir tehdit olarak algılanmakta, çaresiz kalan sporcular ve milli federasyonlar, milletlerarası federasyonların kararlarına uymak zorunda kalmaktadırlar. Milletlerarası spor kuruluşlarının bu tutumu, Ortaçağ Katolik Kilisesinin, uygulamalarına karşı gelenleri aforoz etmelerine benzetilerek eleştirilmektedir²³⁹.

Spor kuruluşlarının bu tutumları, bir temel hak olarak kabul edilen *"bağımsız mahkemelerde yargılanma hakkının"* engellenmesi ve bu disiplin organlarının üyelerinin, federasyona bağlı olarak çalışan, federasyonlar tarafından seçilen ve federasyonlardan ücret alan bağımsız (*entirely independent*) olmayan kişilerden oluşması nedeniyle uyuşmazlığın tarafları arasındaki eşitliğin bozulmasına yol açtığı eleştirilerine yoğun şekilde maruz kalmaktadır.²⁴⁰

Milletlerarası Spor Kuruluşları uyguladıkları bu usullerle her ne kadar kendilerini tatmin eden sonuçlar elde etseler de bu uygulamalara yapılan hukuki eleştiriler, mahkemelerin kendilerini yetkili görerek uyuşmazlığa bakmaları, milletlerarası tahkim konusundaki gelişmeler, tahkimin birçok ülke tarafından kabul edilmesi ve hakem kararlarına etki tanınması nedenleriyle bu eğilim değişmiş bulunmaktadır. Bu değişim ve gelişim kendini Spor Tahkim Mahkemesi'nin oluşturulmasıyla (CAS) kendini göstermiş, CAS kısa

²³⁹ Staveren, **a.g.m.**, s.230; Will, **a.g.m.**, s.272-273.

²⁴⁰ Erten, **a.g.e.**, s.213-214.

sürede hemen hemen tüm federasyonların ve devletlerin tanıdığı bir uyuşmazlık çözüm merkezi haline gelmiştir.²⁴¹

II. Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Milletlerarası Tahkimde Çözümü

A. Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)

Sporun her alanındaki evrenselleşme ile özellikle son çeyrek yüzyılda milletlerarası alanda spor hukuku uyuşmazlıklarının giderek artması sonucu²⁴², milletlerarası spor organizasyonları tarafından spor hukuku uyuşmazlıklarını kısa sürede, ucuz, spor hukukunun ve sporun ruhuna uygun olarak²⁴³ bağlayıcı şekilde çözümleyecek bağımsız bir tahkim mahkemesinin meydana getirilmesi zorunluluğunu doğurmuştur.²⁴⁴

²⁴¹ Erten, a.g.e., s. 214; CAS'ın yargılama yetkisini tanıyan spor kuruluşlarından bazıları şunlardır: Milletlerarası Atletizm Federasyonları Birliği (*International Association of Athletics Federations, IAAF*), Milletlerarası Güreş Federasyonu (*Fédération Internationale des Lutttes Associées, FILA*), Milletlerarası Halter Federasyonu (*International Weightlifting Federation, IWF*), Milletlerarası Basketbol Federasyonu (*International Basketball Federation, FIBA*), Milletlerarası Voleybol Federasyonu (*International Volleyball Federation, FIVB*), Milletlerarası Bisiklet Federasyonu (*International Cycling Union, UCI*), Milletlerarası Binicilik Federasyonu (*Fédération Equestre Internationale, FEI*), Milletlerarası Hentbol Federasyonu (*International Handball Federation, IHF*), Milletlerarası Judo Federasyonu (*International Judo Federation, IJF*), Milletlerarası Yüzme Federasyonu (*International Swimming Federation, FINA*), Milletlerarası Tenis Federasyonu (*International Tennis Federation, ITF*), Milletlerarası Futbol Federasyonları Birliği (*International Football Federation Association, FIFA*), Dünya Anti Doping Ajansı (*World Anti Doping Agency, WADA*) Yaz Olimpiyat Oyunları Federasyonları Birliği (*Association of Summer Olympic International Federations, ASOIF*), Milletlerarası Kış Olimpiyat Sporları Federasyonları Birliği (*Association of the International Olympic Winter Sports Federations, AIOWF*) v.d.

²⁴² Erkan Küçükgüngör, "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim", *AÜHFD*, 2.S., 53.C., 2004, s.6 (**Milletlerarası Tahkim**); Eric T. Gilson, "Exploring the Court of Arbitration for Sport", *Law Library Journal*, 98.C., New Jersey, 2006, s.503-504.

²⁴³ Matthieu Reeb, "The Role Of The Court of Arbitration for Sport", *International Law and The Hague's 750th Anniversary*, Ed.: W.B. Heere, 1999, s.234. (**Role Of The CAS**)

²⁴⁴ Darren Kane, "Twenty Years On: An Evaluation of the CAS", *Melbourne Journal Of International Law*, 4.C., 2003, s.612; Anthony Polvino, "Arbitration as Preventative Medicine for Olympic Ailments: The International Olympic Committee's Court of Arbitration for Sport and the Future for the Settlement of International Sporting Disputes", *Emory International Law Review*, 8. C., 1.S., 1994, s. 357; Nathanie S.Gardiner, Joseph A.Felix, "Juridification of the Football Field:

İşte bu ihtiyaç, 1984 yılında İngilizce adı; *Court Of Arbitration For Sport* (C.A.S.) veya Fransızca adı; *Tribunal Arbitral Du Sport* (T.A.S.) olan sporun dünyadaki en üst yargı organı kurulmasıyla giderilmiştir. CAS, milletlerarası spora hizmet veren ve spor hukukuna ilişkin bütün uyuşmazlıkları en kısa süre içerisinde çözmeye yetkili, kararları bağlayıcı ve bağımsız bir yargı kurumudur.²⁴⁵

Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ana mevzuatı diğer adıyla CAS Spor Tahkim Kodu²⁴⁶ (*Code of Sports-Related Arbitration*); “*Spor Alanındaki Uyuşmazlıkları Çözümlemeye Yönelik Organların Statüleri*”²⁴⁷ (*Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-Related Disputes*) ve “*CAS Usül Talimatı*” (*Procedural Rules*) olmak üzere başlıca iki bölümden oluşmaktadır. Ayrıca bu ana mevzuatın tamamlayıcısı niteliğinde olan “*CAS Arabuluculuk Talimatı*” (*CAS Mediation Rules*) ve “*Olimpik Oyunlar Tahkim Talimatı*” (*Arbitration Rules for The Olympic Games*) ile eki niteliğinde olan “*Standart Hükümler*” (*Standard Clauses*) ve “*Tahkim Gider Tarifei*” (*Schedule of Arbitration Costs*) de bulunmaktadır.

Strategies for Giving Law the Elbow”, *Marquette Sports Law Journal*, 5.C., 1.S., 1994, s. 215; Richard H. McLaren, “Sports Law Arbitration By Cas: Is It The Same As International Arbitration?”, *Pepperdine Law Review*, C.29, 2001, s.10 (**International Arbitration**); Richard McLaren, “A New Order: Athletes’ Rights and the Court of Arbitration at the Olympic Games Olympika”, *The Journal of Olympic Studies*, 8.C., 1998 s.3.(**A New Order**) ; James A.Nafziger, “International Sports Law:Areplay Of Charateristics and Trends”, *American Journal Of International Law*, 1992, s.506. (**Characteristics**)

²⁴⁵ Kısmet Erkiner, *Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi C.A.S.*, Ankara, 2006, s.4.(**C.A.S.**)

²⁴⁶ CAS Spor Tahkim Kodu’nun tam metni için bkz.: (çevrimiçi , <http://www.tas-cas.org/rules>, 04.04.2009); Erkiner, *C.A.S.*, s.19 vd.

²⁴⁷ “*Spor Alanındaki Uyuşmazlıkları Çözümlemeye Yönelik Organların Tüzüklere ilişkin Kurallar*” bundan sonra bu kuralları da kapsayan ve genel terim olan “*Spor Tahkim Kodu*” olarak gösterilecektir.

1. CAS Tahkiminin Tarihsel Gelişimi

Sporun her alanındaki evrenselleşme ile özellikle son çeyrek yüzyılda milletlerarası alanda spor hukuku uyuşmazlıklarının giderek artması sonucu²⁴⁸, milletlerarası spor organizasyonları tarafından spor hukuku uyuşmazlıklarını kısa sürede, ucuz, spor hukukunun ve sporun ruhuna uygun olarak²⁴⁹ bağlayıcı şekilde çözümleyecek bağımsız bir tahkim mahkemesinin meydana getirilmesi zorunluluğunu doğurmuştur.²⁵⁰

Bağımsız bir spor tahkim mahkemesi fikri ilk olarak 1981 yılında Milletlerarası Olimpiyat Komitesi (IOC) Başkanı *Juan Antonio Samaranch* tarafından dünya kamuoyuna sunulmuş, spor dünyasında büyük yankı ve heyecan yaratmıştır. Ardından, 1982 yılında Roma'da toplanan IOC genel kurulunda Spor Tahkim Mahkemesinin oluşturulması yönündeki ilk çalışma yapılmıştır.²⁵¹ Bu genel kurulda, IOC üyesi ve aynı zamanda Milletlerarası Lahey Adalet Divanı (*The International Court of Justice in the Hague*) hâkimi olan *Keba Mbaye* başkanlığında bir komisyon, CAS statüsünün (*statutes*) ve tüzüğünün (*regulation*) hazırlanması için görevlendirilmiştir.²⁵² Komisyonca bir yıl içerisinde hazırlanan CAS statüsü ve tüzüğü, 6 Nisan 1983 yılında Yeni Delhi'de yapılan IOC Genel Kurulunda kabul edilmiş²⁵³ ve 30 Haziran 1984 tarihinde yürürlüğe girmiştir²⁵⁴. Böylelikle sportif faaliyetler ve sporun gelişimine bağlı olarak ortaya çıkan her türlü özel hukuk uyuşmazlıklarını

²⁴⁸ Küçükgüngör, *Spor Hukuku*, s.6; Gilson, *a.g.m.*, s.503-504.

²⁴⁹ Reeb, *Role Of The CAS*, s.234.

²⁵⁰ Kane, *a.g.m.*, s.612; Polvino, *a.g.m.*, s. 357; Gardiner, Felix, *a.g.m.*, s.215; McLaren, *International Arbitration*, s.10; Nafziger, *Characteristics*, s.506; McLaren, *A New Order*, s.3.

²⁵¹ Bruno Simma, "The Court Of Arbitration for Sport", *The Court of Arbitration for Sport 1984-2004*, Ed.:Ian Blackshaw, Robert Siekmann, Janwielllem Soek, Lahey, 2006, s.21; Frank Oschütz, "Harmonization of Anti Doping Code Through Arbitration: The Case Law of the Court of Arbitration for Sport", *Marquette Sports Law Review*, 12.C., S.2, 2002, s. 676.

²⁵² Küçükgüngör, *Milletlerarası Tahkim*, s.6; Simma, *a.g.m.*, s.21; Kane, *a.g.m.*, s.613; Daniel Yi, "Turning Medals Into Metal: Evaluating The Court Of Arbitration For Sport As An International Tribunal", s.6. (çevrimiçi <http://lsl.nellco.org/yale/student/papers/24/> , 11.02.2009)

²⁵³ Richard H. McLaren, "Introducing the Court of Arbitration for Sport: The Ad Hoc Division at the Olympic Games", *Marquette Sports Law Review*, 12. C. , 1.S., 2001, s. 516. (**Ad Hoc Division**)

²⁵⁴ Yi, *a.g.m.*, s.6; Simma, *a.g.m.*, s.21; Kane, *a.g.m.*, s.613.

bağlayacak olan tahkim mahkemesi CAS İsviçre'nin Lozan kentinde resmen kurulmuştur.²⁵⁵

CAS Kodu ile CAS'a spor hukuku uyuşmazlıklarını tahkim yoluyla çözmek; disiplin kurulları veya aynı nitelikteki kurul kararlarına yapılan itirazları temyiz mercii olarak karara bağlamak ve bağlayıcı olmayan tavsiye kararları almak üzere üç çeşit görev verilmiştir. Ancak, spor dallarına ilişkin teknik sorunlar, diğer bir ifade ile oyun sırasında uygulanan kurallar veya müsabaka takvimi ile ilgili konular CAS'ın yetkisi içine alınmamıştır. Diğer taraftan CAS, devlet mahkemelerinde olduğu gibi, kendi görev alanına giren konularda her zaman yetkili bir makam olmadığını belirtmekte fayda bulunmaktadır. CAS'ın yetkisinin doğabilmesi için uyuşmazlık taraflarının bu konuda anlaşmaları zorunluluğu bulunmaktadır.²⁵⁶

CAS kendi yetkisine giren ilk spor hukuku uyuşmazlığını 1986 yılında karara bağlamıştır.²⁵⁷ İlk yargılamanın yapıldığı bu dönemde;

- CAS statüsü, ancak IOC yönetim kurulunun teklifi üzerine IOC genel kurulu tarafından değiştirilebilmekte²⁵⁸,
- CAS tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin bütün masrafları IOC tarafından karşılanmakta²⁵⁹,

²⁵⁵ McLaren, *Ad Hoc Division*, s.516; Warren E. Burger, "Taking Sports out of the Courts: Alternative Dispute Resolution and the International Court of Arbitration for Sport", *Journal of Legal Aspects of Sport*, 10.C., S.2, 2000, s. 123-124; Stephen A. Kaufmann, "Issues in International Sports Arbitration", *Boston University International Law Journal*, 1995, s.531; Ian Blackshaw, "The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Settling Disputes Effectively Within the Family of Sport", *Entertainment Law*, 2.C, S.2, London, 2003, s.63-64, (çevrimiçi <http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume2/number2/blackshaw.pdf>, 02.03.2009).

²⁵⁶ James A.R. Nafziger, "The Court Of Arbitration For Sport and the General Process Of International Sports Law", *International Law and The Hague's 750th Anniversary*, Ed.:W.B.Heere, 1999, s.239. (Sports Law)

²⁵⁷ Kane, *a.g.m.*, s.613.

²⁵⁸ McLaren, *A New Order*, s.3, ; Burger, *a.g.m.*, s. 123; Matthieu Reeb, "The Role and Functions of the CAS", *International Sports Law Journal*, 2002, S.2, s.24. (CAS)

²⁵⁹ McLaren, *A New Order*, s.3; Burger, *a.g.m.*, s. 125; Reeb, CAS, s.24.

- Uyuşmazlıklarda hakem olarak görev alacak olan CAS üyeleri *IOC*, *IOC* Başkanı ve milletlerarası spor kuruluşları tarafından tespit edilmekte²⁶⁰,
- CAS yönetim kurulu başkanı (*executive president*) *IOC* üyeleri arasından seçilmektedir.²⁶¹ Bu durum CAS ile *IOC* arasında ekonomik ve yapısal açıdan bir bütünlük olduğu izleniminin ve görüşünün kuvvetlenmesine sebep olması nedeniyle yabancı doktrinde çok eleştirilmiştir.²⁶²

1991 yılında CAS'ın düzenlemelerinde CAS statüsü ve milletlerarası spor federasyonları tarafından öngörülen çerçevede ortaya çıkan ve ilgili federasyonlar tarafından dostane yöntemlerle çözüme bağlanamayan spor hukuku uyuşmazlıklarının, devlet mahkemelerine müracaat edilmeksizin kesin olarak CAS tarafından karara bağlanacağı hususunda uyuşmazlığın taraflarının taahhütte bulunmaları bir tahkim şartı olarak öngörülmüş, bu tahkim şartı milletlerarası spor federasyonlarının tüzüklerinde de yer almaya başlamıştır.²⁶³ Bu sebeple CAS'ın önüne gelen uyuşmazlıkların sayısında önemli bir artış meydana gelmiş; CAS, sporcu sözleşmeleri, televizyon yayın hakları, sponsorluk, doping kullanımı gibi bir çok konudaki uyuşmazlığı karara bağlayan ve hatta son kararı veren bir tahkim kurumu haline gelmiştir.²⁶⁴

1992 yılında, CAS'da görülen *Gundel v. Milletlerarası Binicilik Federasyonu (International Equestrian Federation, FEI) davası*²⁶⁵ ile ilgili

²⁶⁰ Bu dönemde 60 CAS üyesi, her biri *IOC*, uluslararası spor federasyonları, Milli Olimpiyat Komiteleri ve *IOC* başkanı tarafından seçilen onbeşer kişiden oluşmaktadır. (Polvino, **a.g.m.**, s. 362)

²⁶¹ McLaren, **A New Order**, s.3; Burger, **a.g.m.**, s. 125; Reeb, **CAS**, s.24.

²⁶² Kane, **a.g.m.**, s. 613-615; Kaufmann, **a.g.m.**, s. 532 vd.

²⁶³ Tahkim şartı ilk olarak Milletlerarası Binicilik Federasyonu'nun (*International Equestrian Federation, FEI*) kendi tüzüğünde yer almış olup, daha sonra diğer milletlerarası spor federasyonlarının tüzüklerinde de bu düzenlemeye yer verilmiştir.

²⁶⁴ James A.R. Nafziger, "International Sports Law as a Process for Resolving Disputes", **International and Comparative Law Quarterly**, C. 45, S. 1, 1996, s. 143 (**Process**) ; Gardiner vd., **Sports Law**, 1998, s. 245.

²⁶⁵ Kararın Türkçe ve Fransızca tam metni için bkzn.: Gülgün Çavuşoğlu, "Uluslararası Binicilik Federasyonu (*FEI*)", **Spor Yargı Kararları**, Ed.:Kismet Erkiner, İstanbul, 2007, s.311 vd.

olarak İsviçre Federal Mahkemesinin vermiş olduğu karar, CAS'ın yapısında önemli değişikliklere gidilmesi ve CAS kararının hukuki niteliğinin tespit edilmesi açısından son derece büyük öneme sahiptir. Bu dava, profesyonel binici olan *Elmar Gundel'in* atında doping tespit edilmesi üzerine Milletlerarası Binicilik Federasyonu (*International Equestrian Federation, FEI*) kendisini yarışmadan diskalifiye ettiği gibi, müsabakalardan da belli bir süre men etmiş ve ayrıca para cezasına çarptırmıştır. Bunun üzerine *Gundel, FEI* tüzüğünde yer alan tahkim şartına dayanarak, CAS'a temyiz için başvurmuştur.²⁶⁶

15 Ekim 1992 tarihinde CAS, Gundel'in temyiz başvurusunu kısmen kabul ederek müsabakalardan men cezasını ve para cezası miktarını indirmiş fakat *FEI'nin* verdiği diskalifiye kararını onamıştır²⁶⁷. CAS'ın kararının haksız olduğunu düşünen *Gundel*, Milletlerarası Binicilik Federasyonu'nun CAS'ın kuruluşunda ve fonksiyonlarını yerine getirmesinde etkili olduğu ve CAS'ın İsviçre Hukukuna göre bir tahkim mahkemesinin sahip olması gereken "bağımsızlık ve tarafsızlık" şartlarını yerine getirmediği iddiası ile kararın iptali için İsviçre Federal Mahkemesi'ne başvurmuştur²⁶⁸.

İsviçre Federal Mahkemesi konu ile ilgili kararını 15 Mart 1993 tarihinde vermiştir. İsviçre Federal Mahkemesi bu kararında;

- CAS kararının milletlerarası karaktere sahip bir tahkim kararı olduğunu,
- Kararda verilen cezanın hakemler tarafından verilebilecek hukuka

²⁶⁶ Blackshaw, **a.g.m.**, s.64-65.

²⁶⁷ Jan Paulsson, "Arbitration of International Sports Disputes", **The Court Of Arbitration For Sport**, Ed.:Ian Blackshaw, Robert Siekmann, Janwillem Soek, TMC Asser Press, 2006, s.45; Kane, **a.g.m.**, s.615.

²⁶⁸ Reeb, **Role Of The CAS** , s.234.

uygun (*peines statutaires*)²⁶⁹ bir ceza olduğunu,

- CAS'ın, *FEI*'nin bir organı olmadığını,
- *FEI* tarafından CAS'a talimat verme imkânının bulunmadığını,
- CAS'ta yer alan altmış üyeden sadece üçünün *FEI* tarafından belirlendiğini,
- CAS'ın tarafsızlık ile bağımsızlık şartlarını yerine getiren gerçek bir tahkim mahkemesi (*a true court of arbitration*) olduğunu belirterek *Gundel'in* istemini reddetmiştir.²⁷⁰ Ancak Federal Mahkemenin bu kararından sonra, CAS ile *IOC* arasındaki sıkı ilişki CAS'ın bağımsızlığı konusunda şüphelere yol açmıştır.²⁷¹ Şöyleki, Mahkeme kararında ayrıca;
- *IOC'nin* CAS'ın tüm mali harcamalarını karşıladığını,
- *IOC'nin* CAS tüzüğüne de değiştirilmesinde yetkili olduğunu,
- *IOC* ile *IOC* başkanının CAS üyelerini belirlemede önemli bir yetkiye sahip olduklarını belirterek, *IOC'nin* taraf olduğu uyuşmazlıklarda CAS'ın bağımsızlık ve tarafsızlık niteliğinin tartışmalı hale gelebileceğini ifade etmiştir.²⁷² İşte bu şüpheleri gidererek organizasyon ve finansman konularında CAS'ın bağımsızlık ve tarafsızlığını sağlanılabilmesi amacıyla Milletlerarası Spor Tahkim Konseyinin (*International Council of Arbitration for Sport, ICAS*²⁷³) oluşturulması hakkında karar verilmiş ve bu karar üzerine,

²⁶⁹ Paulsson, s. 45.

²⁷⁰ Reeb, **Role Of The CAS**, s.234

²⁷¹ A. Lewis, J.Taylor, **Sport: Law and Practice**, London, 2003, s.279-280; Oschütz, **a.g.m.**, s. 677; Burger, **a.g.m.**, s. 125; Nafziger, **Process**, s. 142.

²⁷² McLaren, **A New Order**, s.4; Alain Plantey, "Independence of the CAS Recognised by the Swiss Federal Tribunal", **The Court of Arbitration for Sport**, Ed.:Ian Blackshaw, Robert Siekmann, Janwillem Soek, TMC Asser Press, 2006, s.50; Küçükgüngör, **Milletlerarası Tahkim**, s.8.

²⁷³ Bundan sonra kurumun İngilizce isminin kısaltması olan *ICAS* ifadesi kullanılacaktır.

CAS statüsü ile diğer düzenlemelerinde birtakım değişiklikler yapılmıştır.²⁷⁴

22 Haziran 1994 tarihinde Paris'te dünyada sporu temsil eden 31 milletlerarası spor federasyonu ve organizasyonu CAS'ın yeni yapısını ve ICAS'ın kurulmasını, Paris sözleşmesini (*Paris Agreement - Agreement Concerning the Constitution of the International Council of Arbitration for Sport*) imzalayarak kabul etmişlerdir.²⁷⁵ Böylelikle, CAS üzerindeki finansal, idari ve kontrol yetkileri ICAS'a devredilmiş ve CAS sadece yargı fonksiyonunu yerine getiren tamamen bağımsız bir kurum haline gelmiştir.²⁷⁶ Bu anlaşmanın imzalanmasıyla bir çok milletlerarası spor federasyonu ve bir çok milli olimpiyat komitesi CAS'ın yargılama yetkisini tanıyarak kendi tüzüklerine uyuşmazlıkların CAS tarafından karara bağlanacağına dair tahkim şartını koymuşlardır.²⁷⁷

İsviçre Federal Mahkemesi'nin *Gundel* davası hakkında vermiş olduğu karara rağmen CAS'ın bağımsızlığı ve tarafsızlığı tekrar tartışılmış, ancak bu sefer İsviçre Federal Mahkemesi önüne gelen CAS kararında, CAS'ın tam anlamıyla bağımsız ve tarafsız bir tahkim mahkemesi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu olayda, 2002 yılında *Salt Lake City*'de yapılan Kış Olimpiyatlarında *Larissa Lazutina* ve *Olga Danilova* isimli Rus kayakçıların doping yaptıkları tespit edilerek IOC tarafından oyunlardan diskalifiye edilmişlerdir.²⁷⁸ IOC'nin diskalifiye cezasından sonra Milletlerarası Kayak Federasyonu iki sporcuya iki yıl spor müsabakalarından men kararı vermiştir.²⁷⁹ Federasyonun verdiği bu karar üzerine sporcular CAS'a

²⁷⁴ Dominique Hahn, "Presentation of CAS Judicial Practice", **Law and Sport, International Conference Court of Arbitration for Sport**, 1993, s. 151; Reeb, **Role Of The CAS**, s.234; Paulsson, **a.g.m.**, s.366.

²⁷⁵ Gardiner vd.,**a.g.e.**, s. 245.

²⁷⁶ Nafziger, **Process**, s. 144-145; Burger, **a.g.m.**, s. 125; Lewis, Taylor, **a.g.m.**, s. 278; Oschütz, **a.g.m.**, s.676; Kane, **a.g.m.**, s. 617, Küçükgüngör, **Milletlerarası Tahkim**, s.7-8; McClaren, **A New Order**, s.10

²⁷⁷ Blackshaw, **a.g.m.**, s.66, Burger, **a.g.m.**, s. 125.

²⁷⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz.: (Çevrimiçi, <http://fasterskier.com/2003/06/larissa-lazutina-and-olga-danilova-appeals-dismissed/>, 14.02.2009).

²⁷⁹ James A.Nafziger, **International Sports Law**, 2.B., New York, Transnational Pub., 2004, s.53.(**International**)

başvurmuşlardır. CAS tarafından yapılan yargılama sonunda sporcuların başvuruları reddedilmiş ve Milletlerarası Kayak Federasyonunun kararları onaylanmıştır²⁸⁰. CAS'ın bu kararını da sporcular İsviçre Federal Mahkemesi'ne taşıyarak itiraz etmişlerdir. Sporcular itirazlarında IOC ve CAS'ın birbirinden tam anlamıyla bağımsız olmadıklarını iddia etmiş iseler de²⁸¹ İsviçre Federal Mahkemesi kararında CAS'ın artık tam anlamıyla bağımsız bir tahkim mahkemesi olduğunu belirterek itirazları reddetmiştir. Böylelikle CAS'ın bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin bütün kuşkular giderilmiştir.²⁸²

2. CAS Tahkiminin Yapısı ve Fonksiyonu

Merkezi İsviçre *Lozan*'da bulunan CAS, Avustralya ve Amerika bölgesindeki uyuşmazlıklarda kendi kurumuna ulaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla Amerika Birleşik Devletleri (*New York*) ve Avustralya'da (*Sydney*) Daimi İdari Büroları (*Permanent Decentralized Offices*) kurmuştur. Bu bürolar *Lozan*'a bağlı olarak çalışmakta²⁸³ ve usule ilişkin tüm işlemleri yapma yetkisine sahip bulunmaktadır.²⁸⁴

Öte yandan, olimpiik hareketin (*olympic movement*) desteğiyle Milletlerarası Olimpiyat Komitesi tarafından kurulan CAS, bağımsız bir yapıya sahip olup, kendi içinde oluşturduğu hakem heyetleri (*panels*) ile, öncelikle dopinge ilişkin olmak üzere, tüm spor hukuku uyuşmazlıklarını, spora özgü nitelikteki usul kuralları çerçevesinde, tahkim ve arabuluculuk yöntemlerini kullanarak çözüme bağlamakla ve uzun vadede milli, milletlerarası spor federasyonları ve spor kuruluşlarının usule ilişkin kuralları arasındaki uyumu

²⁸⁰ Kararının tam metni için bkz. (Çevrimiçi, <http://jurisprudence.tas-cas.org/sites/caselaw>, 14.04.2009)

²⁸¹ Nafziger, **International**, s.53.

²⁸² Corina Luck, **Arbitration in Football: Issues and Problems Highlighted by FIFA's Experiences with the Court of Arbitration for Sports**, Zürih, 2004, s.53.

²⁸³ CAS Spor Tahkim Kodu m.S6.8.

²⁸⁴ Blackshaw, **a.g.m.**, s.69.

sağlamakla görevlendirilmiştir.²⁸⁵ Buna göre, CAS'ın beş temel fonksiyonu bulunmaktadır. Bunlar;

- a. Uyuşmazlıkları, ilk ve tek yetkili merci olarak karara bağlamak,
- b. Spor federasyonları tarafından alınan kararları (disiplin cezaları) temyiz merci olarak incelemek,
- c. Uyuşmazlıkları arabuluculuk (*mediation*) usulü çerçevesinde dostane yöntemlerle çözmek,
- d. Spora ilişkin hukuki konularda görüş bildirmek²⁸⁶,
- e. Milletlerarası spor şampiyonaları (*FIFA Dünya Futbol Şampiyonası, UEFA Avrupa Futbol Şampiyonası* gibi) ve olimpiyat oyunları sırasında meydana gelebilecek uyuşmazlıkları kısa sürede çözmektir.

CAS bu fonksiyonlarını yapısal olarak, yargılamayı yapan mahkemeleri ile CAS'ın ekonomik ve yönetsel ihtiyaçlarını karşılayan ICAS tarafından yerine getirmektedir.²⁸⁷

CAS'da yargılama faaliyeti temel olarak, İlk Derece Tahkim Birimi (*Ordinary Arbitration Division*) ve Temyiz Tahkim Birimi (*Appeals Arbitration Division*) tarafından yürütülmektedir. Bu sebepten ötürü de CAS'da, iki ayrı tahkim usulü uygulanmaktadır²⁸⁸. Buna göre, İlk Derece Tahkim Birimi, milletlerarası ticari tahkim kurumları gibi faaliyet göstermekte ve kendi önüne

²⁸⁵ Nancy K. Raber; "Dispute Resolution in Olympic Sport: The Court of Arbitration for Sport", **Seton Hall Journal of Sport Law**, 8.C., S.1, 1998, s. 84; Lewis,Taylor, **a.g.m.**, s. 271-278; McLaren, **Ad Hoc Division**, s. 516; Polvino, **a.g.m.**, s. 359; Nafziger, **International**, s. 35; Nafziger, **Process**, s. 143.

²⁸⁶ CAS'ın sporla ilgili organların soruları üzerine vermiş oldukları bu görüşler bir tahkim kararı gibi bağlayıcı değildir.(Kaufmann, **a.g.m.**, s.144; Hahn, **a.g.m.**, s.150.)

²⁸⁷ Blackshaw, **a.g.m.**, s.68.

²⁸⁸ Paulsson, a.g.m., s.16; Reeb, **CAS**, s.33; Blackshaw, **a.g.m.**, s.68.; Lewis, Taylor, a.g.m., s. 279; McLaren, **A New Order**, s.4; Kane, **a.g.m.**, s.616.

gelen ilk derece uyuşmazlıklarını (spora ilişkin sponsorluk sözleşmelerinden, sporcu sözleşmelerinden veya spor müsabakalarının televizyon yayınına ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar) bünyesinde bulunan hakem heyetleri ile karara bağlamaktadır²⁸⁹. İlk Derece Tahkim Birimine başvurulabilmesi için uyuşmazlığın CAS tahkim kurallarına göre çözüleceğine dair geçerli bir tahkim anlaşması olması gerekmektedir. Bu tahkim anlaşması uyuşmazlığın taraflarınca önceden yapılabileceği gibi (*prior agreement, arbitration clause*), uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra da (*ex post facto agreement, arbitration agreement*) yapılabilmektedir²⁹⁰.

CAS yargılamasının ikinci ana birimini oluşturan Temyiz Tahkim Birimi ise, milletlerarası spor organizasyonlarının statü veya düzenlemelerinde disiplin veya benzeri kurullarınca verilen kararları temyiz (itiraz) makamı olarak incelemektedir²⁹¹. CAS'ın bu fonksiyonu özellikle doping nedeniyle verilen disiplin cezalarının incelenebilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. İlk Derece Tahkim Biriminde olduğu gibi Temyiz Tahkim Biriminin de uyuşmazlığı inceleyebilmesi için uyuşmazlığın taraflarının rızaları gerekmektedir. Dolayısıyla, spor federasyonlarının verdikleri kararlar konusunda CAS'ın yetkili hale gelebilmesi için, federasyonların statülerinde veya tüzüklerinde organları tarafından verilen kararlar aleyhine CAS'a başvurulabileceğine dair bir hükmün²⁹² bulunması zorunluluğu aranmaktadır.²⁹³ Böyle bir hükmü içeren spor federasyonunun lisansına sahip olan sporcunun da bu kayda rıza gösterdiği kabul edilmektedir²⁹⁴.

²⁸⁹ CAS Spor Tahkim Kodu m.S20/a; Reeb, **Role Of The CAS**, s.236; Kane, **a.g.m.**, s.616.

²⁹⁰ Craig Moore, **Sports Law and Litigation**, Welwyn Garden City, 2000, s. 230; Gardiner vd., **a.g.e.**, s. 245; Oschütz, **a.g.m.**, s. 677; Raber, **a.g.m.**, s. 84; Lewis, Taylor, **a.g.m.**, s. 279.

²⁹¹ CAS Spor Tahkim Kodu m.S20/b; Christian Kraehe, “The Appeals Procedure Before the CAS”, **The Court of Arbitration for Sport**, Ed.: Ian Blackshaw, Robert Siekmann, Janwillem Soek, Lahey, 2006, s.99.

²⁹² Örneğin; IOC Olimpiyat Anlaşması'nın 74.maddesinde, UEFA Statüsü'nün 59-61.maddelerinde, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Tüzüğü'nün 40.maddesinde bu konuda hükümler bulunmaktadır.

²⁹³ Lewis, Taylor, **a.g.m.**, s. 279; Erten, **a.g.e.**, s.240.

²⁹⁴ Nafziger, **Sports Law**, s.240.

Diğer taraftan, İlk Derece Tahkim Birimi uyuşmazlıklarının çözümü için ayrıca, CAS'ın bünyesinde Arabuluculuk Kurulları (*CAS Mediation Rules*) bulunmaktadır.²⁹⁵ Ancak, Temyiz Tahkim Biriminin görev alanına giren uyuşmazlıklar için arabuluculuk kurullarına başvurulamamaktadır.²⁹⁶ Bu kurullar dışında CAS, yaz ve kış Olimpiyat Oyunları sırasında ve milletlerarası spor şampiyonalarında, oyunların yapıldığı yerde, geçici görevli (*ad hoc*) Mahkemeler²⁹⁷ oluşturmaktadır. Bu mahkemeler ile de milletlerarası spor şampiyonaları ile olimpiyat oyunları sırasında meydana gelebilecek uyuşmazlıklar en kısa süre içerisinde son merci olarak çözümlenmektedir.²⁹⁸

3. Milletlerarası Spor Tahkim Konseyi (ICAS)

CAS'ın yönetim ve finansman işleri ICAS tarafından yürütülmektedir.²⁹⁹ ICAS, her biri spor hukuku, tahkim ve tahkim usulleri konusunda deneyimli veya uzman olan, 20 üst düzey hukukçu üyeden oluşmaktadır.³⁰⁰ Bu üyeler, her biri dörder adet olmak üzere IOC, Milletlerarası Spor Federasyonları (*International Sports Federations, IFS*), Milli Olimpiyat Komiteleri Birliği (*Association of National Olympic Committees, ANOC*) tarafından seçilmekte ve bu 12 üye bir araya gelerek 4 üye daha seçtikten sonra, 16 üye geri kalan dört üyeyi seçmektedirler.³⁰¹ Böylelikle, ICAS üyelerinin seçiminde milletlerarası spor toplulukları arasında bir denge sağlanmaya çalışılmıştır.³⁰² Üyelerin görev süreleri ise dört yıl olup, üyeler; görevlerini kişisel olarak yerine getireceklerine, kimseye bağlı olmayacaklarına,

²⁹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Reeb, **Role of the CAS**, s.234 vd.; Blackshaw, **a.g.m.**, s.70 vd.

²⁹⁶ CAS Arabuluculuk Talimatı m. I/II.

²⁹⁷ Bu mahkeme ilk kez 1996 Atlanta Yaz Oyunlarında oluşturulmuş olup, 1998'de Nagano kış, 2000'de Sidney yaz, 2002'de Salt Lake City kış, 2004'de Atina yaz, 2006'da Torino kış oyunlarında ve ayrıca bu oyunların sonrasında aynı yerlerde yapılan Paralimpik Oyunlarında görev yapmıştır.

²⁹⁸ McLaren, **Ad Hoc Division**, s. 519- 520; Blackshaw, **a.g.m.**, s.70.

²⁹⁹ CAS Spor Tahkim Kodu m.S2; Blackshaw, **a.g.m.**, s.68.

³⁰⁰ Örneğin eski ICAS Başkanı ve aynı zamanda CAS Başkanlığı yapmış olan Hâkim Keba Mbaye; La Haye Milletlerarası Adalet Divanı Eski Başkanı Vekili, IOC Eski Başkan Vekili, IOC Şeref Üyesi ve aynı zamanda Milletlerarası Hukuku Akademisi Başkan Vekiliydi.

³⁰¹ CAS Spor Tahkim Kodu m.S4

³⁰² Kaufmann, **a.g.m.**, s.142.

tam bir bağımsızlık ve objektiflik içerisinde davranacaklarına dair yazılı beyanname imzayarak göreve başlamaktadırlar. Ayrıca, *ICAS* üyeleri, *CAS* hakem listesinde yer alamayacakları gibi *CAS* tarafından yürütülmekte olan bir davada Tahkim Kurulu üyesi, hakem veya taraflardan birinin temsilcisi olarak da görev alamamaktadır. *ICAS*'ın bu işlemlerinin ve kısıtlamalarının temelinde ise *CAS*'ın bağımsızlığını³⁰³ ve tarafların haklarını korumak yatmaktadır³⁰⁴.

ICAS'ın başlıca;

- Spor Tahkim Kodunu (*Code of Sports-Related Arbitration*) hazırlamak veya değiştirmek,
- *CAS* hakem ve arabulucu listesinin oluşturulmak,
- *IOC*'nin teklifi ile *CAS* Başkanını ve iki Başkan Yardımcısını seçmek,
- İlk Derece Tahkim Birimi ve Temyiz Tahkim Birimi *başkanlarını* ve temsilcilerini seçmek,
- *CAS*'ın finansman desteğinin sağlamak,
- *CAS*'ın bütçe ve hesaplarını onaylanmak,
- *CAS* Genel Sekreterini atamak,
- *CAS* kaleminin faaliyetlerini denetlemek gibi görevleri bulunmaktadır.³⁰⁵ *ICAS*, bu görevlerini bizzat kendisi veya yönetim kurulu³⁰⁶

³⁰³ McClaren, *A New Order*, s.10.

³⁰⁴ Kane, *a.g.m.*, s.617.

³⁰⁵ *CAS* Spor Tahkim Kodu m.S6.

³⁰⁶ Yönetim Kurulu ; *ICAS* başkanın ve iki başkan yardımcısı ile *CAS* Olağan Tahkim Bölümü ve Temyiz Tahkim Bölümü başkan ve yardımcılarından oluşur (*CAS* Spor Tahkim Kodu m.S7).

(board) aracılığıyla yerine getirmektedir.³⁰⁷

4. CAS TAHKİMİNİN UNSURLARI

a. CAS Tahkiminin Yetkisi

Spor ile doğrudan veya dolaylı olarak ilişkisi bulunan her türlü uyuşmazlık CAS tahkiminin yetkisine girmektedir. Sporun uygulanması ve geliştirilmesi ile ilgili bütün ticari uyuşmazlıklar³⁰⁸ ile sporda disiplin cezası kararları vermeye yetkili herhangi bir spor federasyonun kararlarına³⁰⁹ karşı CAS'a başvurulabilmektedir³¹⁰. Ayrıca, bu güne kadar CAS'a yapılan başvurularda CAS, sporla ilgisiz olduğu gerekçesi ile yetkisizlik kararı da vermemiştir.³¹¹

CAS'a 1986'dan 2007 yılı sonuna kadar toplam 1501 adet başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan 1426 adedi tahkim, 75 adedi istişari görüş bildirme talebidir. CAS Spor Tahkim Kodu'nun ilk şekli ile yürürlüğe konduğu 1995'den 2007 sonuna kadar ise 167 Birinci Derece Tahkim, 1127 Temyiz Tahkim, 20 İstişari Görüş, 56 *Ad-Hoc* Yargılama kararı verilmiştir.³¹²

³⁰⁷ CAS Spor Tahkim Kodu m.S7; Blackshaw, **a.g.m.**, s.68.

³⁰⁸ Sponsorluk sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar, televizyon haklarının satışından doğan uyuşmazlıklar, yayın sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar, spor karşılaşmalarının organizasyonundan doğabilecek uyuşmazlıklar, sporcu transfer uyuşmazlıkları, sporcu, antrenör, menajer, kulüp arasında doğabilecek uyuşmazlıklar, hukuki sorumluluklardan doğan uyuşmazlıklar, sporcu sözleşmelerinden doğacak uyuşmazlıklar bu bölüme girmektedir. (Nafziger, **Process**, s. 143; Burger, **a.g.m.**, s. 124; Gardiner vd., **a.g.e.**, s. 245)

³⁰⁹ Disiplin cezalarının konusunu doping, sporculara müsabakalardan men cezası verilmesi, saha içi veya dışı şiddet olayları, kural ihlalleri, hakemlere hakaret veya saldırı eylemleri oluşturmaktadır. (Nafziger, **Process**, s. 143; Burger, **a.g.m.**, s. 124; Gardiner vd., **a.g.e.**, s. 245)

³¹⁰ CAS Spor Tahkim Kodu m.R27; Reeb, **Role Of The CAS**, s.236; Nafziger, **Process**, s. 143; Polvino, **a.g.m.**, s. 359.

³¹¹ Erkiner, **(C.A.S.)**, s.15.

³¹² "Statistics" (çevrimiçi <http://www.tas-cas.org/d2wfiles/document/437/5048/0/stats2007.pdf>, 20.02.2009)

b. CAS Tahkimine Başvuru Usulü

(1)Başvuruda Bulunabilecekler

CAS'a sporcular, spor kulüpleri, spor federasyonları ve spor kuruluşları, spor organizasyonunu gerçekleştiren kişiler, sponsorlar, televizyon şirketleri, spor malzemesi imalatçıları gibi tüm gerçek veya tüzel kişiler başvurabilmektedirler.³¹³ CAS tahkiminden yararlanacak olan taraflar, yargılama sırasında, hukukçu olan veya olmayan bir kişiden yardım alabilecekleri gibi, bu kişileri temsilci olarak da tayin edebilirler.³¹⁴

(2) Başvuruda Bulunma Koşulları

CAS tarafından yapılan tahkim yargılamasında uygulanan usul, ilk derece tahkim (*Ordinary Arbitration*) ve temyiz aşamasındaki tahkim (*Appeals Arbitration*) bakımından ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Bu sebeple başvuruda bulunma koşullarında bazı farklılıklar bulunmaktadır.

CAS'ın birinci derece tahkim birimine başvurabilmenin ön koşulu taraflar arasında geçerli bir tahkim anlaşmasının³¹⁵ veya tahkim şartının³¹⁶ bulunmasıdır³¹⁷. Bu ön koşula sahip olan ve CAS birinci derece tahkim birimine başvurmaya karar veren taraf; davalının adını ve adresini, CAS'ın

³¹³ Gardiner vd., **a.g.e.**, s. 245; McLaren, **Ad Hoc Division**, s. 517; Nafziger, **Process**, s. 143.

³¹⁴ CAS Usul Talimatı m.R30

³¹⁵ Tahkim anlaşması örneği, CAS Spor Tahkim Kodunun Standart Hükümler başlığının Ek 1 Bölümünün m.1.2'sinde şu şekilde gösterilmiştir: “*Uyuşmazlık, münhasıran İsviçre-Lozan'da bulunan Spor Tahkim Mahkemesine sunulacak ve Spor Tahkim Mahkemesi Kuralları çerçevesinde kesin olarak karara bağlanacaktır.*”

³¹⁶ Sözleşmelere eklenecek tahkim şartı örneği, CAS Spor Tahkim Kodunun Standart Hükümler başlığının Ek 1 Bölümünün m.1.1'inde şu şekilde gösterilmiştir: “*İş bu sözleşmeden doğan veya sözleşmeyle ilgili her türlü uyuşmazlık, münhasıran İsviçre-Lozan'da bulunan Spor Tahkim Mahkemesi'ne sunulacaktır ve Spor Tahkim Mahkemesi Kuralları çerçevesinde kesin olarak karara bağlanacaktır.*”

³¹⁷ Gardiner vd., **a.g.e.**, s. 245; Oschütz, **a.g.m.**, s. 677; Raber, **a.g.e.**, s. 84; Moore, **a.g.e.**, s. 230; Lewis,Taylor, **a.g.m.**, s. 279; Erkiner, **C.A.S.**, 86-87.

çözümlemesini istediği hususların anlatımı ile birlikte olayların kısa bir anlatımı ve hukuki savlarını, kendi iddialarını, tahkim sözleşmesinin bir suretini veya tahkim kaydını içeren belgeyi, hakem sayısı ve isimlerinin belirlenmesi hakkında gerekli beyanları, CAS hakem listesinden seçilen hakemlerin isimlerini ve adreslerini içeren bir dilekçeyi sunması gerekmektedir. Dilekçenin sunulması sırasında davacı taraf en az 500 İsviçre Frangı tutarındaki başvuru harcını yatırmak zorundadır. Bu harç ile kalem giderleri karşılanmaktadır. Harcın yatırılmaması durumunda dava dilekçesi verilmemiş sayılır ve CAS başvuru hakkında hiçbir işlem yapmaz. Ayrıca, tahkim dilekçesinin sunulması sırasında da dilekçede bulunması gereken unsurların olmaması halinde CAS kalemi, davacıya dilekçesini tamamlamak üzere bir kereye mahsus olmak üzere kısa bir süre tanımakta, aksi takdirde davacı isteminden vazgeçmiş sayılmaktadır³¹⁸.

Diğer taraftan yukarıda da belirtildiği üzere, bir federasyonun, bir derneğin veya başka bir spor teşkilatının bir kararına karşı, söz konusu kuruluşların düzenlemelerinde CAS tahkimi öngörülmüş ise veya taraflar özel bir tahkim sözleşmesi akdetmişler ise ve bu kuruluşların düzenlemelerinde CAS'a başvuru öncesi bütün hukuk yolları (Spor kuruluşu içindeki tüm iç itiraz yolları) tüketilmişse³¹⁹ CAS Tahkim Birimine başvuruda bulunulabilecektir³²⁰. Ayrıca, CAS İlk Derece Tahkim Biriminin verdiği kararlar da CAS Temyiz Tahkim Biriminde temyizen incelenebilmektedir³²¹. Ancak buradaki ifade ile anlatılmak istenen, tarafların ihtiyari tahkim prosedürü uyarınca CAS'da yapılan her yargılama sonucu verilen kararın CAS Temyiz Tahkim Kurulu'na götürülebilmesi değildir. Burada vurgulanan, bir spor federasyonunun CAS'ı

³¹⁸ CAS Usul Talimatı m.R64/1, R38; Kraehe, **a.g.m.**, s.99-100.

³¹⁹ Milletlerarası Binicilik Federasyonu'nun Ana Statüsü'nün 85.maddesinde *FEI* düzenlemelerinde öngörülmüş olan hukuk yolları tüketimeden CAS'a başvuruda bulunulamayacağı belirtilmiştir.(*FEI* Ana Statüsünün tam metni için bkz.: (Çevrimiçi, <http://uci.ch/imgArchive/Rules/statuE.pdf>, 21.02.2009.)

³²⁰ CAS Usul Talimatı m.R47; Oschütz, **a.g.m.**, s. 677- 678; Krahe, **a.g.m.**, s.99; Küçükgüngör, **Milletlerarası Tahkim**, s.18.

³²¹ CAS Usul Talimatı m.R47/2.

kendi yargı organlarından birinin yerine kullanmaya karar vererek yetkilendirmesi durumunda, CAS'ın federasyonun karar mercii yerine vermiş olduğu kararın federasyon düzenlemelerinde yer alması halinde yani belirli şartlar çerçevesinde temyizden CAS Temyiz Tahkim Birimine götürebilme imkânıdır.³²²

CAS Temyiz Tahkim Birimine başvurmayla karar veren taraf; davalının adını ve adresini, temyiz edilen kararın bir suretini, kendi iddialarını, taraflar tek hakeme başvurmayı aralarında kararlaştırmadıkları durumda davacının CAS listesinden seçmiş olduğu hakemin adını, yürütmeyi durdurma talebi varsa bu talebin gerekçesini, CAS' a başvuruyu öngören tüzük, talimat veya özel sözleşme hükümlerinin bir suretini içeren bir dilekçeyi sunması gerekmektedir. Dilekçenin verilmesi sırasında davacı taraf en az 500 İsviçre Frangı tutarındaki başvuru harcını yatırmak zorundadır. Harcın yatırılmaması durumunda ilk derece tahkim usulünde olduğu gibi dava dilekçesi verilmemiş sayılır ve CAS başvuru hakkında hiçbir işlem yapmaz. Ayrıca, tahkim dilekçesinin sunulması sırasında da dilekçede bulunması gereken unsurların olmaması halinde CAS kalemi, davacıya dilekçesini tamamlamak üzere bir kereye mahsus olmak üzere kısa bir süre tanımakta, aksi takdirde davacı isteminden vazgeçmiş sayılmaktadır.³²³

c. Tahkimin Yeri

CAS, merkezinin Lozan'da bulunması nedeniyle hakem heyetleri de yargılama işlemlerini Lozan'da gerçekleştirmektedirler. Ancak bazı durumlarda, hakem heyeti başkanı veya hakem heyeti başkanının yokluğunda ilgili dairenin başkanı, tarafların da görüşünü aldıktan sonra duruşmanın başka bir yerde yapılmasını ve bunun koşullarına karar

³²² Kraehe, **a.g.m.**, s.99.

³²³ CAS Usul Talimatı m.R48, R65/2.

verebilmektedir.³²⁴ Bununla birlikte, yargılama işlemleri fiili olarak nerede yürütülürse yürütülsün, CAS'ın hukuki merkezinin Lozan olması nedeniyle tahkim yargılaması İsviçre hukukuna (*lex arbitri*) tabidir. Dolayısıyla, tahkime elverişlilik, tahkim anlaşmasının geçerliliği ve hakem kararına karşı başvurulabilecek yollar İsviçre hukukuna göre tespit edilecektir.³²⁵ Bu kural CAS nezdinde yapılan bütün yargılamalardaki usulün yeknesak olmasını ve tarafların yaşadıkları yere göre değişmeyecek şekilde objektif olarak uygulanmasını sağlamaktadır.³²⁶

d. Tahkimin Dili

CAS'da yargılama dili olarak İngilizce ve Fransızca dilleri kullanılmaktadır. Ancak, taraflar arasında hangi dilin yargılama faaliyetinde kullanılacağına ilişkin bir anlaşmanın bulunmaması durumunda hakem heyeti başkanı veya hakem heyeti başkanı belirlenmemişse ilgili dairenin başkanı, yargılamanın başında dava ile ilgili önem taşıyan bütün hususları da göz önüne alarak, bu iki dilden birisini tahkim dili olarak belirlemektedir. Bu aşamadan sonra hakem heyeti ve taraflar yargılama dilini değiştirmedikleri sürece bütün yargılama işlemlerinde seçilmiş olan dil kullanılmaktadır. Ayrıca, taraflar hakem heyetini bilgilendirmeleri ve hakem heyetinin kabul etmesi şartıyla başka bir dili de seçebilmektedirler. Bu durumda hakem heyeti, yapılacak olan tercüme masraflarını taraflara yükletilmesini kararlaştırabileceği gibi heyet yargılama dilleri dışındaki dillerde olan bütün belgeleri, resmi yargılama dillerindeki tasdikli tercümeleri ile birlikte sunulmasını talep edebilmektedir³²⁷.

³²⁴ CAS Usul Talimatı m. R28.

³²⁵ Reeb, **The Role of the CAS**, s. 236; Bu kural, olimpiyatlarda ve bazı spor organizasyonlarında görev yapmak için kurulan geçici (*ad hoc*) tahkim mahkemeleri için de geçerlidir. (Oschütz, **a.g.m.**, s. 679, dn. 27.)

³²⁶ Lewis, Taylor, **a.g.m.**, s. 279; Oschütz, **a.g.m.**, s. 678- 679.

³²⁷ CAS Usul Talimatı m.R29; Raber, **a.g.m.**, s.85; Sima, **a.g.m.**, s.27.

5.CAS TAHKİMİ YARGILAMASI

a.Hakemler³²⁸

(1)Hakem Listesinin Oluşturulması

Bünyesinde bir hakem listesine sahip olan CAS, uyuşmazlıkları Birinci Derece Tahkim Birimi ve Temyiz Tahkim Birimi içerisinde bulunan bir veya üç hakemden (*arbitrator*) oluşan heyetler ile çözümlemektedir. CAS'ın aynı zamanda spor alanında meydana gelen uyuşmazlıkları arabuluculuk yoluyla çözümlemek amacıyla oluşturduğu bir arabulucular listesi de bulunmakta olup, arabuluculuk usulü CAS Arabuluculuk Talimatı ile düzenlenmiştir.³²⁹

Daha önce de belirtildiği üzere, *ICAS'ın* en önemli görevlerinden biri CAS hakem listesinde ve arabulucular listesinde bulunacak olan şahıslara karar vermektir.³³⁰ İşte, *ICAS* tarafından oluşturulan CAS hakem ve arabulucular listeleri dört yılda bir yenilenmektedir. Yeni listeler bir sonraki yılın 1 Ocak tarihinde yürürlüğe girmektedir. Hakemlerin listede yer almalarına ilişkin olarak ise herhangi bir süre sınırı bulunmamaktadır. Hakem listesinde en az 150 hakem, arabulucular listesinde ise en az 50 arabulucu bulunmaktadır.³³¹

ICAS, CAS hakemler listesini, eksiksiz bir hukuk bilgisine sahip, spor hukuku ve milletlerarası tahkim alanında uzman olan, genel olarak spor ve spor hukuku hakkında geniş bilgisi bulunan, CAS'ın çalışma

³²⁸ Bkz. dpn.116.

³²⁹ CAS Spor Tahkim Kodu m.S3.

³³⁰ CAS Spor Tahkim Kodu m.S6/3.

³³¹ CAS Spor Tahkim Kodu m.S13.

dillerinden İngilizce ve Fransızca'dan en az birisini çok iyi derecede bilen kişiler arasından oluşturmaktadır.³³²

Öte yandan, ICAS, hakem listesini oluştururken bazı kurallara uymak zorundadır. Bu yöntem gereğince seçilecek hakemlerin;

- 1/5'i IOC tarafından kendi içerisinde veya dışından teklif edilen kişiler arasından,
- 1/5'i milletlerarası federasyonlar tarafından kendi içerisinde veya dışından teklif edilen kişiler arasından,
- 1/5'i milletlerarası Milli Olimpiyat Komiteleri tarafından kendi içlerinden veya dışından teklif edilen kişiler arasından,
- 1/5'i sporcuların haklarını korumaya yönelik uygun danışmalar yapıldıktan sonra yukarıda belirtilen 3/5 oranındaki hakemler tarafından,
- 1/5'i hakemliğe aday göstermeye yetkili spor teşkilatları içerisinde (*IOC*, Milli Olimpiyat Komiteleri, Milletlerarası Federasyonlar) bağımsız olan kişiler arasından oluşturulacaktır.³³³ *ICAS*, hakemler listesinde yer alacak olan hakemlerin seçiminde mümkün olduğunca farklı kıtalar ve farklı hukuk kültürleri arasından adil bir dağılım yapmaya özen göstermelidir.³³⁴

³³² CAS Spor Tahkim Kodu m.S14.

³³³ CAS Spor Tahkim Kodu m.S14.

³³⁴ CAS Spor Tahkim Kodu m.S16.

(2) Hakemlerin Yükümlülükleri

CAS hakemlerinin ve arabulucularının atamaları yapıldıktan sonra, bu kişiler görevlerini tam bir bağımsızlık içerisinde, CAS Spor Tahkim Kodu hükümlerine uygun şekilde yerine getireceklerine dair bir taahhütname³³⁵ (*Arbitrator's acceptance and statement of independence*, hakemliği kabul ve bağımsızlık beyanı) imzalamak zorundadırlar.³³⁶ Çünkü, her hakemin, taraflardan bağımsız olması gerektiği gibi taraflardan birisine karşı bağımsızlığını tehlikeye düşürecek bir durumun³³⁷ ortaya çıkması halinde bu hususu açıklaması gerekmektedir.³³⁸ Ancak, her ne kadar hakemlerden bağımsızlık beyanı alınmakta ise de hakemlerden tarafsızlıklarına dair bir beyan istenmemektedir.³³⁹

Bir hakem, bağımsızlığından meşru şekilde kuşku duyulabilecek şartların bulunması durumunda reddedilebilmektedir. Red talebinin, red sebebinin öğrenilmesini takip eden yedi gün içerisinde yapılması gerekmektedir. Reddetme kararını verme *ICAS'ın* mutlak yetkisi içindedir.³⁴⁰ Ayrıca, hakemlerin, görevlerini yerine getirmekten kaçınmaları, görevlerini yerine getirmeleri sırasında engeller oluşması ve görevlerini bu mevzuat hükümlerine uygun şekilde yerine getirmemeleri durumlarında hakemler görevlerinden alınabilmektedir. Hakemleri görevden alma yetkisi de *ICAS'ın*

³³⁵ Taahhütname ile hakemlerden alınan beyan şu şekildedir: “*İşbu davada hakem olarak hizmet vermeyi kabul ettiğimi beyan ederim. CAS Kodunu bildiğimi ve Kodun gerektirdiği bütün niteliklere sahip hakem olarak hizmet verebileceğimi teyit ederim. Tarafların hepsinden bağımsızım ve öyle kalmaya kararlıyım; bildiğim kadarıyla, taraflardan herhangi birisinin nazarında bağımsızlığımı tehlikeye düşürebilecek nitelikte ve açıklamam gereken herhangi bir durumum bulunmamaktadır.*”

³³⁶ CAS Spor Tahkim Kodu m.S18.

³³⁷ Hakemin taraflardan birisi ile parasal bir bağı olması, hakemin taraflardan birisinin avukatı veya danışmanı olması, hakemin dava konusu uyuşmazlığın doğuşunda rol almış olması, hakemin daha önce bu konuda bir mütalaa vermiş olması, hakemin taraflardan birisi ile kan veya sıhri bağı bulunması hakemlerin bağımsızlığının zedelendiği bazı durumlardır. Hakem ile taraflardan birinin veya birkaçının aynı Devletin uyuşunda olmaları, hakemlerin bağımsızlığına engel oluşturmamaktadır. (Erkiner, C.A.S. , s.34-35)

³³⁸ CAS Usul Talimatı m.R33.

³³⁹ Erkiner, C.A.S. , s.35.

³⁴⁰ CAS Usul Talimatı m.R34.

yetkisi içinde bulunmaktadır.³⁴¹ Görevden alınan, istifa eden, vefat etmiş olan veya reddedilen hakemin yerine yeni bir hakem atanmaktadır.³⁴²

Öte yandan, CAS hakemlerinin ve arabulucularının, sır saklama yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu yükümlülük gereğince, hakemler uyuşmazlığa ve uygulanan usule ilişkin bilgileri üçüncü kişilere açıklayamamaktadırlar.³⁴³

(3) Hakemlerin Seçilmesi

Hakemler CAS birimlerinin sadece birinde görev yapmak üzere seçilmemektedirler. Hakemler, ilk derecede tahkim biriminde (*Ordinary Arbitration Division*) görev alabilecekleri gibi temyiz aşamasındaki bir uyuşmazlıkta da (*Appeals Arbitration Division*) görev alabilmektedirler.

Tahkim yargılamasını yürütecek olan hakemlerin seçilme usulü ve sayısı uyuşmazlığın ilk derece veya temyiz aşamasında olmasına göre farklılık göstermektedir.

i. İlk Derece Tahkim Yargılamasında Hakemlerin Seçilmesi

İlk derece tahkim (*Ordinary Arbitration*) yargılamasında hakem heyeti, uyuşmazlığın taraflarınca CAS hakem listesinden seçilen bir veya üç hakem tarafından oluşturulmaktadır. Taraflar arasında imzalanmış olan tahkim anlaşmasında hakemlerin sayısına ilişkin bir hükmün bulunmaması durumunda ise ilk derece tahkim biriminin (*Ordinary Arbitration Division*) başkanı, davaya konu uyuşmazlık konusunun miktarına, karmaşıklığına, hukuki sorunun önemine, uyuşmazlık konusu menfaatlerin büyüklüğüne göre

³⁴¹ CAS Usul Talimatı m.R35.

³⁴² CAS Usul Talimatı m.R36.

³⁴³ CAS Spor Tahkim Kodu m.S19.

hakem heyetinin tek veya üç kişiden oluşmasına karar vermektedir.³⁴⁴

Taraflar hakemlerin kimler olacaklarını kendileri belirlemektedirler. Ancak, tarafların bu konuda anlaşamamaları durumunda, CAS Usul Talimatında yer alan hükümler gereğince hakemler tayin edilmektedir. Buna göre tahkim anlaşması veya ilgili birim başkanının kararı gereğince bir tek hakemin belirlenmesi gereken durumlarda, taraflar dava dilekçesinin kalem tarafından alınmasından sonra saptadığı on beş günlük bir süre içinde bu hakemi anlaşma yoluyla belirleyip CAS içinde faaliyet gösteren kaleme (*Court Office*) bildirmeleri gerekmektedir. Taraflar aralarında bu süre içerisinde belirlemedikleri halde birim başkanı bu hakemi tayin edecektir. Diğer taraftan, tahkim anlaşması veya ilgili birim başkanının kararı gereğince üç hakemin belirlenmesi gerekiyorsa, davacı taraf, dilekçesi ile birlikte veya hakemlerin sayısı hakkında verilen karar sırasında tanınmış olan süre içerisinde bir hakem belirleyerek bunu kaleme bildirmek zorundadır. Aynı şekilde, davalı taraf da başvuruyu aldıktan sonra kalemin saptadığı süre içerisinde bir hakem belirlemek ve seçtiği hakemi kaleme bildirmek zorundadır. Bu belirlemelerin yapılmamış olması durumunda, birim başkanı, tarafların yerlerine ve onların adına bu belirlemeleri yapmaktadır. Bu şekilde belirlenen iki hakem de kalem tarafından verilen süre içerisinde aralarında anlaşarak hakem heyeti başkanı'nı seçmektedirler. Hakemlerin bu sürede bir anlaşmaya varamamaları halinde, birim başkanı, iki hakemin yerine ve onların adına heyet başkanı'nı belirlemektedir.³⁴⁵

Taraflarca belirlenen hakem veya hakemler kendiliğinden göreve başlayamamakta, hakemler ancak birim başkanının onayından sonra görevlendirilmiş olmaktadır. Birim başkanının gerekli onayı vermeden önce hakemlerin hakemliği kabul edip etmediklerini, etmişler ise bağımsızlık beyanında bulunup bulunmadıklarını incelemektedirler. Birim başkanının gerekli onayı vermesi ile kalem, dava dosyasını hakeme veya hakem

³⁴⁴ CAS Usul Talimatı m.R40.1.

³⁴⁵ CAS Usul Talimatı m.R40.2.

heyetine göndermektedir.³⁴⁶

ii. Temyiz Tahkim Yargılamasında Hakemlerin Seçilmesi

Temyiz tahkim (*Appeals Arbitration*) yargılamasında hakem heyeti, kural olarak üç hakem tarafından oluşmaktadır. Ancak temyiz talebinde bulunan taraf, CAS'a başvurusu sırasında (dava dilekçesinde) temyiz incelemesinin tek hakem tarafından yürütüleceğine ilişkin taraflar arasında imzalanmış bir anlaşmanın bulunduğunu belgelemesi halinde veya temyiz birimi başkanı dava konusunun ivedi nitelikte olduğunu ve bu sebeple uyuşmazlığın tek hakem tarafından görülmesi gerektiği kanaatine varması durumunda, temyiz yargılaması tek hakem tarafından yürütülecektir. Diğer taraftan, yapılan temyiz başvurularından ikisinin veya daha çoğunun aynı konuda olmaları durumunda birim başkanı, taraflara bütün uyuşmazlıkların tek bir hakem heyetinde incelenmesi için aralarında anlaşmaları çağrısında bulunabilmektedir. Tarafların bu konuda anlaşamamaları halinde ise Temyiz Birimi Başkanı bu konuda karar verme yetkisine sahiptir.³⁴⁷

Davaya üç hakemden oluşan bir heyetin bakması halinde, davacı taraf dava dilekçesi ile CAS listesinden kendi seçmiş olduğu hakemin adını bildirmiş ise, davalı da kendisine dava dilekçesinin tebliğinden itibaren on gün içerisinde, yine aynı listeden kendi hakemini seçerek CAS'a bildirir. Bu süre içerisinde davalının seçim yapmaması halinde ise Temyiz Birim Başkanı, davalı yerine ve onun adına bir hakem seçecektir.³⁴⁸ Heyet başkanlığını yürütecek üçüncü hakem de doğrudan birim başkanı tarafından, seçilmiş olan hakemlerin görüşünü aldıktan sonra tayin edilmektedir.³⁴⁹ Ancak, uygulamada Birim başkanının hakemlerin görüşünü almaksızın Heyet

³⁴⁶ CAS Usul Talimatı m.R40.3.

³⁴⁷ CAS Usul Talimatı m.R50.

³⁴⁸ CAS Usul Talimatı m.R53.

³⁴⁹ CAS Usul Talimatı m.R54/II.

Başkanını seçtiği görülmektedir.³⁵⁰

Üç hakemden oluşan heyetlerin göreve başlayabilmeleri için birim başkanının onayı gerekmektedir. Birim başkanı gerekli onayı vermeden önce hakemlerin hakemliği kabul edip etmediklerini, etmişler ise bağımsızlık beyanında bulunup bulunmadıklarını inceledikten sonra gerekli onayı vermesi ile kalem, dava dosyasını hakeme veya hakem heyetine gönderir.³⁵¹

Davacının veya davalının birden fazla kişiden oluşması durumunda davacılar kendi aralarında, davalılar da kendi aralarında bildirecekleri hakem hakkında bir uzlaşya varmaktadır. Ancak, bunu yapamadıkları halde ilgili Birim Başkanı tarafından hakemler belirlenmektedir.³⁵²

a.Yargılama Usulleri

CAS tahkiminde daha önce de belirtildiği üzere İlk derece tahkim yargılaması ile temyiz yargılaması olmak üzere iki temel yargılama usulü bulunmaktadır³⁵³. Bu yargılama usulleri dışında CAS'ın arabuluculuk ve *Ad Hoc* yöntemi ile uyuşmazlıkları çözümüleme yetkisi olduğu gibi³⁵⁴ milletlerarası spor kuruluşlarına da talep üzerine tavsiye niteliğinde görüş verme yetkisine de sahiptir. (CAS Spor Tahkim Kodu m.R60)

(1)Birinci Derece Tahkim Usulü³⁵⁵

İlk derece tahkim (*Ordinary Arbitration*) yargılama süreci, davacı tarafın CAS'a yaptığı yazılı başvuru ile başlamaktadır. (CAS Usul Talimatı

³⁵⁰ Erkiner, C.A.S. , s.50.

³⁵¹ CAS Usul Talimatı m.R40.3.

³⁵² CAS Usul Talimatı m.R41.

³⁵³ CAS Spor Tahkim Kodu m.S20; Sima, a.g.m., s.24.

³⁵⁴ CAS Arabuluculuk Talimatı m.1; CAS Olimpik Oyunlar Talimatı m.1.

³⁵⁵ Bu kurallar için bkz.: (çevrimiçi, http://www.tas-cas.org/en/arbitrage_reglement.asp/4-0-1030-4-1-1/5-0-1089-7-1-1/ , 10.03.2009)

m.R38) Tahkime başvuru yapıldıktan sonra taraflar geçici hukuki korumaların uygulanmasını isteyebilirler. Bunun üzerine, dava dosyası henüz hakem heyetine teslim edilmemiş ise ilgili birim başkanı, dosya teslim edilmiş ise hakem heyeti geçici hukuki koruma tedbirlerinin uygulanmasına karar verebilmektedir. Taraflardan birinin böyle bir ihtiyati tedbir talebinde bulunması halinde, karşı taraf 10 gün veya durumun gereğine göre tespit edilen daha kısa bir süre içinde dinlenmek üzere çağrıldıktan sonra sonra konuyla ilgili karar verilmektedir. Ancak, çok acil durumlarda karşı taraf daha sonra dinlenmek şartıyla ihtiyati tedbir kararı derhal vakit kaybetmeksizin verilebilmektedir.³⁵⁶

Başvuru koşullarında herhangi bir eksiklik olmadığı kanaatine varan kalem (*Court Office*), dava dilekçesini davalıya gönderir. Kalem, dava dilekçesiyle birlikte davalıdan, kendi insiyatifi çerçevesinde tanıyacağı süre içerisinde uyuşmazlığa uygulanacak hukuk, hakemlerin sayısı, CAS listesinden seçeceği hakem veya hakemlerin isimlerini bildirmesini ve cevap dilekçesini³⁵⁷ vermesini ister. İşte, bu aşamada yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan kurallar gereğince hakemlerin atamaları yapılmaktadır.³⁵⁸

Hakemin veya hakem heyetinin yapacağı yargılama, yazılı ve sözlü olmak üzere birbirini takip eden iki aşamadan oluşmaktadır. Kural olarak uygulanan usul yazılı olsa da heyetin gerekli görmesi halinde sözlü usüle de başvurulmaktadır.³⁵⁹ Hakem heyeti, tarafların da görüşünü aldıktan sonra, konu hakkında yeterince bilgilendirildiği kanısına varırsa duruşma yapılmasına gerek görmeyebilir.³⁶⁰

Yazılı usul dava dilekçesi ile cevap dilekçesini, gerekli görülmesi

³⁵⁶ CAS Usul Talimatı m.R37.

³⁵⁷ Davalının vereceği cevap dilekçesinde; savunmanın kısa bir anlatımı, her türlü yetkisizlik iddiası ve her türlü karşı iddia bulunmalıdır. (CAS Usul Talimatı m.R39)

³⁵⁸ CAS Usul Talimatı m.R39.

³⁵⁹ CAS Usul Talimatı m.R44.

³⁶⁰ CAS Usul Talimatı m.R44.2.

durumunda ise replik dilekçesi ve düplik dilekçesini içermektedir. Taraflarca bu dört dilekçenin karşılıklı verilmesinden sonra, bir taraf karşı tarafın muvaffakati olmadan yeni bir istemde bulunamaz. Ayrıca, tarafların bu yazışmalarında iddialarını ve savunmalarını dayandırdıkları delillerini, dinletmek istedikleri tanıkların ve bilirkişilerin isimlerinin de sunmaları gerekmektedir. Karşılıklı yazışmaların bitmesi ile, tarafların anlaşmaları veya Hakem Heyetinin olağanüstü nedenlerden dolayı izin vermesi dışında tarafların yeni deliller sunmasına izin verilmemektedir.³⁶¹

Taraflar arasındaki yazışmaların tamamlanmasıyla hakem heyeti başkanı bir duruşma günü tespit etmektedir. Genel olarak sadece bir kere yapılan bu duruşmada hakemler, tarafları, tanıkları, bilirkişileri ve son söz davalıya ait olmak üzere tarafların iddia ve savunmaları dinlenmektedir. Duruşma, taraflar aksini kararlaştırmadıkları sürece gizli celse (*in camera*, kapalı oturum) şeklinde yapılır. Ayrıca, heyet duruşmada zabıt (*the minutes*) tutabilmektedir.³⁶²

Duruşmada dinlenecek kişilerin yargılama dilleri olan İngilizce ve Fransızca dışındaki bir dille konuşmaları halinde bu kişi veya kişileri dinleten taraf tercüme masraflarına katlanmak zorundadır. Taraflar ayrıca dinlenmesini istediği tanık ve bilirkişilerin duruşmada hazır bulunmalarını sağlamakla ve bu kişilerin duruşmaya katılmaları nedeniyle yapmış oldukları giderleri karşılamakla yükümlüdür. Ancak, hakem heyetinin bu kişileri dinleme mecburiyeti bulunmamaktadır. Ayrıca, bilirkişinin, tanığın veya tercümanın dinlenmeleri sırasında hakem heyeti, yalan beyanda bulunulması halinde bu kişinin cezalandırılacağı uyarısını yapmaktadır. Sözlü duruşmadan sonra taraflar heyet talep etmediği sürece artık yazılı bir beyanda bulunamayacaklardır.³⁶³

³⁶¹ CAS Usul Talimatı m.R44.1.

³⁶² CAS Usul Talimatı m.R44.2.

³⁶³ CAS Usul Talimatı m.R44.2.

(2) Temyiz Tahkim Usûlü³⁶⁴

Temyiz tahkimi (*Appeals Arbitration*) yargılama süreci, davacı tarafın CAS'a yaptığı yazılı başvuru ile başlamaktadır.³⁶⁵

Kararı temyiz edilen bir spor federasyonunun veya spor teşkilatının tüzüğünde CAS Temyiz tahkimine başvurulmasına ilişkin bir düzenlemenin bulunmaması veya taraflar arasındaki tahkim sözleşmesinde temyiz süresine ilişkin herhangi bir hükmün bulunmaması halinde temyiz süresi kararın tebliğinden itibaren 21 gündür. Her ne kadar CAS'a temyiz başvuru süreleri birer hak düşürücü süre olduğu kabul edilmekte ise de süresinde yapılmayan bir başvuruyu CAS ilgili Birim Başkanı, tarafların görüşünü aldıktan sonra işleme koyabilmektedir³⁶⁶.

Temyiz talebinde bulunan davacı, temyiz süresinin sona ermesini takip eden 10 gün içerisinde olayları anlatan, temyize dayanak oluşturan hukuki gerekçeleri gösterilen, bütün delillerini kapsayan ve dinlenmesini istediği tanıkların, bilirkişilerin isimlerini içeren gerekçeli temyiz dilekçesini CAS'a sunmak zorundadır. Davacının sunacağı bu dilekçe, temyiz başvuru dilekçesini tamamlayıcı niteliktedir. Öte yandan, dilekçenin verilmemesi durumunda ise davacının temyizden vazgeçmiş olduğu sayılacaktır³⁶⁷.

İlk derece tahkim yargılamasında olduğu gibi, temyiz tahkim yargılamasında da başvuru yapıldıktan sonra taraflar geçici hukuki korumaların uygulanmasını isteyebilirler. Şöyleki, gerekçeli temyiz dilekçesinin kalem (*Court Office*) tarafından davalıya gönderilmesiyle, bu aşamada birim başkanı hakem heyetinin oluşturulmasıyla ilgili işlemleri yapmaya başlamakta ve dava dosyası henüz hakem heyetine teslim

³⁶⁴ Bu kurallar için bkz.: (çevrimiçi, http://www.tas-cas.org/en/arbitrage_reglement.asp/4-0-1031-4-1-1/5-0-1089-7-1-1/, 10.03.2009)

³⁶⁵ CAS Usul Talimatı m.R48.

³⁶⁶ CAS Usul Talimatı m.R 49.

³⁶⁷ CAS Usul Talimatı m.R51; Krahe, **a.g.m.**, s.100.

edilmemiş ise ilgili birim başkanı, dosya teslim edilmiş ise hakem heyeti, geçici hukuki koruma tedbirlerinin uygulanmasına karar verebilmektedir. Taraflardan birinin böyle bir ihtiyati tedbir talebinde bulunması halinde, karşı taraf 10 gün veya durumun gereğine göre tespit edilen daha kısa bir süre içinde dinlenmek üzere çağrıldıktan sonra sonra konuyla ilgili karar verilmektedir. Ancak, çok acil durumlarda karşı taraf daha sonra dinlenmek şartıyla ihtiyati tedbir kararı derhal vakit kaybetmeksizin verilebilmektedir.³⁶⁸

Gerekçeli temyiz dilekçesinin davalı tarafından tebliğ edilmesiyle tebliği izleyen 20 gün içerisinde davalı CAS'a savunmalarını, yetkisizlik iddiaalarını, karşı dava talebini, bütün delillerini, dinletmek istediği tanıkların ve bilirkişilerin isimlerini içeren cevap dilekçesini sunmak zorundadır. Kendisine verilen süre içinde bu yükümlülüğünü yerine getirmeyen davalıya karşı yargılama sürdürülerek, bir karar verilmektedir.³⁶⁹ Öte yandan, davalı, davacının gerekçeli dilekçesini tebliğ ettikten 10 gün içerisinde hakemini seçip bildirmekle yükümlüdür. Bu süre içerisinde hakem seçiminin yapılmaması halinde ise birim başkanı, davalı yerine seçim yapmak zorunda kalacaktır.³⁷⁰

Davacının gerekçeli temyiz dilekçesi ve davalının cevap dilekçelerinin sunulmasıyla taraflar yeni taleplerde bulunamayacakları gibi, savunmalarına ilaveler yapamazlar, yeni deliller ileri süremezler, yeni belgeler ibraz edemezler.³⁷¹

Diğer taraftan, temyiz tahkim yargılamasında, ilk derece tahkim yargılamasında olduğu gibi replik ve düplik dilekçeleri bulunmamaktadır. Bunun temelinde ise davanın CAS'a gelmeden önce bir Spor kuruluşunun idari ve yargı organlarından geçerek karar verilmiş olması ve bu karar verinceye kadar taraflar arasında birçok yazışmanın yapılmış olması

³⁶⁸ CAS Usul Talimatı m.R37.

³⁶⁹ CAS Usul Talimatı m.R55.

³⁷⁰ CAS Usul Talimatı m.R53.

³⁷¹ CAS Usul Talimatı m.R56.

yatmaktadır. Bu bakımdan CAS, temyiz yargılamasında birinci derece tahkim yargılamasına göre daha az yazılı usule ihtiyaç duymuştur.³⁷²

Taraflar arasındaki yazışmaların tamamlanmasıyla hakem heyeti başkanı bir duruşma günü tespit etmektedir. Genel olarak sadece bir kere yapılan bu duruşmada hakemler, tarafları, tanıkları, bilirkişileri ve son söz davalıya ait olmak üzere tarafların iddia ve savunmaları dinlenmektedir. Duruşma, taraflar aksini kararlaştırmadıkları sürece gizli celse (*in camera*, kapalı oturum) şeklinde yapılır. Ayrıca, heyet duruşmada zabıt (*the minutes*) tutabilmektedir.³⁷³

Duruşmada dinlenecek kişilerin yargılama dilleri olan İngilizce ve Fransızca dışındaki bir dille konuşmaları halinde bu kişi veya kişileri dinleten taraf tercüme masraflarına katlanmak zorundadır. Taraflar ayrıca dinlenmesini istediği tanık ve bilirkişilerin duruşmada hazır bulunmalarını sağlamakla ve bu kişilerin duruşmaya katılmaları nedeniyle yapmış oldukları giderleri karşılamakla yükümlüdür. Ancak, hakem heyetinin bu kişileri dinleme mecburiyeti bulunmamaktadır. Ayrıca, bilirkişinin, tanığın veya tercümanın dinlenmeleri sırasında Hakem Heyeti, yalan beyanda bulunulması halinde bu kişinin cezalandırılacağı uyarısını yapmaktadır. Sözlü duruşmadan sonra taraflar Heyet talep etmediği sürece artık yazılı bir beyanda bulunamayacaklardır.³⁷⁴

c. Uygulanacak Hukukun Belirlenmesi

CAS tahkim yargılamalarında uyuşmazlıklara hangi ülkenin hukunun uygulanacağı hususu büyük önem taşımaktadır. CAS tahkiminde taraflar aralarındaki uyuşmazlığa uygulanacak hukuku kendileri tespit

³⁷² CAS Usul Talimatı m.R56.

³⁷³ CAS Usul Talimatı m.R44.2, R57.

³⁷⁴ CAS Usul Talimatı m.R44.2, R57.

edebilmektedirler. Taraflar, bu seçimi aralarındaki tahkim sözleşmesinde veya tahkim şartı içeren bir sözleşmede belirleyebilmektedirler.³⁷⁵

Bu konuda taraflarca bir seçimin bulunmaması halinde uygulanacak hukukun tespiti ilk derece ve temyiz yargılamasında farklı şekillerde düzenlenmiştir. İlk derece yargılamasında tarafların uyuşmazlığa uygulanacak hukuku belirlememiş olmaları halinde, uyuşmazlık hakem heyeti tarafından İsviçre hukukuna göre karara bağlanır. Ayrıca, taraflar hakem heyetini uyuşmazlık hakkında hakkaniyete göre (*ex aequo et bono*) karar verilmesi konusunda serbestlik tanıyabilmektedirler.³⁷⁶

Temyiz yargılamasında ise taraflar uyuşmazlığa uygulanacak hukuku belirlememişlerse, hakem heyeti kararı temyiz edilen federasyon, dernek veya diğer spor kuruluşunun merkezinin bulunduğu ülke hukukunu veya uygulanmasının uygun olacağına karar verdiği hukuk kurallarını uygulayarak karar verir.³⁷⁷

d. Diğer Hizmetler

(1)Uzlaştırma³⁷⁸

CAS, uyuşmazlıkların çözümünü her zaman bir yargı kararına dayandırma zorunluluğu bulunmamakta olup, CAS uyuşmazlığın taraflarını tahkim yargılaması yerine öncelikle uzlaştırmaya (*conciliation*) yönlendirmektedir. Bu sebeple CAS tahkim yargılamasının her aşamasında uyuşmazlığın uzlaştırma yöntemi ile çözülmesi için girişimlerde bulunabilir. Bu yöntem ile ilk derece tahkim (*Ordinary Arbitration*) yargılamasında; taraflar

³⁷⁵ CAS Usul Talimatı m.R45, R58.

³⁷⁶ CAS Usul Talimatı m.R45.

³⁷⁷ CAS Usul Talimatı m. R58.

³⁷⁸ Bknz.98.dpn.

arasındaki uyuşmazlık dava dosyası hakem heyetine teslim edilmeden önce veya dosya hakem heyetine teslim edildikten sonra uyuşmazlığın uzlaştırma yoluyla çözülmesi her zaman için mümkündür. Tarafların uzlaştırma yöntemiyle anlaşmaya varmaları durumunda anlaşma sonucu ortaya çıkan sonuç tarafların rızalarının olması koşuluyla hakem kararı şeklinde düzenlenebilmektedir.³⁷⁹

(2)Arabuluculuk³⁸⁰

CAS'ın çok önemli diğer bir hizmeti ise, ilk derece tahkim yargılamasına tabi olan uyuşmazlıkların çözümünü arabuluculuk (*mediation*) yöntemiyle sağlamaktır. Arabuluculuk yöntemi ICAS tarafından belirlenen özel kurallarla (*CAS Arabuluculuk Talimatı, CAS Mediation Rules*)³⁸¹ düzenlenmiştir. Bu uyuşmazlık çözüm yoluyla, taraflar aralarında bir arabulucu yardımıyla uyuşmazlığın çözülmesini kararlaştırmakta ve iyi niyetle müzakereler yaparak resmi ancak bağlayıcı nitelikte olmayan bir çözüme ulaşmayı hedeflemektedirler.³⁸²

CAS arabulucuğu, aynı zamanda zorunluluğu ve şekil şartı olmayan bir usüldür. Bu yöntemle başvurulabilmesinin öncelikle şartı; uyuşmazlığın tarafları arasında bir arabuluculuk sözleşmesinin olması³⁸³ ve uyuşmazlığın ilk derece tahkim yargılamasına tabi olması zorunluluğudur. Diğer bir deyişle temyiz yargılamasına tabi olan spor federasyonları veya spor kuruluşları tarafından verilen disiplin kararlarının, arabuluculuk yoluyla çözülmesi

³⁷⁹ CAS Usul Talimatı m.R42.

³⁸⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Blackshaw, **a.g.m.**,s.70-77; Reeb, **Role Of the CAS**, s.234 vd.

³⁸¹ Bu kurallar için bkz.: (çevrimiçi, <http://www.tas-cas.org/en/mediation.asp/4-3-273-1036-4-1-1/6-0-1036-3-0-1/5-0-1079-7-1-1/> , 11.03.2009)

³⁸² Blackshaw, **a.g.m.**,s.70-71; CAS Arabuluculuk Talimatı m.1.

³⁸³ Sözleşmelere eklenecek arabuluculuk şartı örneği, CAS Spor Tahkim Kodunun Standart Hükümler başlığının Ek 1 Bölümünün m.3.1'inde şu şekilde gösterilmiştir: "İş bu sözleşmeden veya sözleşmeye sonradan eklenen maddelerden doğan veya bunlarla ilgili olan her türlü uyuşmazlık hakkındaki çelişme, yorum, infaz, sözleşmenin ihlali ve son bulması gibi hususlar ve aynı zamanda sözleşme dışı talepler, CAS'ın Arabuluculuk Talimatı uyarınca CAS'a sunulacaktır. Arabuluculuk usulünün tahkim dili olacaktır."

mümkün değildir.³⁸⁴

Arabuluculuk yönteminde gizlilik esastır. Bu sebepten ötürü arabuluculuğa katılan bütün kişiler üçüncü kişilere aksi yasalarda öngörülmedikçe görüşmeler hakkında bilgi veremedikleri gibi tarafların herhangi birinden bilgi alan arabulucu, bu bilgiyi diğer tarafa ancak ilgili tarafın izin vermesiyle açıklayabilmektedir.³⁸⁵

Arabulucunun; uyuşmazlığa konu olan noktaları tespit etmek, tarafların uyuşmazlık hakkında iyiniyetle görüşmelerde bulunmalarını sağlamak ve çözüm önerileri geliştirmek gibi görevleri bulunmaktadır. Bununla birlikte arabulucu, taraflara bir çözümü zorla kabul ettiremez.³⁸⁶ Arabulucular ileride tahkimde veya adli yargıda tanıklık yapmaya, beyanda bulunmaya zorlanamazlar.³⁸⁷

Arabuluculuk yöntemiyle uyuşmazlığın çözülmesi yönteminde CAS Arabuluculuk Talimatınca düzenlenmiş olan usul hükümleri aksi kararlaştırılmadığı sürece uygulanacağı gibi, taraflar uygulanacak usulü kendileri de belirleyebilmektedir.³⁸⁸ Ancak, tarafların usul konusunda anlaşılamamaları halinde arabulucu bizzat kendisi uygulanacak usulü belirleyecektir. Ayrıca, arabulucu tarafların uyuşmazlığın çözümünde gerekli ve uygun bulduğu bazı yöntemleri de uygulayabilir.³⁸⁹

Uyuşmazlığın CAS tarafından arabuluculuk yöntemiyle çözülmesini isteyen taraflar, kaleme yazılı başvuru yapmak zorundadır.³⁹⁰ Arabuluculuk başvuru tarihi, CAS Kalemine dilekçenin verildiği tarihtir. Kalem başvurusunu yapan taraf uyuşmazlığın diğer tarafına da başvurusunun bir suretini

³⁸⁴ Blackshaw, **a.g.m.**,s.71; CAS Arabuluculuk Talimatı m.1/2.

³⁸⁵ Blackshaw, **a.g.m.**,s.73; CAS Arabuluculuk Talimatı m.10.

³⁸⁶ Blackshaw, **a.g.m.**,s.73; CAS Arabuluculuk Talimatı m.9.

³⁸⁷ Blackshaw, **a.g.m.**,s.73; CAS Arabuluculuk Talimatı m.10.

³⁸⁸ Blackshaw, **a.g.m.**,s.72-73; CAS Arabuluculuk Talimatı m.3.

³⁸⁹ Blackshaw, **a.g.m.**,s.72-73 CAS Arabuluculuk Talimatı m.8.

³⁹⁰ CAS Arabuluculuk Talimatı m.4.

göndermelidir. Dilekçede uyuşmazlığın kısa bir anlatımının, arabuluculuk sözleşmesinin bir suretinin ve tarafların kimlik bilgilerinin bulunması gerekmektedir. Ayrıca, CAS'ın maktu olan 500 İsviçre Frangı tutarındaki harcı ayrı ayrı her iki tarafın yatırması gerektiği gibi, CAS Kalemi tarafından belirlenen süre içerisinde yine CAS Kalemi tarafından belirlenen bir idari masraf tutarının da yatırılması gerekmektedir.³⁹¹ Bu giderlerin ödenmemesi durumunda CAS tarafından herhangi bir işlem yapılmamaktadır. Şayet, taraflar masrafları aksi kararlaştırılmadığı sürece masrafları eşit olarak paylaşırlar.³⁹²

Öte yandan, taraflar arabulucuyu /CAS tarafından 4 yıllık bir süre için oluşturulan arabulucular listesinden veya CAS hakemleri arasından karşılıklı anlaşma ile seçerler.³⁹³

Arabulucu sayısı ise tahkim yargılamasında düzenlendiği gibi bu talimatta düzenlenmemiş olup, birden fazla arabulucunun taraflarca seçilebileceğine dair açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, Talimatta arabulucunun tekil olarak kullanılmış olması ve arabuluculuk yöntemindeki uygulama sebebiyle arabulucunun tek kişi olacağı sonucuna varılmaktadır. Tarafların arabulucunun seçimi konusunda anlaşamamaları da çoğu zaman söz konusu olabilmektedir. Bu durumda ise arabulucu CAS başkanı tarafından mevcut listeden seçilmektedir.³⁹⁴

Arabulucu, hakemlerde olduğu gibi görevini kabul edip etmemekte serbesttir. Arabulucu görevini kabul etmekle uyuşmazlığın ivedilikle çözümlenmesi için gerekli zamanı ayırmayı taahhüt etmiş olmaktadır. Diğer taraftan, arabulucunun da taraflara karşı bağımsız olması gerekmektedir. Taraflara veya taraflardan birisine karşı bağımsızlığını etkileyebilecek herhangi bir durumun oluşması halinde arabulucunun bunu açıklama

³⁹¹ CAS Arabuluculuk Talimatı m.4.

³⁹² Blackshaw, **a.g.m.**,s.74; CAS Arabuluculuk Talimatı m.14.

³⁹³ CAS Arabuluculuk Talimatı m.5.

³⁹⁴ Blackshaw, **a.g.m.**,s.72; CAS Arabuluculuk Talimatı m.6.

zorunluluğu doğmaktadır. Bu durumda, taraflar ayrı ayrı yazılı beyanda bulunarak arabulucunun görevine devam etmesini isteyebilecekleri gibi itirazda da bulunabilirler. Bu durumda CAS Başkanı tarafların da görüşünü alarak yeni bir arabulucu tayin edecektir.³⁹⁵

Arabuluculuk faaliyetleri esnasında taraflar kendilerini temsil ettirebilecekleri gibi gerekli gördükleri kişileri yanlarında danışman olarak bulundurabilmektedirler.³⁹⁶

Arabuluculuk yöntemi ile uyuşmazlığın çözümlenememesi halinde ve sonrasında bir tahkim yargılaması veya adli yargılamaya başvurulması halinde taraflar;

- Uyuşmazlığın muhtemel çözümü için tarafların sundukları teklifleri, görüşleri,
- Arabuluculuk sırasında taraflardan birisinin itiraflarını
- Arabuluculuk sırasında elde edilen belgeleri, notları ve diğer belgeleri,
- Arabulucu tarafından ortaya atılan teklif veya görüşleri,
- Taraflardan birisinin belli bir teklifi kabul etmeye eğilimli olup olmadığı,

Hususlarını bu davalarda dile getirmemeyi taahhüt etmektedirler. Diğer bir ifadeyle, arabuluculuk yöntemi ileride yapılabilecek yargılamalar için bir hazırlık safhası değildir.³⁹⁷

³⁹⁵ Blackshaw, **a.g.m.**, s.72; CAS Arabuluculuk Talimatı m.6.

³⁹⁶ CAS Arabuluculuk Talimatı m.7.

³⁹⁷ Blackshaw, **a.g.m.**, s.70-75; CAS Arabuluculuk Talimatı m.10.

Arabuluculuk faaliyeti;

- Taraflar arasında bir anlaşmanın imzalanmasıyla,
- Arabulucunun, artık arabuluculuğun sürdürülmesinin bir yarar sağlamayacağı kanısına varması ve bu yönünde yazılı bir beyanda bulunmasıyla,
- Taraflardan birinin veya bütün tarafların, arabuluculuğun sona erdiğini beyan etmeleri ile, taraflarca veya arabulucu tarafından sona erdirilebilmektedir.³⁹⁸ Uyuşmazlığın arabuluculuk ile çözümlenemediği hallerde taraflar aralarındaki sözleşmede bir tahkim hükmünün bulunması halinde tahkime her zaman için başvurabilirler.³⁹⁹

Arabuluculuk yöntemi ile uyuşmazlığın çözülmesi halinde ise uzlaşma arabulucu tarafından kaleme alınarak arabulucu ve taraflarca imzalanır. Taraflar bu anlaşmadan birer nüsha alırlar, bir nüshası ise CAS kalemine verilerek, kalemde saklanır. Bu anlaşma taraflardan biri tarafından yerine getirilmemesi durumunda diğer taraf bu anlaşmayı bir tahkim veya adli yargı mercine ibraz edebilir.⁴⁰⁰

(3)Görüş Bildirme

CAS tarafından sunulan son hizmet ise, tavsiye niteliğinde görüş bildirmektir. IOC, Milletlerarası Federasyonlar, Milli Olimpiyat Komiteleri, Dünya Anti-Doping Ajansı (*World Anti-Doping Agency, WADA*), IOC tarafından tanınan spor birlikleri ve Olimpiyat Oyunları Organizasyon Komiteleri (*Organising Committee for the Olympic Games, OCOG*) sporun uygulanmasını ve geliştirilmesini ilgilendiren tüm hukuki konularda

³⁹⁸ CAS Arabuluculuk Talimatı m.11.

³⁹⁹ CAS Arabuluculuk Talimatı m.13.

⁴⁰⁰ CAS Arabuluculuk Talimatı m.12.

veya spora ait her türlü faaliyet hakkında CAS'dan tavsiye kararı almak için başvurabilmektedirler.⁴⁰¹

Tavsiye kararı talebi, bu kararı verecek olan Heyeti aydınlatacak her türlü belgenin teslim edilmesi ile birlikte CAS'a yöneltilmektedir. CAS'a yapılan bu başvuru üzerine, CAS Başkanı görüş bildirmeye uygun olup olmadığını inceler. CAS Başkanı başvurunun görüş bildirmeye uygun olduğu kanaatine varırsa, CAS Hakem listesinden bir veya üç hakemlik bir heyet oluşturarak bu heyetin Başkanını belirler. Ardından, CAS Başkanı sorulan soruları Heyete teslim eder.⁴⁰² CAS bu şekilde oluşturulan Heyet aracılığıyla konuyu inceler ve gerekli duyarsa ilave bilgiler talep edebilir. Heyet tarafından verilen tavsiye kararı görüş talebinde bulunan tarafın muvaffakati alındıktan sonra yayınlanır. Ancak, CAS'ın vermiş olduğu bu tavsiye kararı hiçbir şekilde bir tahkim kararı (hakem kararı) niteliği taşımadığı gibi bu kararın herhangi bir bağlayıcı niteliği de bulunmamaktadır.⁴⁰³

(4)Ad Hoc Tahkim

CAS Ad Hoc (geçici) Tahkim Birimi (*The Ad Hoc Division of the CAS*) olimpiik oyunlar⁴⁰⁴ ve milletlerarası spor organizasyonları süresince sadece bu oyunlar ve organizasyonlarla ilgili uyuşmazlıkları çözümlmek amacıyla ICAS tarafından kurulmuş özel, geçici bir spor tahkim mahkemesi yargı organıdır.⁴⁰⁵

CAS Ad Hoc Tahkim Birimi olimpiik oyunların düzenlendiği yerlerde

⁴⁰¹ Blackshaw, a.g.m., s.77-78; CAS Spor Tahkim Kodu m.R60.

⁴⁰² CAS Spor Tahkim Kodu m.R61.

⁴⁰³ Blackshaw, a.g.m., s.78; CAS Spor Tahkim Kodu m.R62.

⁴⁰⁴ Olimpik Anlaşma'nın 74.maddesi gereğince; "Olimpiik oyunlar nedeniyle veya bunlarla ilgili olarak ortaya çıkan tüm uyuşmazlıklar Spor Tahkim Kuralları çerçevesinde sadece Spor Tahkim Mahkemesine sunulur."

⁴⁰⁵ Gabrielle Kaufmann- Kohler , "Arbitration at the Olympics Issues of the Fast-Track Dispute Resolution and Sports Law", **Kluwer Law International**, Lahey, 2001; Mc Laren, **A New Order**, s.9.vd.

uyuşmazlıkları 24 saat içinde kendine özgü kurallarla basit, esnek bir yöntemle ücretsiz olarak çözmekle görevlidir. *Ad Hoc* Tahkim yargılaması sonunda verilen kararlar kesin ve bağlayıcıdır. Bu sebeple, bu kararlara karşı temyiz veya itiraz yoluna başvurulamamakta ve kararlar nitelikleri gereğince vakit kaybetmeksizin icra edilmektedir. Öte yandan, bu geçici mahkemelerin görev süresi ve yetkisi oyunların tamamlanmasıyla sona ermektedir.⁴⁰⁶

CAS *Ad Hoc* Tahkim Birimi ilk olarak 1996 yılında *Atlanta* Olimpiyat Oyunlarında kurularak denenmiş, bu oyunlarda *Ad Hoc* Tahkim Biriminin başarılı bulunması üzerine;

- 1998 yılında *Nagano'da* düzenlenen Kış Olimpiyat Oyunlarında ve *Kuala Lumpur'da* düzenlenen *Commonwealth* oyunlarında,
- 2000 yılında Avrupa Futbol Birliği (*UEFA*) tarafından Belçika ve Hollanda'da düzenlenen Avrupa Futbol Şampiyonasında, *Sidney* Olimpiyat Oyunları'nda,
- 2002 yılında *Salt Lake City* Kış Olimpiyat Oyunlarında, *Manchester'da* düzenlenen *Commonwealth* oyunlarında ve Güney Kore'de ve Japonya'da düzenlenen Dünya Futbol Şampiyonasında,
- 2004 yılında *Atina* Olimpiyat Oyunlarında ve Portekizde düzenlenen Avrupa Futbol Şampiyonasında,
- 2006 yılında *Torino* Kış Olimpiyat Oyunlarında ve Almanya'da düzenlenen Dünya Futbol Şampiyonasında,
- 2008 yılında *Pekin* Olimpiyat Oyunlarında, İsviçre ve Avusturya'da düzenlenen Avrupa Futbol Şampiyonasında,

⁴⁰⁶ Mc Laren, *A New Order*, s.10.

bu oyunlar devam ettiği süre boyunca görev yapmışlardır.⁴⁰⁷

Yukarıda belirtilen bu spor organizasyonlarının her biri için ayrı ayrı kurulan bu geçici mahkemelerin; oluşumu, çalışma esasları ve mahkemelerde uygulanacak usul, CAS Spor Tahkim Kodu içerisinde yer alan “*Olimpik Oyunlar Talimatına*” (*Arbitration Rules for the Olympic Games*) göre belirlenmektedir. Ayrıca, uygulamada bazı oyunlar için Olimpik Oyunlar Talimatının tamamlayıcısı niteliğinde özel olarak kurallar da oluşturulmaktadır.⁴⁰⁸

e. Karar⁴⁰⁹

CAS yargılaması sonucunda verilen karar, çoğunlukla alınır. Çoğunluğun bulunmaması halinde diğer bir deyişle, hakemlerin farklı görüşlerde olmaları nedeniyle ortak bir karar verememeleri durumunda, heyet başkanı tarafından karar verilmektedir. İlk derece yargılamasının tek hakemle yapıldığı durumlarda hakem bizzat kendisi uyuşmazlık hakkında karar vermektedir.⁴¹⁰

Karar gerekçeli olarak yazılı şekilde verilir. Ayrıca, verilen karar taraflar aksini kararlaştımadıkları sürece tarih verilerek imzalanır. Ancak, karar imzalanmadan önce CAS genel sekreterine gönderilerek kararın

⁴⁰⁷ Beloff, **a.g.m.**, s. 5 vd., Kane, **a.g.m.**, s. 620; Lewis, Taylor, **a.g.m.**, s. 279; Oschütz, **a.g.m.**, s. 676-677.

⁴⁰⁸ *Manchester'da düzenlenen commonwealth oyunları için Arbitration Rules far the XVII Commonwealth Games in Manchester; Salt Lake City'de düzenlenen Kış Olimpiyat Oyunları için Arbitration Rules far the XIX Olympic Winter Games in Salt Lake City* adı altında sadece bu spor organizasyonlarına özgü tahkim kuralları belirlenmiştir.

⁴⁰⁹ Günümüzde dünyada CAS'a yapılan başvuru sayısındaki hızlı artışa paralel olarak ülkemizi ilgilendiren spor hukuku uyuşmazlıkları için de CAS'a yapılan başvurular günden güne artmaktadır. Örneğin; 10/09/2002 karar tarihli Ülkerspor-Euroleague davası, 10/03/2003 karar tarihli Beşiktaş-FIFA- FC Freiburg davası, 05/11/2003 karar tarihli Ariel Ortega-Fenerbahçe-FIFA davası, 24/04/2007 karar tarihli Galatasaray-Frank Ribery-Olimpik Marsilya Türk Sporunu ilgilendiren davalardan bazılarıdır. Yayınlanmış tüm CAS kararlarının İngilizce ve Fransızca tüm metinleri için bkz.: (çevrimiçi, <http://jurisprudence.tas-cas.org/sites/search/advanced.aspx>, 20.02.2009)

⁴¹⁰ CAS Usul Talimatı m. R46, R59.

yazılışında şekil yönünden herhangi bir yanlışlığın olup olmadığı incelenir ve aynı zamanda CAS sekreteri CAS'ın bazı temel prensiplerine aykırılıklar tespit etmesi halinde hakem heyetini bu konuda uyarabilir. CAS Kalemi tarafından taraflara yazılı olarak tebliğ edilen kararlar kesin olup, icra edilebilir niteliktedir.⁴¹¹

CAS düzenlemelerinde CAS tarafından ne tür kararlar verilebileceğine ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. CAS uygulamasında yargılama sonucu verilen kararların;

- tazminata hükmetme,
- spor federasyonu veya spor kuruluşu tarafından verilen kararın iptali,
- temyiz edilen kararın değiştirilmesi,
- spor federasyonu veya spor kuruluşu tarafından verilen kararın yeniden görüşülmesi için geri gönderme,
- verilen cezayı kaldırma, azaltma veya artırma,
- ihtiyati tedbir kararı niteliğinde olarak spor federasyonu veya spor kuruluşu tarafından verilen kararların icrasını durdurma şeklinde olduğu görülmektedir.⁴¹²

Öte yandan, temyiz yargılamasında kararın ilk dava dilekçesinin verildiği tarihten itibaren dört ay içerisinde karara bağlanması gerekmektedir. Ancak, ilk derece yargılamasında kararın hangi süre içerisinde verilmesi

⁴¹¹ CAS Usul Talimatı m. R46, R59.

⁴¹² Lewis, Taylor, **a.g.m.**, s.283.

gerektiğini gösteren bir hüküm bulunmamaktadır.⁴¹³

İlk derece yargılaması sonucunda verilen karar, niteliği gereği açıklanması gerekmedikçe veya taraflar aksi yönde bir anlaşma yapmadıkları sürece gizlilik prensibi gereğince kamuya açıklanamamaktadır. Diğer taraftan, temyiz yargılaması sonucunda verilen karar, taraflarca aksi kararlaştırılmadığı sürece, CAS tarafından açıklanabilmektedir.⁴¹⁴

İsviçre’de bulunan bütün tahkim heyetlerinin İsviçre Federal Mahkemesi’nin denetimine tabi olması nedeniyle CAS da İsviçre Federal Mahkemesi’nin denetimine tabidir. 1987 tarihli İsviçre Federal Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu’nun (*Switzerland’s Federal Code On Private International Law*) 190. maddesi gereğince⁴¹⁵, yetkisizlik, savunma haklarının sınırlandırılması, talep edilen birşey hakkında karar vermeme, talep edilmeyen birşeye hükmetme, hakem heyetlerinin gerektiği şekilde oluşturulmaması, kamu düzenine aykırı karar verilmesi gibi çok istisnai bazı durumlarda CAS kararlarına karşı, bu kararların tebliğ edilmesinden 30 gün içerisinde İsviçre Federal Mahkemesi’ne temyiz başvurusunda bulunulabilmektedir. Ayrıca, İsviçre’de ikametgâhı (*domicile*), mutad meskeni (*habitual residence*) veya ticari işletmesi (*business establishment*) bulunmayan taraflar daha önce yapmış oldukları bir anlaşma ile hakem kararlarının İsviçre Federal

⁴¹³ CAS Usul Talimatı m. R46, R59.

⁴¹⁴ CAS Usul Talimatı m. R46, R59.

⁴¹⁵ 18.11.1987 tarihli İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu’nun (*Switzerland’s Federal Code On Private International Law*) 190.maddesine göre; “ *Tahkim yargılaması sonucu verilen hakem kararları, kararın taraflara tebliğinden itibaren kesinlik kazanır. Ancak; Hakemin veya hakem heyetinin usulüne uygun olmayan şekilde tespit edilmiş olunması, Tahkim Mahkemesinin kendisini, haksız şekilde yetkili veya yetkisiz bulmuş olması, Tahkim Mahkemesinin kendisinden talep edilenin dışında veya taleplerden birisi hakkında karar verilmemiş olması, Taraflar arasındaki eşitliğe veya tarafların savunma haklarına saygı gösterilmemiş olunması, Hakem kararının İsviçre kamu düzenine aykırı olması , Hallerinde hakem kararı temyiz edilebilir. Yukarıda a ve b bentlerinde yazılı nedenlere dayanılarak ara karar niteliğindeki hakem kararları da temyiz edilebilir. Temyiz süresi tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlar.*”

Mahkemesi'nin denetimine tabi olmayacağını kararlaştırabilirler.⁴¹⁶

Öte yandan, CAS tarafından verilen kararların anlaşılabilmesi, eksik olması, kararlarda çelişkili ifadelerin kullanılması, yazım veya hesap hatalarının bulunması durumlarında taraflar kararın yorumlanması için CAS'a başvurabilmektedirler.⁴¹⁷

(1) Cas Kararlarına Yönelik Olumlu Eleştiriler

Dünyadaki tüm spor dallarına ilişkin uyuşmazlıkların çözümlenmesindeki tek yetkili kuruluş olan CAS'ın bağımsız ve tarafsız hakemleri aracılığıyla verdiği kesin, icra edilebilir nitelikteki kararları ile,

- Yetkili mahkeme, uyuşmazlığa uygulanacak hukuk, yargılama usulünü belirleme gibi sorunlar ortadan kalkmakta⁴¹⁸,
- Spor Hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde verilen birbiriyle uyumlu ve istikrarlı kararlar ile CAS içtihatları oluşmakta⁴¹⁹,
- Aynı uyuşmazlığın farklı mahkemeler ile farklı şekillerde çözümlenmesi olasılığı kalkmakta⁴²⁰,
- Uyuşmazlıklar spor hukuku alanında uzman ve güvenilir kişiler tarafından çözümlenmekte⁴²¹,
- Uyuşmazlıklar devlet mahkemelerine göre daha az masraflarla çözümlenmekte hatta bazı durumlarda uyuşmazlıkların çözümlenmesinde

⁴¹⁶ CAS Usul Talimatı m. R46, R59.

⁴¹⁷ CAS Usul Talimatı m.R63.

⁴¹⁸ Lewis, Taylor, **a.g.m.**, s. 263-264; Moore, **a.g.e.**, s. 228; Gardiner vd., **a.g.e.**, s. 244.

⁴¹⁹ Lewis, Taylor, **a.g.m.**, s. 263-264; Moore, **a.g.e.**, s. 228; Gardiner vd., **a.g.e.**, s. 244.

⁴²⁰ Lewis, Taylor, **a.g.m.**, s. 263-264; Moore, **a.g.e.**, s. 228; Gardiner vd., **a.g.e.**, s. 244.

⁴²¹ Raber, **a.g.e.**, s. 94; Lewis, Taylor, **a.g.m.**, s. 264- 265; Gardiner vd., **a.g.e.**, s. 244.

ücret alınmamakta⁴²²,

- Uyuşmazlıklar en kısa süre içerisinde hızlı bir şekilde çözümlenmekte⁴²³,
- Yargılama tarafların istekleri doğrultusunda gizlilik içinde yürütülebilmekte; kararlar kamuya açıklanmayabilmektedir.⁴²⁴

(2) CAS Kararlarına Yönelik Olumsuz Eleştiriler

CAS kararları bazı yönlerden ise eleştirilmektedir.⁴²⁵ CAS, özellikle dopinge ilişkin uyuşmazlıklarda gereksiz sertlikte ve milli olimpiyat komitelerini dışlayıcı nitelikte kararlar almaktadır.⁴²⁶ Öte yandan, CAS kararlarına ilişkin en olumsuz eleştiri ise söz konusu hakem kararlarının tanınması ve tenfizinin mümkün olmama ihtimalidir.⁴²⁷

⁴²² Adam Samuel, Richard Gearhart, “Sporting Arbitration and the International Olympic Committee's Court of Arbitration for Sport”, **Journal of International Arbitration**, 6.C., 1989, s. 41; Raber, **a.g.e.**, s. 92; Moore, **a.g.e.**, s. 228; Gardiner vd., **a.g.e.**, s. 244; Lewis, Taylor, **a.g.m.**, s. 265; disiplin cezalarına yönelik temyiz itirazlarında ve Olimpiyat Oyunları ile diğer spor organizasyonlarında görev yapmak üzere kurulan özel nitelikteki geçici tahkim mahkemelerinde (*Ad Hoc Division of CAS*) kural olarak yargılama ücretsizdir. (CAS Usul Talimatı m. R65/1, CAS Olimpik Oyunlar Talimatı m. 22)

⁴²³ Raber, **a.g.e.**, s. 88; Lewis, Taylor, **a.g.m.**, s. 264.

⁴²⁴ CAS Usul Talimatı m.R43,R59.

⁴²⁵ Eleştiriler için bkz. Nafziger, , **Sports Law** , s.240 vd.

⁴²⁶ Nafziger, , **Sports Law**, s.241; Erten, **a.g.e.**, s.245.

⁴²⁷ Samuel, Gearhart, **a.g.m.**, s.42; Reeb, **The Role Of The CAS**, s.237; Erten, **a.g.e.**, s.245.

III.Spor Hukuku Uyuşmazlıklarına İlişkin Yabancı Kararların Tanınması ve Tenfizi

A. Spor Kuruluşlarının Tahkim Kurulları Kararlarının Tanınması ve Tenfizi

5718 Sayılı MÖHUK'daki düzenleme ile (m.50-63) ancak yabancı mahkeme ve hakem kararlarının ülkemizde tanınması ve tenfizi mümkün olmaktadır. Ancak, spor kuruluşlarının tahkim heyetlerinin, spor hukuku uyuşmazlıklarına ilişkin vermiş oldukları kararlar birer hakem kararı olarak nitelendirilemeyeceği gibi mahkeme ilamı olarak da nitelendirilememektedir. Bu heyetler, milli veya milletlerarası spor kuruluşları tarafından oluşturulmuş organlar olmalarından dolayı bir tahkim mahkemesinin bağımsızlığına ve tarafsızlığına sahip değildir. Diğer bir deyişle, bu heyetler kendilerini oluşturan spor kuruluşlarının birer organı niteliğinde olup; vermiş olduğu kararlar, idari nitelikte ve yargı denetimine tabi olan kararlardır. Bu sebepten ötürü MÖHUK'da yabancı mahkeme ve hakem kararlarının tanınması ve tenfizine ilişkin hükümler, yabancı milli bir federasyonun veya milletlerarası bir spor kuruluşunun tahkim kurulunun verdiği kararlar için uygulanamamakta, bu kurulların vermiş oldukları kararların Türkiye'de tanınması ve tenfizi mümkün bulunmamaktadır.⁴²⁸

Hukuken tanınması ve tenfizi mümkün olmayan bu kararların aleyhe olan tarafça uygulanması zorunluluğu bulunmaktadır. Aynı zamanda karardan memnun olmayan tarafların, kararı veren spor kuruluşunun statüsünde bulunması kaydıyla bu kararı veren kurum aleyhine CAS'a tahkim yoluna başvurabilme imkanı da bulunmaktadır.⁴²⁹

⁴²⁸ Erten, **a.g.e.**, s.246.

⁴²⁹ Erten, **a.g.e.**, s.246.

B. CAS Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi

Türk hukukunda hakem kararlarının tanınması ve tenfizi belli koşullara bağlanmıştır. Öncelikle, bir hakem kararının Türkiye’de tanınması ve tenfizinin ön koşulu bu kararın tabi olduğu yer veya verildiği yer hukukuna göre kesinleşmiş, icra kabiliyeti kazanmış olması veya kararın taraflar için bağlayıcı (*binding*) nitelikte olması gerekliliğidir.⁴³⁰ Diğer bir deyişle, hakem kararlarının bağlayıcı olması, o kararın tanınması ve tenfizi için yeterli kabul edilmekte, ayrıca ilgili devlet hukukuna göre kesinleşmiş ve icra kabiliyeti kazanmış olması şartı aranmamaktadır.⁴³¹ Bu ön şartı taşıyan kararın aynı zamanda şu şartlara sahip olması gerekmektedir⁴³² :

- a) Yabancı hakem kararı taraflar arasında bir tahkim sözleşmesine veya esas sözleşmeye konulmuş bir tahkim şartına dayanmalıdır.
- b) Hakem kararı genel ahlak ve kamu düzenine aykırı olmamalıdır.
- c) Hakem kararına konu olan uyuşmazlığın Türk kanunlarına göre hakem yolu ile çözümü mümkün olmalıdır.
- d) Tarafların hakem önünde usulüne göre temsil edilmiş olmaları veya temsil edilmemiş olmakla beraber yapılan işlemleri sonradan açıkça kabul etmiş olmaları gerekmektedir.
- e) Tahkim sözleşmesinin ve şartının tabi olduğu hukuka göre geçerli olması gerekmektedir.
- f) Hakkında tenfiz kararı istenen tarafın iddia ve savunma hakkından mahrum bırakılmamış olması ve hakem seçiminden usulen haberdar edilmiş olması gerekmektedir.

⁴³⁰ MÖHUK m.60.

⁴³¹ Çelikel, **a.g.e.**, s.649.

⁴³² MÖHUK m.62.

g) Hakemlerin seçimi ve karar verirken uyguladıkları usul, tarafların serbest iradeleri ile belirlemiş oldukları hukuka uygun olmalıdır.

h) Hakem kararı, hakem sözleşmesi veya şartında yer alan konulara ait olmalıdır.

Yukarıda belirtilen şartların tümünü taşıyan CAS hakem kararlarının Türk hukukuna göre tanınması ve tenfizi mümkün olmaktadır. Bu sebeple CAS hakem kararlarının tanınması ve tenfizinin mümkün olabilmesi, hakem kararının hangi birim tarafından verilmiş olması ile de yakından ilişkilidir. Şöyle ki, CAS hakem kararının Birinci Derece Tahkim Birimi tarafından verilen bir karar olması halinde (özel hukuka ilişkin spor uyuşmazlıklarına ilişkin karar) ve kanunun yukarıda belirtilen tüm şartlarına sahip olması durumunda tanınması ve tenfizi mümkün olacaktır⁴³³.

CAS Temyiz Birimi tarafından verilen kararların (bir spor kuruluşunca verilen ve temyiz edilmiş karar hakkında verilen karar) tanınması ve tenfizi bu kararın ilgilileri tarafından yerine getirilmemesi durumunda söz konusu olmaktadır. Öte yandan, zaten statüsünü kaybetmek istemeyen federasyonun veya kulübün kararın gereklerini yerine getirmekten başka çaresi de bulunmamaktadır. Ancak, buna rağmen bu kararların tanınması ve tenfizinin istenmesi halinde, ilgililerin ciddi sıkıntılarla karşılaşılacağı görülmektedir. Şöyleki, bu birim tarafından verilen CAS hakem kararları MÖHUK'un 61 maddesinin c bendinde belirtilen "*Hakem kararına konu olan uyuşmazlığın Türk kanunlarına göre hakem yolu ile çözümü mümkün olması*" koşuluna sahip değildir. Bu uyuşmazlıkların çözümlenmesi için taraflar TFF veya GSGM Tahkim Kurullarına başvurabilmekte iseler de bu tahkim kurullarına yapılan başvurular mecburi tahkime tabidir.⁴³⁴ Ancak, Türk hukukunda tahkime elverişliliğin ölçütü, tarafların uyuşmazlık konusu üzerinde serbestçe tasarruf etmelerine (ihtiyari tahkim) bağlıdır. Diğer bir deyişle, tarafların uyuşmazlığı

⁴³³ Erten, a.g.e., s.247.

⁴³⁴ Erten, a.g.e., s.248.

SONUÇ

Günümüzde hızla evrenselleşen spor; dev bir sektör haline gelerek günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Bu sebeple, sporun özneleri arasında çıkabilecek uyuşmazlıkları kendine özgü kurallarla çözüme kavuşturan, spordaki hukuki düzenlemeleri sistematik bir şekilde inceleyen bir hukuk disiplini olan “spor hukuku” kendiğinden oluşmuştur.

Spor hukuku kapsamında çıkan uyuşmazlıklar, devletlerin yargı organlarınca çözümlenebileceği gibi alternatif uyuşmazlık çözüm yollarıyla ve tahkim yoluyla da çözümlenebilmektedir. Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları dışında özellikle tahkim, sağladığı avantajlar ile spor hukukunda gerek Türkiye’de gerekse milletlerarası alanda en çok tercih edilen uyuşmazlık çözüm yolu haline gelmiştir. Bunun sonucunda tüm dünyada kabul gören bir spor tahkim mahkemesinin oluşturulması zorunluluğu ortaya çıkmış; böylelikle spor hukuku uyuşmazlıklarının en kısa süre içerisinde çözmeye tek yetkili, bağımsız ve kararları bağlayıcı bir yargı kurumu olan “*Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi*” (*Court of Arbitration for Sport, CAS*) oluşturulmuştur.

CAS, kendi içinde oluşturduğu hakem heyetleri ile, öncelikle dopinge ilişkin olmak üzere, tüm spor hukuku uyuşmazlıklarını, spora özgü nitelikteki usul kuralları çerçevesinde, tahkim ve arabuluculuk yöntemlerini kullanarak çözüme bağlamakla ve uzun vadede milli, milletlerarası spor federasyonları ve spor kuruluşlarının usule ilişkin kuralları arasındaki uyumu sağlamakla görevlendirilmiştir. CAS bu fonksiyonlarını yapısal olarak, yargılamayı yapan birimleri olan İlk Derece Tahkim Birimi ile Temyiz Tahkim Birimi ve CAS’ın ekonomik-yönetmel ihtiyaçlarını karşılayan ICAS ile yerine getirmektedir. Böylelikle, spor hukuku uyuşmazlıkları CAS’ın kendine has usulleriyle çözümlenmektedir.

Ancak, CAS hakem kararlarının ülkemizde tanınması ve tenfizinde birtakım sıkıntılarla karşılaşilmektedir. Bu sebeple CAS hakem kararlarının tanınması ve tenfizinin mümkün olabilmesi, hakem kararının hangi birim tarafından verilmiş olması ile de yakından ilişkilidir. Şöyle ki, CAS hakem kararının Birinci Derece Tahkim Birimi tarafından verilen bir karar olması halinde (özel hukuka ilişkin spor uyuşmazlıklarına ilişkin karar) ve MÖHUK'ta belirtilen tüm şartlarına sahip olması durumunda tanınması ve tenfizi mümkün olacaktır. Ancak, CAS Tahkim Birimi tarafından verilen kararların Türkiye'de tanınması ve tenfizi mümkün gözükmemektedir.

Öte yandan, CAS hakem kararlarının Türkiye'nin de imzasının bulunduğu *New York Sözleşmesi* kapsamında tanınması ve tenfizi ilk bakışta mümkün görünse de Türkiye'nin Sözleşmeye koyduğu iki çekince ile (karşılıklılık ve ticari nitelikte uyuşmazlıklar) tanıma ve tenfiz kapsamındaki alanlar daraltılmıştır. Bu nedenle, Sözleşmeye konulan çekinceler gereğince ancak ticari nitelikteki spor hukuku uyuşmazlıklarına ilişkin CAS hakem kararlarının tanınması ve tenfizi mümkün olmaktadır.

KAYNAKÇA

ADAL, Erhan; **Hukukun Temel İlkeleri**, 5.B., İstanbul, 1998,

AKINCI, Ziya; **Milletlerarası Tahkim**, Ankara, 2007. (Tahkim)

AKINCI, Ziya; **Milletlerarası Ticari Hakem Kararları ve Tenfizi**, Ankara, 1994.

AKİPEK, Jale G., AKINTÜRK, Turgut; **Türk Medeni Hukuku: Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku**, 6.B., 1.C., İstanbul, 2007.

ALTAY, İsmail; “Sporda Uyuşmazlıkların Alternatif Çözümü ve Türk Futbolunda Tahkim”, **Spor Hukuku Tezleri**, Ed.: Kısmet Erkiner, İstanbul, 2007, s. 3-65.

AMMAN, M. Tayfun; “Spor Sosyolojisi”, **Sporda Sosyal Bilimler**, Der.: H.Can İkizler, İstanbul, 2000.

BELOFF, Michael J., KERR, Tim, DEMETRIOU, Marie; **Sports Law**, Oxford, 1999.

BIÇAKÇI, Levent; “Uluslararası Spor Yargısı”, **Spor Hukuku Dersleri**, Ed.: Kısmet Erkiner, İstanbul, 2007, s.47-461.

BİÇKİN, İnci; “Genel Olarak Alternatif Uyuşmazlık Çözümü”, **HPD.**, S. 7, 2006, s.34 vd.

BİLGE, Necip; **Hukuk Başlangıcı: Hukukun Temel Kavram ve Kurumları**, 17.B., Ankara, 2003.

BITTING, Melisa R.; "Mandatory, Binding Arbitration for Olympic Athletes: Is the Process Better or Worse for Job Security?", **The Court of Arbitration for**

Sport 1984-2004, Ed. Ian S. Blackshaw, Robert Siekmann, Janwielle Soek, 1. B, Asser Press, 2006, s. 365-385.

BLACKSHAW, Ian S.; "Sports Marketing-The EC Challenge", European Business Law Review, 1993, s.111-112.**(Sports Marketing)**

BLACKSHAW, Ian S.; "The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Settling Disputes Effectively Within the Family of Sport", **Entertainment Law**, 2.C, S.2, London, 2003, s.61-83. (çevrimiçi <http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume2/number2/blackshaw.pdf>, 02.03.2009). **(CAS)**

BROWN, Henry J., MARRIOTT, Arthur L., **ADR Principles and Practice**, London, 1993.

BURGER, Warren E.; "Taking Sports out of the Courts: Alternative Dispute Resolution and the International Court of Arbitration for Sport", **Journal of Legal Aspects of Sport**, 10.C., S.2, 2000, s. 123-125.

CADDELL, Richard; "Referees Liability for Catastrophic Sports Injuries A UK Perspective", **Marq. Sports L. Rev.**, 2004, 15.C., s. 415-424.

COŞAR, V.Ahsen; "Sporcuların İş Hukuku ve Sosyal Sigortalar Hukuku Yönünden Statüleri", **Yargıtay Dergisi**, Ocak 1975, s.148.

ÇAĞLAYAN, Ramazan; **Spor Hukuku**, Ankara, 2007.

ÇAKAR, İlhan; "Sporda Vergi Hukuku", **Spor Hukuku Tezleri**, Ed.: Kısmet Erkiner, İstanbul, 2007, s.69-110.

ÇAVUŞOĞLU, Gülgün; "Uluslararası Binicilik Federasyonu (FEI)", **Spor Yargı Kararları**, Ed.:Kısmet Erkiner, İstanbul, 2007, s.311-328.

ÇOLAKOĞLU, Tekin; “**Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimleri**”, (çevrimiçi, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_700.htm, 15.01.2009)

DONATSCH, Andreas; “Sporun Cezai Korunmasına İlişkin Düşünceler”, **Spor ve Ceza Hukuku**, Çev.:Sevim Gezici,Ed.: Prof. Dr. Kayıhan İçel, Ankara, 2004, s.113-141.

DONATSCH, Andreas; “Spor Organizatörünün Cezai Sorumluluğu”, **Spor ve Ceza Hukuku**, Çev.: Mahmut Koca, Ed.: Prof. Dr. Kayıhan İçel, Ankara, 2004, s.71-80.

DOST, Süleyman; **Yabancı Yatırım Uyuşmazlıkları ve ICSID Tahkimi**, Ankara, 2006.

DÖNMEZ, K.Yücel; "Türk Spor Hukukunun Kaynakları", **Faruk EREM Armağanı**, Ankara, 1988, s.223.

EDİS, Seyfullah; **Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri**, 6.B., Ankara, 1997.

ERDOĞAN, Feyiz; **Uluslararası Hukuk ve Tahkim**, Ankara, 2004.

EREN, Fikret; **Borçlar Hukuku: Genel Hükümler**, 9.B., İstanbul, 2006.

ERKİNER, Kısmet; **Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi C.A.S.**, Ankara, 2006. **(C.A.S.)**

ERKİNER, Kısmet; “Uluslararası Federasyonların Disiplin Organları”, **Spor Hukuku Dersleri**, Ed.: Kısmet Erkiner, İstanbul, 2007, s.435-443. **(Disiplin Organları)**

ERTAŞ, Şeref; "Spor Karşılaşmalarında Sporcuların Yaralanmalarından ve Ölümlelerinden Doğan Sorumluluk", **Spor Hukuku Dersleri**, Ed.: Kısmet Erkiner, İstanbul, 2007, s.237-264.

ERTAŞ, Şeref, PETEK, Hasan; **Spor Hukuku**, Ankara, 2005.

ERTEN, Rıfat; **Milletlerarası Özel Hukukta Spor**, Ankara, 2007.

EYRENCİ, Öner; "Hukuka Uygun Belirli Süreli İş Akitlerinin Türleri", **Belirli Süreli İş Akitlerinin Hukuki Sorunları**, Der.: Manfred Rehbinder-Münir Ekonomi, İstanbul, 1979.

FİŞEK, Kurthan; **Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünya'da Türkiye'de Spor Yönetimi**, 2.B., Ankara, 1998.

GARBARINO, Robert P.; "So You Want to be Sports Lawyer, or is it a Player Agent , Player Representative, Sport Agent, Contract Advisor, Family Advisor or Contract Representative", **Vill. Sports & Ent. L. J.**, 2006, 13.C., s. 1-36.

GARDİNER, Nathanie S.; FELİX, Joseph A.; "Juridification of the Football Field: Strategies for Giving Law the Elbow", **Marquette Sports Law Journal**, 5.C., 1.S., 1994, s. 215-250.

GEORGE, James; "Watson v British Boxing Board of Control: Negligent Rule-Making in the Court of Appeal", **Modern Law Review**, 2002, 65.C., s. 106-119.

GENÇ, Durmuş Ali; **Spor Hukuku Ders Kitabı**, İstanbul, 1998.(**Spor Hukuku**)

GENÇ, Durmuş Ali; **Futbol Kulüplerinin Stratejik Yönetimi**, Ankara, 1999.(**Futbol Kulüpleri**)

GILSON, Eric T.; “Exploring the Court of Arbitration for Sport”, **Law Library Journal**, 98.C., New Jersey, 2006, s.503-514.

GÖNEN, Teoman; “Profesyonel Futbolcu ve Sosyal Sigortalar”, **İş ve Hukuk**, 1971, S.60, s.4.

GÖZÜBÜYÜK, A.Şeref, TAN, Turgut; **İdare Hukuku: Genel Esaslar**, 1.C., B.3, Ankara, 2004.

GÜNAL, A.Nadi, KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan; **Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat**, Ankara ,1998. (Mevzuat)

GÜNAL, A.Nadi, KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan; “Türk Spor Teşkilatının Hukuki Yapısı”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 1998, S.3, s.1035-1065. (Türk Spor Teşkilatı)

GÜVEN, Özbay; **Türklerde Spor Kültürü**, 2.B., Ankara, 1999.

HAHN, Dominique; “Presentation of CAS Judicial Practice”, **Law and Sport, International Conference Court of Arbitration for Sport**, 1993, s. 148-152.

ILDIR, Gülgün; **Alternatif Uyuşmazlık Çözümü**, Ankara, 2003. (Uyuşmazlık Çözümü)

ILDIR, Gülgün; “Alternatif Uyuşmazlık Çözümü ve Hak Arama Özgürlüğü”, **75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı**, Ankara, 2005, s. 397-420.

İÇEL, Kayıhan; **Spor ve Ceza Hukuku**, Ankara, 2004.

İNAN, A.Naim; **Borçlar Hukuku: Genel Hükümler**, 3.B., Ankara, 1984.

KALPSÜZ, Turgut; **Türkiye’de Milletlerarası Tahkim**, Ankara, 2007.

KANE, Darren; “Twenty Years On: An Evaluation of the CAS”, **Melbourne Journal Of International Law**, 4.C., 2003, s.611-635.

KARAOĞLU, Ercan; **Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar, Tarafları Ve İhtilafların Spor Hukuku Mevzuatı Çerçevesinde Çözümü**, Ankara, 2007.

KARATAŞ, İzzet; **İhtiyari Tahkim**, Ankara, 1999.

KAPLAN, Yavuz; **Milletlerarası Tahkimde Usule Aykırılık**, Ankara, 2002.

KAUFMANN Gabrielle – Kohler; “Arbitration at the Olympics Issues of the Fast-Track Dispute Resolution and Sports Law”, **Kluwer Law International**, Lahey, 2001.

KAUFMANN, Stephen A; “Issues in International Sports Arbitration”, **Boston University International Law Journal**, 1995, s.527-550.

KETEN, Mustafa; **Türkiye'de Spor**, Ankara, 1974.

KILIÇOĞLU, Ahmet; **Borçlar Hukuku: Genel Hükümler**, 4.B,

KİTE, Deniz; **21. Yüzyılda Arabuluculuk – Mediasyon**, Kayseri, 2007.

KOÇAK, T.Emre; **Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu**, Ankara, 2007.

KRAEHE, Christian; “ The Appeals Procudure Before the CAS”, **The Court of Arbitration for Sport**, Ed.: Ian Blackshaw, Robert Siekmann, Janwillem Soek, Lahey, 2006, s.99-100.

KURU, Baki, ARSLAN, Ramazan, YILMAZ, Ejder; **Medeni Usul Hukuku**, 17.B., Ankara, 2006.

KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan; “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, **GÜHFD**, C. 2, S. 1-2, 1998, s. 127-139. **(Sporcular)**

KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan; “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim”, **AÜHFD**, 2.S., 53.C., 2004, s.1-32. **(Milletlerarası Tahkim)**

KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan; “Türk Spor Yargılaması”, **Spor Hukuku Dersleri**, Ed.: Kısmet Erkiner, İstanbul, 2007, s.305-320. **(Spor Yargılaması)**

LEWIS, A., J.Taylor; **Sport: Law and Practice**, London, 2003.

LUCK, Corina; **Arbitration in Football: Issues and Problems Highlighted by FIFA's Experiences with the Court of Arbitration for Sports**, Zürih, 2004.

MCLAREN, Richard H.; “Sports Law Arbitration By Cas: Is It The Same As International Arbitration?”, **Pepperdine Law Review**, C.29, 2001, s.10. **(International Arbitration)**

MCCLAREN, Richard H.; “A New Order: Athletes’ Rights and the Court of Arbitration at the Olympic Games Olympika”, **The Journal of Olympic Studies**, 8.C., 1998, s.1-24.**(A New Order)**

MCLAREN, Richard H.; “Introducing the Court of Arbitration for Sport: The Ad Hoc Division at the Olympic Games”, **Marquette Sports Law Review**, 12. C. , 1.S., 2001, s. 516-520. **(Ad Hoc Division)**

MOORE, Craig; **Sports Law and Litigation**, Welwyn Garden City, 2000.

NAFZIGER, James A.R.; “The Court Of Arbitration For Sport and the General Process Of International Sports Law”, **International Law and The Hague’s 750th Anniversary**, Ed.:W.B.Heere, 1999, s.239-250. **(Sports Law)**

NAFZIGER, James A.; “International Sports Law as a Process for Resolving Disputes”, **International and Comparative Law Quarterly**, C. 45, S. 1, 1996, s. 142-145. **(Process)**

NAFZIGER, James A.; **International Sports Law**, 2.B., New York, Transnational Pub., 2004.**(International)**

NAFZIGER, James A.; “International Sports Law: A Replay Of Characteristics and Trends”, **American Journal Of International Law**, 1992, s.489-518. **(Characteristics)**

NEWTON, David A.R.; “Alternative Dispute Resolutionin Australia”, **A Handbook Of Dispute Resolution ADR in Act**, 1991, s.210-230.

NOMER, Ergin, EKŞİ, Nuray, ÖZTEKİN, Günseli; **Milletlerarası Tahkim Hukuku**, Ankara, 2008. **(Tahkim Hukuku)**

NOMER, Ergin, EKŞİ, Nuray, ÖZTEKİN, Günseli; **Milletlerarası Tahkim**, Ankara, 2003. **(Milletlerarası Tahkim)**

NOMER, Ergin, ŞANLI, Cemal; **Devletler Hususi Hukuku**, 16. B., İstanbul, 2008.

OĞUZMAN, M.Kemal, ÖZ, M.Turgut; **Borçlar Hukuku: Genel Hükümler**, 4.B., İstanbul, 2005.

OSCHUTZ, Frank; “Harmonization of Anti Doping Code Through Arbitration: The Case Law of the Court of Arbitration for Sport”, **Marquette Sports Law Review**, 12.C., S.2, 2002, s. 615-708.

ÖNGEL, H.Basri; **Türk Kültür Tarihinde Spor**, Ankara, 2001.

ÖZBEK, Mustafa; **Alternatif Uyuşmazlık Çözümü**, Ankara 2004.

ÖZER, Ayça; **Aracı Kuruluşlar İle Yatırımcılar Arasında Sermaye Piyasası Faaliyetlerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümünde Arabuluculuk Yöntemi**, Ankara, 2002.

PAULSSON, Jan; “ Arbitration of International Sports Disputes”, **The Court Of Arbitration For Sport**, Ed.:Ian Blackshaw, Robert Siekmann, Janwillem Soek, TMC Asser Press, 2006, s.40-49.

PEKCANITEZ, Hakan, ATALAY, Oğuz, ÖZEKES, Muhammet; **Medeni Usul Hukuku**, 6.B., Ankara, 2007.

PETEK, Hasan; **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi**, Ankara, 2002.

PLANTEY, Alain; “Independence of the CAS Recognised by the Swiss Federal Tribunal”, **The Court of Arbitration for Sport**, Ed.:Ian Blackshaw, Robert Siekmann, Janwillem Soek, TMC Asser Press, 2006, s.50.

POLVINO, Anthony; “Arbitration as Preventative Medicine for Olympic Ailments: The International Olympic Committee's Court of Arbitration for Sport and the Future for the Settlement of International Sporting Disputes”, **Emory International Law Review**, 8. C., 1.S., 1994, s. 347-368.

RABER, Nancy K.; “Dispute Resolution in Olympic Sport: The Court of Arbitration for Sport”, **Seton Hall Journal of Sport Law**, 8.C., S.1, 1998, s. 75-97.

RATLIFF, John; "EC Competition Law And Sport", **SLJ**, 1998, 6.C., 3.B. s. 4-17.

REEB, Matthieu; “The Role Of The Court of Arbitration for Sport”, **International Law and The Hague's 750th Anniversary**, Ed.: W.B. Heere, 1999, s.234-236. **(Role Of The CAS)**

REEB, Matthieu; "The Role and Functions of the CAS" , **International Sports Law Journal**, 2002, S.2, s.21-25. **(CAS)**

SAMUEL, Adam, GEARHART, Richard; "Sporting Arbitration and the International Olympic Committee's Court of Arbitration for Sport", **Journal of International Arbitration**, 6.C., 4.B., 1989, s. 39-53.

SARILİBRAHİMOĞLU, Y. Selim, BAKANAY, Mehmet Ali, TEKİN, Tarık ; **Spor Hukuku**, Ankara, 2002.

SCHILD, Wolfgang: "Antrenörün, Hakemin ve Seyircinin Ceza Sorumluluğu", **Spor ve Ceza Hukuku**, Ed.:Prof. Dr. Kayıhan İçel, Çev.: Hakan Hakeri, Ankara 2004, s.41-50.

SILANCE, Luc: "The Rules Of International Olympic Committee and Law", **Olympic Review**, 1971, S.50-51, s.585-596.

SIMMA, Bruno; "The Court Of Arbitration for Sport", **The Court of Arbitration for Sport 1984-2004**, Ed.:Ian Blackshaw, Robert Siekmann, Janwielllem Soek, Lahey, 2006, s.21-30.

STAVEREN, Heiko T. Van; "Why Does Sport Need Its Own Jurisdiction?", **International Law and the Hague's 750th Anniversary**, Der.: W. B. HEERE, Hague ,1999, s. 229-232.

STITT, Allan J.; **Alternative Dispute Resolution For Organization**, Toronto, 1998.

SUBAŞI, İbrahim; "Toplu İş Hukukunda Arabuluculuk", **Ünal Tekinalp'e Armağan**, 2.C., İstanbul, 2003, s. 759-760.

ŞAHİN, Mehmet; **Spor Ahlakı ve Sorunları**, İstanbul, 1998.

ŞANLI, Cemal; **Milletlerarası Ticari Tahkimde Esasa Uygulanacak Hukuk**, Ankara, 1986. (**Esasa Uygulanacak Hukuk**)

ŞİT, Banu; **Kurumsal Tahkim ve Hakem Kararların Tanınması ve Tenfizi**, Ankara, 2005.

TANDOĞAN, Haluk; **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 1/2.C., 6.B., İstanbul, 1990.

TANRIVER, Süha; “Yabancı Hakem Kararlarının Türkiye’de Tenfizi Bağlamında Kamu Düzeninin Etkisi”, **Makalelerim (1985-2005)**, Ankara, 2005.

TANRIVER, Süha; “Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Özellikle Arabuluculuk”, **Makalelerim (2006)**, Ankara, 2007.

TÜRKKAN, Adnan; Disiplin Hukukunda Delil ve Savunma Hakkı, s.323. (içinde: Spor Hukuku Dersleri, Ed.: Kısmet Erkiner, İstanbul 2007)

Türk Dil Kurumu Sözlüğü,
<http://www.tdk.gov.tr/TR/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFAAF6AA849816B2EF05A79F75456518CA>, (04.10.2008).

ÜSTÜNDAĞ, Saim; **Medeni Yargılama Hukuku**, I-II. C., 7. B., İstanbul, 2000.

VOIGT, Dieter ; **Spor Sosyolojisi**, Çev.: Ayşe Atalay, İstanbul, 1998.

WALTER, T.Champion,Jr.: **Sports Law**, 2.B., St.Paul, 2000.

WILL, Michael R.; “Uluslararası Sporun Yapısal Düzeni”, **AÜHFD**, Çev.:Cengiz Koçhisarlıoğlu, 1993, 43.C.,S.1-4, s.269-284.

YILDIRIM, M. Kamil: “İhtilafların Mahkeme Dışı Usullerle Çözülmesi Hakkında”, **Prof. Dr. Yavuz Alangoya için Armağan**, İstanbul, 2007, s. 358 vd.

YI, Daniel; “**Turning Medals Into Metal: Evaluating The Court Of Arbitration For Sport As An International Tribunal**”, s.6. (çevrimiçi <http://lsr.nellco.org/yale/student/papers/24/> , 11.02.2009)

ÖZET

BOZKURT, Murat Nart. Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Milletlerarası Tahkim Yoluyla Çözümü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2009.

Başlangıçta, bir oyun ve işten uzaklaşma aracı olarak kullanılan spor, zamanla ekonomik, siyasi, hukuki, sağlık ve milletlerarası barış yönlerinden çok farkı bir görünüme kavuşmuşmuştur. Günümüzde spor, dev bir sektör haline gelerek günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası olmuştur.

Sporun, sorunsuz şekilde işleyebilmesi için önceden belirlenen kurallarına uyulması ve spor uyuşmazlıklarının adil ve hızlı bir biçimde çözülmesi gerekmektedir. Böylelikle, sporun özneleri (sporcular, teknik adamlar, kulüpler, şirketler, federasyonlar, sponsorlar, spor kuruluşları ve devletler) arasındaki ilişkileri düzenleyen, bu hukuki düzenlemeyi sistematik bir şekilde inceleyen ve sporun özneleri arasında çıkabilecek uyuşmazlıkları kendine özgü kurallarla çözüme kavuşturan bir hukuk disiplini, “*spor hukuku*” meydana gelmiştir. İşte, spor hukuku uyuşmazlıklarının neler olduğu, bu uyuşmazlıkların hangi yöntemlerle çözümlendiği, uygulamada gerek ülkemizde gerekse milletlerarası alanda spor hukuku uyuşmazlıklarının çözüm yollarının neler olduğu hususları hukukun ayrı bir inceleme alanına girmektedir.

Öte yandan, günümüzde giderek artmakta olan spor hukuku uyuşmazlıklarının, kısa sürede, ucuz, sporun ruhuna uygun ve bağlayıcı bir şekilde çözümlenmesi gerekmektedir. Bu sebeple, milletlerarası spor kuruluşları, uyuşmazlıkları tahkim yoluyla çözecek “*bağımsız bir spor tahkim mahkemesinin*” oluşturulması gereğini duymuşlardır. Bu ihtiyaç, olimpiik hareketin desteğiyle Milletlerarası Olimpiyat Komitesi tarafından sporun dünyadaki en üst yargı organı olan Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi’nin (*Court of Arbitration for Sport- CAS*) kurulmasıyla giderilmiştir. Böylelikle CAS, özel bir uzmanlık alanı olan spor hukuku uyuşmazlıklarını karara

bağlamak amacıyla kurulmuş mahkeme dışı uyuşmazlık çözüm mercii olarak spordaki yerini almıştır.

Anahtar Sözcükler

- 1- Spor
- 2- Spor Hukuku
- 3- Spor Hukuku Uyuşmazlıkları
- 4- Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi
- 5- C.A.S.

SUMMARY

BOZKURT, Murat Nart. Solutions of The Disputes of Sports Law With The Way of International Arbitration, Thesis of Master, Ankara 2009.

Sports, which does not have a definition other than just a game and was claimed as a way of staying clear from the stressful business life in the beginning, has developed a new perspective in time, throughout its economical, political, judicial and international goodwill aspects. Nowadays, it has happened to be one of the greatest sectors, becoming a must-have activity in daily life.

In order to make sports rules operate in a non-problematic way, the rules that are constructed before should be followed and an effective, fast and a just way of solutions to the disputes on sports should be provided. In this way, a juridical discipline adopts the term “*sports law*” that provides solutions that are formed as distinctive rules for the disputes which might arise between the subjects of sports (which are sportsmen, coaches, sport clubs, companies, federations, sponsors, foundations of sports and the states) investigates this juridical arrangement in a systematic way and organizes the relations between the subjects of sports has been generated. Hence, the themes that include the identification of these disputes, the methods applied to sort out the disputes as well as their applications in our country and in the international area are in the scope of investigation area of law.

On the other hand, fast and inexpensive solutions that are harmonious with the spirit of sports should be introduced in a connective way, for the disputes in sports, which are greatly mounted in our days. Therefore, international federations of sports have seen a requirement to construct an independent court of arbitration for sports. This requirement was satisfied with the Court of Arbitration for Sports -CAS- that is the highest level

of jurisdiction member, constructed by the International Olympic Committee with the support of Olympic movement. Hence CAS take it's place as an authority for remedy outside the courts, in order to adjudicate the disputes in the law of sports, which is a unique area of specialty.

Key Words

- 1- Sports
- 2- Sports Law
- 3- Disputes of Sports Law
- 4- Court of Arbitration for Sport
- 5- C.A.S.